

*Dér István Általános Iskola,
Napsugár Óvoda és Bölcsőde
Többcélú Közös Igazgatású
Közoktatási Intézmény*

*Egységes Pedagógiai
Programja*

2011.

Mottó: "Minden valóban szeretetteljes kapcsolatban jelen van az elkötelezettség érzése. Aki valóban törődik más lelki fejlődésével, az tudatosan vagy ösztönösen, de tisztában van vele, hogy a fejlődést csak az állandóság érzetét magában hordozó kapcsolatban lehet elősegíteni. A kiszámíthatatlanságnak az elhagyatás félelmétől kísértett légkörében a gyerekek nem juthatnak el a pszichés érettség fokára."

(M. Scott Peck: A járatlan út)

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	5
I. Fejezet: A Dér István Általános Iskolai Tagintézmény Pedagógiai Programja	7
Bevezető	8
Az iskola pedagógiai programja és a Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai	8
A) NEVELÉSI PROGRAM	10
1. Pedagógiai alapelveink	10
2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljai, feladatai, eszközei	11
2.1. Alsó tagozat	11
2.2. Felső tagozat	13
3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	16
4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	17
5. A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységek	18
5.1. Tanítási órán kívüli tevékenységek	18
5.2. A beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek	20
5.3. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	21
5.4. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	22
5.5. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése	23
5.6. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek	24
6. A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái	24
7. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	24
B) HELYI TANTERV	26
1. Az egyes évfolyamokon tanított tantárgyak, kötelező és választható tanórai foglalkozások, ezek óraszámai, az előírt tananyag és a követelmények	26
1.1. Az egyes évfolyamokon alkalmazott tantervek	26
1.2. A képzés belső szakaszai	27
1.3. Az 1-4. évfolyam tantárgyi rendszere és óraszámja	27
1.4. Az 5-8. évfolyam tantárgyi rendszere és óraszámja	28
1.5. A nem kötelező időkeret felhasználása	28
1.6. A nem szakrendszerű oktatás bevezetése 5 -6. évfolyamon	30
2. A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei	33
3. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei	34
4. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	35
5. A tanulók teljesítménye, magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei és formái	35

5.1.	A minősítés formái	36
5.2.	Tantárgyi értékelés	37
5.2.1.	A szöveges értékelés módja, jellemzői	38
5.3.	A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei	38
5.4.	A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei	39
6.	Az írásbeli beszámoltatások formái, rendje, a tanuló értékelésében betöltött szerepe és súlya	40
6.1.	A tanulók írásbeli beszámoltatásának formái	40
6.2.	Az írásbeli beszámoltatások rendje, korlátai	41
6.3.	Az írásbeli beszámoltatások súlya	41
7.	Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	43
8.	Az egyes modulok értékelése és minősítése	43
	C) A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK	44
	D) A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA	46
	E) MELLÉKLETEK	46

II. Fejezet: a Napsugár Óvoda és Bölcsőde Nevelési Programja **47-84**

I.	AZ ÓVODÁK ADATAI	48
II.	HELYZETKÉP AZ ÓVODÁKRÓL	48
III.	AZ ÓVODÁK JELLEMZŐ ADATAI	49
	1.Személyi feltételek	49
	2.Az óvodák épületeinek legfőbb jegyei	49
IV.	A TEVÉKENYSÉGGKÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI	50
	1.Óvodánk nevelési céljai	50
	2.Óvodánk hagyományai, értékei	51
	3.Feladataink szerepe a nevelési cél elérésében	52
	4.A tevékenység szerepe a nevelési cél elérésében	55
	5.Képességek szerepe a nevelési cél elérésében	56
V.	A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI	56
	1.Óvodánk szubjektív feltételei	56
	2.Óvodánk objektív feltételei	57
	3.Óvodánk eszközrendszere	58
VI:	A FEJLESZTÉS TARTALMA	59
	1.Játék és tanulási tevékenység	60
	2.Társas és közösségi tevékenység	61
	3.Munkatevékenység	61
	4.Szabadidős tevékenység	62
VII.	KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE	63
	1.A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások	63
	1.1. Anyanyelv	63
	1.2. Matematika	64
	2.A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások	65

2.1.	Természet, társadalom, ember	65
2.2.	Születéstől a felnőtt korig	65
2.3.	Művészeti tevékenységek	66
2.3.1.	Mese, vers, dramatizálás, bábozás	66
2.3.2.	Vizuális tevékenység	67
2.3.3.	Ének-zene, énekes játék	68
3.	Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek	69
3.1.	Mindennapi testnevelés	69
VIII.	CSOPORTSZERVEZÉSI FORMÁK	70
IX.	A NEVELÉS TERVEZÉSE, IDŐKERETEI	70
X.	AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	72
1.	Óvoda-család	72
2.	Óvoda-bölcsőde	73
3.	Óvoda-iskola	73
4.	Óvoda-egészségügyi szervek	74
5.	Óvoda-közművelődési intézmények	74
6.	Óvoda-fenntartó	75
7.	Óvod-gyermekjóléti szolgálat	75
8.	Óvoda-óvoda	75
9.	Egyéb kapcsolatok	75
XI.	SAJÁTOS FELADATOK	76
1.	Gyermekvédelem	76
2.	Óvodánk speciális szolgáltatásai	77
3.	Sajátos nevelést igénylő gyermekek fejlesztése	77
XII.	AZ ÓVODÁBA , ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI	80
1.	Az óvodába lépés és a beiratkozás feltételei	80
2.	Az iskolába lépés feltételei	80
XIII.	ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZER	81
1.	A nevelési programunkat meghatározó szakmai dokumentumok	81
2.	Óvodánk írásos dokumentumai	81
3.	A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése	82
4.	Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése	82
5.	A program ellenőrzése és értékelése	84
6.	A programmal kapcsolatos egyéb intézkedések	85

III. Fejezet: az Ambrózfalvi Egységes Óvoda – Bölcsőde Helyi Óvodai Nevelési Programja **85-140**

Bevezető

2008. szeptember 1-jével megalakult az új önkormányzati intézmény: a Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény.

Mivel a bölcsődei feladatot ellátó tagintézmény nem az Oktatási és Kulturális Minisztérium illetékességi körébe tartozik, így az ő Szakmai programjuk beépítésére nem került sor, továbbra is önállóak szakmai szempontból.

Az együttműködés megvalósulásának egyéb területei a közös irányító testületekben (igazgatótanács, Kt., szakmai csúcsvezetőség) való arányos részvétel, a rendszeres vezetői szintű konzultációk, egymás napi munkájába való betekintés lehetősége, az óvoda-iskola kapcsolat erősítése, különös tekintettel a tanköteles korúak közül az iskolába lépőkre vonatkozó adatok megismerésére.

A többcélú, közös igazgatású intézmény élén magasabb vezetői beosztásban az intézményvezető áll, aki a munkáltatói jogokat gyakorolja az egész intézményre vonatkozóan. A szakmai vezetést a tagintézmény-vezetők látják el.

A többcélú közös igazgatású közoktatási intézmény tagintézményeinek sajátossága, hogy megtartották kialakult pedagógiai irányultságukat, arculatukat, szokásaikat és hagyományukat.

A pedagógiai programok kötelező felülvizsgálata és módosítása, egységes szerkezetbe foglalása, az intézményekben meglévő pedagógiai programok felhasználásával, az Alapító Okiratban meghatározottak alapján és a vonatkozó törvények betartásával készült.

A 2011. évi felülvizsgálatot és módosítást az tette szükségessé, hogy Ambrózfalva Község Önkormányzata Képviselő – testülete 2011. augusztus 31. napjával (92/2011. (V. 31.) Kt.h. számú határozat) csatlakozott a fenntartói társuláshoz, és Egységes Óvoda – Bölcsőde Tagintézményét az intézményünkhöz csatlakoztatta.

Az Ambrózfalvi Egységes Óvoda-Bölcsőde Tagintézmény dokumentuma sajátos szerkezete miatt külön fejezetként szerepel az intézményi programunkban.

A Bölcsődei Tagintézményről:

A csanádpalotai Bölcsőde ismertetése

A csanádpalotai Bölcsőde 1954-ben létesült, idényjelleggel. Az épület egy régi típusú nagygazdaházból lett kialakítva. A főépületben három csoportszobát, átadót, fürdőszobát, ebédlőt, irodát alakítottak ki, az alsó gazdasági épületből konyhát, mosogató helyiséget, mosókonyhát.

1961-től állandó szakképzett vezető vette át az intézmény irányítását.

1962-től a nyitva tartás állandó lett 25 férőhellyel. A felszereltség kezdetleges volt. A gyermekeknek négyszeri étkezést biztosítottak és a bölcsődében főztek. A bölcsőde reggel 6 – 18 óráig üzemelt hétfőtől szombatig.

1963 után először az alsó épületet újították fel és a fürdőszobát megfelelő felszereltséggel látták el. Új játékok és textíliák vásárlására is sor került ebben az évben.

A 70-es években a bölcsőde minta bölcsőde lett. A gyermekek létszáma ekkor 30 fölé emelkedett.

A gondozónők családlátogatásra mentek a leendő bölcsődésekhez, valamint törzslapokon havonta rögzítették a gyermekek súlyát és magasságát.

A bölcsőde orvosa rendszeresen látogatta az intézményt. A KÖJÁL rendszeresen ellenőrizte a higiénés szabályok betartását.

A gondozónők havi foglalkozási ütemtervet készítenek.

Tavasztól ősziig a bölcsőde udvarán homokozó, mászóakák és szabad mozgáslehetőség áll a gyermekek rendelkezésére.

A saját gondozónő az állandóság segítségével a meghitt, szeretetteljes kapcsolatot alakít ki a gondozó és gyermek között, ahol az egyéni bánásmód elvét helyezik előnybe. A folyamatos napirend nyugodt gondozási feltételeket teremt.

A szülők egyre inkább megkedvelték a fokozatos beszoktatás előnyeit, amely megkönnyíti a gyermekek zökkenő mentesebb beszoktatását a közösségbe.

A fürdőszobai gondozás során előtérbe került a gyermekek önállóságát elősegítő elv és az egyéni bánásmód.

1991-ben megszűnt a bölcsődei normatíva, így az összes anyagi kiadás a helyi önkormányzatra hárult. Az önkormányzati képviselők a bölcsőde fenntartása mellett döntöttek.

1996-ban összevonásra került a Bölcsőde, az Öregek Otthona, a Védőnői Szolgálat és a Fizioterápia. Az egyesített intézmény neve: Területi Gondozási Központ lett.

1999-ben Szeged lett a Megyei Módszertani Bölcsőde. A továbbképzések a szakmai munka fellendülését eredményezték.

2007. április 1. és augusztus 31. között a Bölcsőde az Alapszolgáltatási Központ és Gyermekjóléti Szolgálat keretén belül működött.

2007. szeptember 1-től az intézményt a helyi óvodához csatolták: Napsugár Óvoda és Bölcsőde Csanádpalotai Tagintézménye lett.

2008. augusztus 15. pedig az újabb intézményi átalakulás időpontja, hiszen ekkor jött létre a Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény.

2010 novemberében örömteljes változás következett be a tagintézmény életében, hiszen beköltözhetett egy minden igényt kielégítő, korszerűen felszerelt uniós pályázaton felújított épületbe, ahol négy csoporttal és bővített létszámmal foglalkoznak a gyerekekkel.

A Bölcsődei Tagintézmény továbbra is a saját Szakmai Programban meghatározottak szerint működik. A szakmai program az 1 -3 éves korú gyermekek fejlettségéhez igazodva tartalmazza az esztétikai, vizuális, irodalmi, zenei nevelést, az egészségnevelést, a helyes szokások kialakulását, az óvodai érettség elérését az egyéni bánásmód elvét alkalmazva.

A csanádpalotai Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde egységes pedagógiai programmal rendelkezik, amely két fejezetből állt: a Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény Dér István Általános Iskolai Tagintézménye Pedagógiai Programjából és a Napsugár Óvodai Tagintézmény Nevelési Programjából.

2011. augusztus 31. napjával ez a szerkezet még egy fejezettel – a harmadikkal bővül: az Ambrózfalvi Egységes Óvoda – Bölcsőde Helyi Nevelési Programjával.

A többcélú intézmény jogi státuszát az Alapító Okirat tartalmazza.

I. fejezet

Dér István Általános Iskolai Tagintézmény

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Mottó:

*"Az iskola dolga,
hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni,
hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat,
hogy megtanítsen bennünket a jól végzett munka örömére
és az alkotás izgalmára,
hogy megtanítsen szeretni, amit csinálunk,
és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni."*

(Szent-Györgyi Albert)

Bevezetés

Iskolánkban 1872 óta folyik a tanítás. Intézményünk hosszú ideig katolikus felekezetű népiskolaként működött, majd 1902-től állami fenntartású lett.

2003. május 30-án vettük fel Dér István festőművész nevét.

Helyi tantervünkben és pedagógiai programunkban meghatározó szerep jut a környezeti nevelésnek, a fenntarthatóság kérdéskörének. 2005-ben nyertük el az ÖKOISKOLA címet.

Alapfeladatunk a beiskolázási körzetünkbe tartozó tanköteles korú gyermekek általános műveltségének megalapozása, a sajátos nevelési igényű, a Hátrányos Helyzetű: HH-s, a Halmozottan Hátrányos Helyzetű: HHH-s és a Beilleszkedési, Tanulási és Magatartászavarokkal : BTM-s zavarokkal rendelkező tanulók integrált nevelése - oktatása. Intézményünkben nyolc évfolyamos általános iskola működik.

Fenntartónk Csanádpalota és Kövegy község Önkormányzatainak Általános Iskolai Intézményfenntartó Társulása.

Nevelő és oktató munkánk igazodik az itt élő családok egymástól nagymértékben eltérő szociális, anyagi és kulturális helyzetéhez, ezért:

- tanórán és tanórán kívül megpróbáljuk segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló diákok felzárkóztatását,
- fokozottan figyelünk a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztésére,
- névadónk szellemében külön gondot fordítunk tanulóink művészeti képzésére.

Kiemelt fontosságú feladatunk a lakóhely és a nemzet történetének, hagyományainak megismertetése, a haza iránti szeretet felébresztése, a környezeti nevelés, a különféle világnézetű emberek cselekvő együttélésének gyakoroltatása.

***Gyermekeinkből művelt, jól képzett,
az életben boldogulni tudó embereket kívánunk nevelni.***

Az iskola pedagógiai programja és a Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai

A Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákra épülnek. Összekötik a műveltségterületek bevezetőit és fejlesztési feladatait.

Énkép, önismeret

Az egyén önmagához való viszonyának alakításában alapvető célként tűzhető ki az önmegismerés és önkontroll, a felelősség önmagunkért, az önállóság, az önkifejezés igénye és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók ismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Fontos feladat a harmonikus kapcsolat

elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel, a nemzettudat megalapozása, nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, történelmének, hagyományainak megbecsülése.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele, a civil társadalom, a lakóhelyi, szakmai, kulturális közösség életében és/vagy, politikai életben. Az aktív állampolgári létehez ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság szükséges.

Gazdasági nevelés

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát.

Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket.

Környezettudatosságra nevelés

A nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezetmegővásra, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

A tanulás tanítása

A tanulás a pszichikum tartós módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretelsajátítás és figyelem, emlékezet működtetése, hanem valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését magában foglalja. A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait.

Testi és lelki egészség

Az iskola nagy feladata és felelőssége, hogy a felnövekvő nemzedékeket egészséges életmódra nevelje, valamint minden tevékenységével szolgálni kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.

Felkészülés a felnőttlet szerepeire

Fontos eleme a pályorientáció, amelynek célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Az iskolának átfogó képet kell nyújtania a munka világról. Kiemelt figyelmet igényel a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége egyéni és társadalmi szinten egyaránt. A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és állampolgári kompetencia tudatos, pedagógiaileg tervezett fejlesztése.

A) NEVELÉSI PROGRAM

1. PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

- iskolánk nevelőtestületének pedagógiai hitvallása -

A csanádpalotai Dér István Általános Iskolában tanító pedagógusok mindennapi nevelő és oktató munkájukban a legfőbb cél az alább felsorolt pedagógiai alapelvek érvényre juttatása.

1. **Iskolánkban olyan légkört kívánunk teremteni, ahol tanulóink otthon érezhetik magukat.**
2. **A környezet értékeit megőrző, a környezeti problémák iránt érzékeny, szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedéket kívánunk nevelni a ránk bízott gyermekekből.**
2. **A legfontosabb pedagógiai feladatunk a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, korszerű ismereteik, képességeik, készségeik kialakítása és bővítése.**
3. **Folyamatosan részt kívánunk venni lakóhelyünk életében. Pl.: a szülőkkel, különböző intézményekkel ápolt kapcsolatok révén.**
4. **Eszményeinkben olyan tanuló képe él, aki a közös családi és iskolai nevelés eredményeképpen egyesíti magában az alábbi tulajdonságokat:**
 - humánus, erkölcsös, fegyelmezett, művelt, kötelességtudó,
 - érdeklődő, nyitott, kreatív, alkotó,
 - becsüli a szorgalmas tanulást, a munkát,
 - képes a problémák érzékelésére és megoldására, gyakorlatias,
 - képes eligazodni szűkebb és tágabb környezetében,
 - jó eredmények elérésére törekszik (játékban, munkában, tanulásban),
 - van elképzelése a jövőjéről, illetően, becsüli a tudást,
 - öntevékenyen, aktívan vesz részt a tanulásban,
 - ismeri a tanulás helyes és hatékony módszereit,
 - képes tudását továbbfejleszteni és önállóan ismereteket szerezni,
 - tudását folyamatosan gyarapítja, bővíti,
 - képes az értő olvasásra, gondolatait helyesen és szabatosan tudja megfogalmazni szóban és írásban,
 - a mindennapi életben felhasználható képességekkel rendelkezik,
 - ismeri, tiszteli, óvja, ápolja:
 - nemzeti kultúránkat, történelmünket, anyanyelvünket,
 - a természet, a környezet értékeit, más népek értékeit, hagyományait,
 - az egyetemes kultúra legnagyobb eredményeit,
 - a társadalmilag elfogadott normák szerint viselkedik az emberi és a természeti környezetben,

- ismeri és alkalmazza a közösségekben éléshez szükséges magatartásformákat,
- ismeri és betartja a különféle közösségek (család, iskola, társadalom) együttélését biztosító szabályokat,
- ismeri és alkalmazza az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott formáit és módszereit,
- viselkedése udvarias, beszéde kulturált, társaival együttműködik,
- szüleit, nevelőit, társait szereti és tiszteli, képes szeretetet adni és kapni,
- szereti hazáját, megérti, tiszteletben tartja a sajátjától eltérő nézeteket,
- szellemileg és testileg egészséges, edzett, egészségesen él,
- szeret sportolni, mozogni, megjelenése és személyes környezete tiszta, ápolt, gondozott.

Tudjuk, hogy ezen tulajdonságok mindegyikét nem vagyunk képesek kialakítani minden egyes hozzánk járó tanuló személyiségében. Pedagógusaink mindennapi nevelő és oktató munkája azonban arra irányul, hogy a lehető legtöbb diákunk rendelkezzen végzős korára minél több itt felsorolt személyiségjeggyel.

2. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI

2.1. Célok és feladatok - alsó tagozat

- Az alapfokú nevelés-oktatás első szakasza az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe. Fogékonnyá teszi a saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermek játék- és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését, érését. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetít, alapvető képességeket és alapkészséget fejleszt.
- Ez a szakasz a kíváncsiságra és az érdeklődésre épít, és ezáltal motivált munkában fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartás képességét és előmozdítja érzelmvilágának gazdagodását. Mintákat ad az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozza a tanulási szokásokat.
- Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, közreműködik a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában. Törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermekek szociális-kulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadhatnak. Kiemelt figyelmet fordít a HH-s, HHH-s, SNI-s és a BMT- zavarokkal küzdő tanulók eredményeire.
- Tudatosítja a gyermekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, megerősíti a humánus magatartásmintákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését. A pedagógiai munka középpontjában tehát a személyre szóló fejlesztés törekvése áll.

<u>Célok</u>	<u>Feladatok (eszközök, eljárások)</u>
1. A tanuló és a pedagógus személyiségének tiszteletben tartása.	Megismertetjük a gyermekekkel jogait, kötelességeiket. A házirendben foglaltakat betartjuk és betartatjuk.
2. Az óvodából az iskolába való átmenet zökkenőmentes biztosítása.	Biztosítjuk még az iskolakezdés előtt, hogy a szülők és a leendő elsősök nyílt napokon, rendezvényeken, szórólapok segítségével megismerjék iskolai életünket. Alkalmazkodva a kisgyermek személyiségéhez, a fokozatosság elvét követve történik az iskolába szoktatás.
3. A játék és mozgás iránti vágy kielégítése. A természetes fejlődés, érés segítése.	A test és a lélek harmonikus fejlődését figyelembe véve alapozzuk meg tanulóink mozgáskultúráját, fejlesztjük a mozgáskoordinációt, a ritmusérzéklet, a hallást és életkoruknak megfelelő mozgásformákkal, játékokkal biztosítjuk számukra a mindennapos testmozgást.
4. Szeretetteljes emberi kapcsolat kiépítése. Humánus magatartásminták, szokások kialakítása, tudatosítása, udvarias beszéd egymás közt, felnőttekkel. Az egészséges életmódhoz kapcsolódó szokások kialakítása. Mások véleményének tiszteletben tartása. A kommunikáció szabályainak betartásával alakítson ki a közösségben helyes vitaszellemet. Az eltérő szociális és kulturális környezetből adódó hátrányok csökkentése. A beilleszkedési zavarokkal küzdő magatartásbeli és tanulási problémával küszködő tanulók felzárkóztatása.	Szeretetteljes, szorongásmentes légkör kialakítására, a harmonikus együttélés szabályainak betartására törekszünk családban és közösségben egyaránt. A szociális hátrányok enyhítése érdekében: • felvilágosítjuk a szülőket a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleten, fogadóórákon, családlátogatásokon, • a Családsegítő Központtal tartjuk a kapcsolatot (gyermek- és ifjúságvédelmi felelős), • népszerűsítjük a tanulók napközis vagy tanulószobai ellátásának lehetőségét. Gyengébb tanulókat felzárkóztatjuk, a tehetségeket továbbfejlesztjük. A szülőkkel, családtagokkal rendszeres kapcsolatban állunk.
5. Szűkebb és tágabb környezetben való tájékozódás. Nemzeti értékeink megismerése. Identitástudat kialakítása. A környezet értékeit megőrző, tudatos, cselekvő magatartás kialakítása.	Erősítjük tanulóink magyarságtudatát lakóhelyünk, országunk történelmének, sajátosságainak, hagyományainak megismertetésével. A természet szeretetére és környezet óvására neveljük őket.

6. A diákokkal szemben támasztott követelmények megismertetése. Pedagógiai segítségnyújtás – tehetséggondozás, tanulási nehézségekkel küzdő tanulók felzárkóztatása. Biztonságos szóbeli és írásbeli szóhasználat kialakítása, használata tanítási órákon és a mindennapi életben. A tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése. Önálló ismeretszerzési, kommunikációs és cselekvési képességek fejlesztése.	Egységes értékelési rendszer kialakítására törekszünk. A tanulási technikák megismertetése és elsajátíttatása a tanulók életkorának megfelelően történik. Alapvető képességeik, készségeik / írás, olvasás, számolás, beszéd / megalapozása, az önálló gondolkodás, ismeretszerzés érdekében feladatunk: • az egyéni képességekhez igazodó, személyre szabott fejlesztés, • megfelelő szintű gyakoroltatás, • a helyes kommunikáció és illem kialakítása, • készítés a jó eredményekre.
7. Életkoruknak megfelelő eszközök használata. A megszerzett ismeretek gyakorlati alkalmazása. A napjainkban nélkülözhetetlen technikai eszközök használata. Differenciált foglalkozások kialakítása, alkalmazása a tanítási órán.	Iskolai – és osztályszinten igyekszünk biztosítani számukra azokat az eszközöket, amelyekkel megszerezhetik, majd a gyakorlatban is alkalmazhatják ismereteiket. Életkori sajátosságaik figyelembe vételével megfelelő mennyiségű feladat biztosítunk a tanórán és házi feladat esetén is. Szabadon választható foglalkozásokkal (tánc, zene, kézműves, tömegsport, karéne) segítjük a tehetség sokrétű kibontakoztatását.

2.2. Célok és feladatok - felső tagozat

<u>Célok</u>	<u>Feladatok (eszközök, eljárások)</u>
1. Az iskola gazdasági helyzetétől függően a lehető legnagyobb mértékben kell arra törekedni, hogy a tanulók egészséges, otthonos, európai szintű iskolai környezetben tudjanak tanulni. Egészséges életmódra nevelés.	A balesetveszélyes helyzetek megelőzésére fokozott figyelmet fordítunk: • csúszásgátlás, • elektromos vezetékek érintésvédelme, • a tantermek burkolatának balesetmentesítése. A célirányos és konkrét egészségnevelési feladatok az Egészségnevelési programban jelennek meg.
2. A kötelezően elsajátítandó tananyag mellett törekedni kell arra, hogy minden tanulónak lehetősége legyen képességeinek megfelelően bővebb ismereteket szerezni. Az ismeretszerzés személyi és tárgyi feltételeinek kidolgozása.	Test és lélek harmonikus fejlesztése: • egészséges életmódra nevelés • mozgáskultúra • mozgáskoordináció • ritmusérzék • hallásfejlesztés • koncentráció • érzelmi intelligencia

3. Minden tanuló ismerje meg az általános emberi, nemzeti, nemzetiségi, etnikai, európai értékeket. Diszkrimináció elleni fellépés.

4. Tehetséggondozás megvalósítása. A tehetséggondozás mellett kiemelkedő cél a HH-s, HHH-s, SNI-s és a BM- és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók felismerése és felzárkóztatása.

5. Biztosítani kell a tanulók számára, hogy érdeklődésüknek, életkori sajátosságaiknak megfelelően változatos, sokszínű tanórán kívüli tevékenységrendszerben vegyenek részt.

6. Az iskolában folyó nevelés és oktatás fő célja a gyermeki fogékonyságra, érdeklődésre, nyitottságra építve az alapvető készségek, képességek és tulajdonságok kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.

Megismertetjük a tanulókkal szűkebb környezetük (Magyarország, Csanádpalota) történetét, természeti értékeit, legfontosabb nemzeti ünnepeinket.

Toleranciára nevelünk a környező és európai népekkel, etnikumokkal szemben. Fellépünk a hátrányos megkülönböztetés ellen. Kapcsolatot tartunk a külföldi testvériskoláinkkal.

Iskolánkban biztosítani kívánjuk tanórán kívüli foglalkozások keretében is a tehetségek kibontakozását:

- többlet tananyag elsajátításával,
- versenyekre való felkészítéssel (személyi, tárgyi, anyagi feltételek biztosítása),

- a tanulói érdeklődés felkeltésével, elismerés biztosításával,

Tanulási nehézségekkel küzdő tanulók felzárkóztatása:

- tanulói érdeklődés felkeltésével,
- felzárkóztató órák biztosításával a törvényi előírásoknak megfelelően kis létszámú tanulócsoportokban. (személyi, tárgyi, anyagi feltételek biztosítása).

Szabadidős programok kidolgozásán munkálkodunk.

Tantárgyi tananyaghoz kapcsolódnak a tanulmányi utak, kirándulások, üzemlátogatások.

Bekapcsolódunk az erdei iskola programba.

Fő feladatunk, hogy kialakítsuk és fejlesszük a tanulóknál:

- az önálló gondolkodáshoz, ismeretszerzéshez szükséges alapvető képességeket, készségeket (gondolkodás, beszéd, írás, olvasás, számolás),
- az egyéni tanulás, ismeretszerzés módszereit, az önismeretet,
- a kulturált magatartás, emberek közötti kapcsolatok és együttműködés normáit, (segítőkészség, szolidaritás-érzés, empátia),
- a helyes kommunikációt, tiszta, helyes beszédet,
- az egészséges életmódhoz kapcsolódó

7. Érdeklődésüknek, képességüknek, tehetségüknek megfelelően felkészíteni a továbbtanulásra, előkészíteni a majdani társadalomba való beilleszkedésre.

8. Célunk tudatosítani a közösség demokratikus működésének értékeit, jellemző szabályait, a jogok és kötelességek törvényes gyakorlásával.

szokásokat, ismereteket,

- a környezeti harmóniára törekvő, tudatos környezetvédelmi magatartást,
- a nemzeti értékek, hagyományok, anyanyelv ismeretét és tiszteletét,
- az egyéni erkölcsi és akarat tulajdonságokat.

Biztosítjuk tanulóinknak:

- az alapvető szaktárgyi ismeretek elsajátításának lehetőségét és az alapvető társadalmi normák megismerését,
- a tájékoztatást és a tájékozódást a továbbtanulási lehetőségekről (pl.: iskolalátogatások, továbbtanulási tájékoztatók, nyílt napok)
- az „E pálya” projektben való részvételhez (pályaorientáció)
- a személyi, tárgyi, anyagi feltételeket,
- a szükséges óraszámot,
- a könyvtár és számítástechnika terem igénybevételével kis csoportokban megoldva (7. és 8. évfolyamon).

Tanulóink ismerjék meg kötelességeiket és jogaikat, valamint a társas együttélés alapvető szabályait. A jogok gyakorlásának és a kötelességek teljesítésének összhangját tudatosítanunk kell a tanulóifjúságban.

Nevelési céljaink megvalósulását tekintve nevelő és oktató munkánk akkor sikeres, ha végzős diákjaink iskolaváltáskor megállják a helyüket.

- Természetesen elsődleges célunk az, hogy a minimális követelmények teljesítésén túl - az egyéni képességeik alapján elvárható legjobb szinten – feleljenek meg az iskolánk helyi tantervében megfogalmazott követelményeknek minden tanulónk (HH, HHH, SNI, BTM-s zavarokkal küzdő egyaránt.)
- Rendelkezzenek olyan bővíthető, biztos, gyakorlati és elméleti ismeretekkel, készségekkel, képességekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őket arra, hogy a középiskolás követelményeket a későbbiekben teljesíthessék, és alkalmassá váljanak a megszerzett tudás alkalmazására, a továbbfejlődésre.
- Ismerjék a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségekben éléshez szükséges viselkedés- és magatartásformákat.
- Határozott elképzeléssel bírjanak saját közelebbi és távolabbi jövőjét és sorsát illetően.

3. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

Célunk a gyermekekben rejlő lehetőségek kibontakoztatása, önismeret és együttműködési készség fejlesztése, felkészítés a társadalomba való beilleszkedésre, függetlenül a sajátos helyzetétől (HH, HHH, SNI, BTM-s zavarok.)

Az értelem kiművelése (kognitív kompetencia fejlesztése)

Feladat. A tanulási motívumok (figyelem, érdeklődés felkeltése, tanulásra késztetés) kialakítása, elsajátítása, folyamatos fenntartása.

A gondolkodás és a megismerés készségeinek és képességeinek kifejlesztése, melyek segítségével tanulóink képesek lesznek a felvett információkat hatékonyan feldolgozni, elemezni, az elemzések alapján következtetéseket levonni, döntéseket hozni.

A segítő életmódra nevelés (szociális kompetencia fejlesztése)

Feladat: A szociális viselkedés alapvető szabályainak ismerete, a pozitív minták belsővé tétele, az érdekérvényesítés módjainak, szabályainak megismertetése, fejlesztése. Olyan iskolai életrend kialakítása, ahol a tanulók biztonságban érzik magukat, mert az elvárási szabályok átláthatóak, kiszámíthatóak, és mindenkitől egyértelműen, következetesen elvártak. Fejlesztendő készségek – tolerancia, kapcsolatteremtő képesség, konfliktuskezelő képesség, segítő- és együttműködési képesség, vitakészség, szociális értékelő képesség.

Egészséges és kulturált életmódra nevelés (személyes kompetencia fejlesztése)

Feladat: a testi- lelki egészség, a jó közérzet személyiségstabilizáló működésének elősegítése, előnyös személyes motívumok fejlesztése, a hátrányos motívumok kifejlődésének megelőzése, visszaszorítása.

A befogadó és önkifejező képességek (szövegalkotó-, műértelmező-, zenei-, vizuális-esztétikai-, előadói-) fejlesztése. Gazdag mozgáslehetőségek biztosításával a testi képességek folyamatos művelése.

Szakmai képzés alapozása (speciális kompetencia fejlesztése)

Feladat: Sokféle tevékenykedtetéssel, egyre komplexebb tevékenységi formákkal a tapasztalati alkotóképesség fejlesztése, produkciók, produktumok létrehozásának ösztönzése. Tehetség gondozás. Az alapvető követelmények és az ezekre épülő differenciálás azt a célt szolgálják, hogy a tanulók adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és azon kívüli tanulásukkal, tevékenységükkel, a szerzett és spontán tapasztalataikkal minél teljesebben tudják kibontakoztatni személyiségüket

4. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül kiemelt tekintettel a HH, HHH, SNI és BTM zavarokkal küzdő tanulókra.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

Tapasztalatgyűjtés az együttműködés, környezeti konfliktusok kezelése, megoldása terén. Az iskolai közösség színtereinek sokoldalú felhasználása az egészséges életvitel és a pozitív magatartásformák kialakítására.

1. A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.

Feladat: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.

2. A tanulók életkori fejlettségének figyelembe vétele.

Feladat: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm - a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró - személyiségének lassú átalakulásától az autonóm - önmagát értékelni és irányítani képes - személyiséggé válásig, miközben ők maguk is elsajátítják az alkalmazkodás normáit különböző szinteken (diák-diák, diák-tanár).

3. Az önkormányzás képességének kialakítása.

Feladat: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

4. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

Feladat: A közösségek tevékenységének tudatos tervezés folyamatos megszervezése úgy, hogy a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

5. A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Feladat: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

5. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS ÉS A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS FELADATAINAK MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGEK

A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra.

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

- A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartjuk.
- A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.

Iskolaotthon

- Az iskolaotthonos nevelés és oktatás - a nem szakrendszerű oktatásra alapozva - egységes keretbe foglalja a tanulók egyéni képességéhez igazodó fejlesztés teljes folyamatát, biztosítva a tanulóknak a pihenés, a kikapcsolódás, a szórakozás és a testmozgás lehetőségét.
- A tanítók a tantárgyakat tantárgycsoportos, tanítási rendben végzik.
- Ugyanazon tanítók oldják meg a következő tanítási órákra való felkészítést, az ismeretek rögzítését, megszilárdítását.
- Egyénre szabott differenciálásra, sokoldalú képességfejlesztése adódik lehetőség a tanórán kívüli foglalkozások során.

5.1. Rendszeres és alkalmanként szervezett tanórán kívüli foglalkozások formái

Hagyományőrző tevékenységek

Minden tanév folyamán különféle iskolai ünnepséget, megemlékezést tartunk: tanévnyitó, - záró ünnepély, október 23-a, október 6-a, Mikulás ünnep, március 15-e évfordulója, karácsony, farsang, anyák napja, gyermeknap, az iskola névadójának, emlékének ápolása, 8. osztályosok ballagása.

Diákönkormányzat. A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőire - kiemelt tekintettel a HH, HHH, SNI és BTM zavarokkal küzdő tanulóira - a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában saját munkatervvel és működési szabályzattal rendelkező diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját az 5-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diák önkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az intézmény vezetője által megbízott nevelő segíti.

Napközi otthon, tanulószoba. A közoktatási törvény előírásainak megfelelően, ha a szülők igénylik - az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban napközi otthon, illetve tanulószoba működik. Külön figyelmet fordítunk ezen a területen is a HH, HHH, SNI és BTM zavarokkal küzdő tanulóira.

Napközis foglalkozás / Iskolaotthon:

Az intézményünk 1-8. osztályig biztosítja a tanulók teljes ellátását (tízórai, ebéd, uzsonna) és felügyeletét 16⁰⁰ ill. 16¹⁵ óráig. A napközi által nyújtott programokban az étkezés igénybe vétele nélkül is részt lehet venni.

A napközi szerkezetileg és tartalmilag szorosan kapcsolódik a délelőtt folyó pedagógiai munkához. Speciális feladata a tanulás tanítása, a mentálhigiénés szokások ápolása, fejlesztése.

Tanulósobai foglalkozás:

A tanulósobai foglalkozás keretében a felső tagozatos gyerekek számára biztosítjuk a tanórákra való felkészülést, segítjük a tanulási nehézségek leküzdését.

A napközi és a tanulószoba fontos színtere a felzárkóztatásnak és a tehetséggondozásnak.

A napközibe nem járó tanulók számára tízórai, ebéd, uzsonna igénybe vételére van lehetőség.

Tehetséggondozó és képesség kibontakoztató foglalkozások

Az egyéni képességek kibontakoztatását, a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli foglalkozások segítik. *Kiemelt figyelmet fordítunk a HH-s HHH-s SNI-s és a BTM- s zavarokkal küzdő tanulókra.*

A tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanévben az iskola nevelőtestülete dönt.

Tömegsport, sportszakkör

Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

Szakkörök

A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálják. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

Versenyek, vetélkedő, bemutatók

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

Tanulmányi kirándulások

Az iskola nevelői az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szervezhetnek. A helyi tanterv tanulmányi kirándulás alkalmával is teljesíthető.

A programon való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel – ha az költségekkel is jár - önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Szabadidős foglalkozások

A szabadidő hasznos és kultúralt eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdélutánok, táncos rendezvények stb.).

A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Községi könyvtár

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata

A tanulók igényei alapján, előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók - tanári felügyelet mellett - egyénileg vagy csoportosan használják.

Hit- és vallásoktatás

Az iskolában a területileg illetékes, bejegyzett egyházak – az iskola nevelő és oktató tevékenységétől függetlenül - hit- és vallásoktatást szervezhetnek. A hit- és vallásoktatáson való részvétel a tanulók számára önkéntes.

5.2. A beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenység

A közoktatási törvény 30. § (8) alapján a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő gyermeket:

- a Nevelési Tanácsadóba,
- vagy a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsághoz küldjük.

A szakértői vélemény alapján döntünk a fejlesztésről, a szükséges egyéni program kidolgozásáról.

Iskolánkban fejlesztőpedagógus segíti a gyermekek felzárkóztatását.

Pedagógiai lehetőségeink:

- egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- fejlesztő foglalkozás,
- felzárkóztatás,
- a tanuló felvétele napközis vagy tanulószobai foglalkoztatásra,
- mozgásfejlesztés.

Fejlesztési formák:

- egyéni fejlesztés
- kiscsoportos fejlesztés
- differenciált tanulásszervezés.

5.3. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A tehetség olyan személyiségjegyekben, tevékenységekben nyilvánul meg, melyek eredményei az átlagteljesítményeket meghaladják. A tehetség minden emberben fellelhető, ezért gondoskodnunk kell a komplex fejlesztésről, a kiegyensúlyozott, minden oldalú nevelésről, a tehetség korszerű megközelítéséről. Kibontakoztatásában a család mellett, az iskoláé a legfontosabb feladat. Minden tanulónak van: / különös tekintettel a HH-s, HHH-s, SNI-s, BTM –s zavarokkal küzdő tanulókra / értékes, fejlesztésre érdemes képessége. A differenciálás különböző eszközeivel, módszereivel párhuzamosan fejlesztjük az önálló ismeretszerzési, a gondolkodási képességeket, a kreativitást.

A tehetség lehet: verbális, zenei, mozgásos, ábrázoló, matematikai, téri konstruktív, tájékozódási, idegen nyelvi, logikai, problémamegoldó, szociális és egyéb területen megmutatkozó.

Célunk a tehetséges gyermekek kiszűrése, a tehetséggondozás folyamatos biztosítása, a mindenkiben rejlő tehetség támogatása.

A tehetségkutatás, a tehetséggondozás céljai az optimális fejlődés segítése érdekében:

- a korai felismerés,
- a tehetségek számbavétele,
- a tantárgyi programok követelményeit magasan túlteljesítő diákok számára a fejlesztés színtereinek meghatározása,
- a hiányosságok, gyengeségek okainak felderítése, egyedi segítségnyújtás vagy szakmai irányítás,
- az esélyegyenlőség megteremtése, a hátrányban szenvedő diák képességeinek fejlesztése.

A tehetséggondozás szervezett formái:

1. Tanóra keretén belül
2. Tanórán kívül

A tehetségfejlesztés lehetőségei tanórán belül

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- a tanórákon érvényesülő differenciált képességfejlesztés,
- csoportbontás,
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a továbbtanulás segítése felkészítő foglalkozásokkal,
- személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak alkalmazása,
- a viselkedéskultúra fejlesztése.

A tehetségfejlesztés lehetőségei tanórán kívül

- versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, sport, kulturális stb.),
- a kiugró tehetségek szakemberekhez való irányítása, akik gondoskodnak a tanulók megfelelő fejlesztéséről,
- tehetséggondozó szakkörök,
- iskolai sportkörben: kézi-, kosárlabda- és labdarúgó-bajnokságok,
- szabadidős foglalkozások (színház-, múzeumlátogatás),
- az iskolában rendelkezésre álló tanulási források használata (számítógépes, multimédiás tanuló programok).

5.4. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok:

A nevelők és a tanulók személyes kapcsolatainak és a családlátogatásoknak egyik fő célja a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő problémák feltárása, megelőzése. Minden pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Az iskola gyermekvédelmi tevékenysége három területre terjed ki:

a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére,
feltárására,
megszüntetésére.

A gyermekvédelmi tevékenység fontosabb feladatai:

- a gyermek elemi szükségletei (élelem, ruházat, tanszer, pihenés) figyelemmel kísérése,
- a tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgálaton keresztül és az iskolafogászati rendeléseken,
- a tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása igényeik szerint (ügyelet, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, étkezés stb.),
- segélykérések támogatása, és az ezzel kapcsolatos tanácsadás a család szociális és anyagi helyzetétől függően,
- a tanulók eredményeinek figyelemmel kísérése, a rendszeres iskolába járásának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén a szabálysértési eljárás kezdeményezése.
- segítséget kell nyújtani a problémák megoldásához,
- jelezni kell a felmerült problémát a családsegítő szolgálat szakembereinek.

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében iskolánk együttműködik a területileg illetékes:

- családsegítő szolgálattal,
- polgármesteri hivattal.

Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:

- a felzárkóztató foglalkozások,
- a tehetséggondozó foglalkozások,

- az indulási hátrányok csökkentése,
- a differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- a pályaválasztás segítése,
- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- a családi életre történő nevelés,
- a napközis és a tanulószobai foglalkozások,
- az iskolai étkezési lehetőségek,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás),
- a szülőkkel való együttműködés,
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

5.5. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése

Fejlesztési program készítése

Feladatunk a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése (Kt. 121. § (1) bekezdés 29. alapján), valamint a HH, HHH és BTM-i zavarokkal küzdő tanulók segítése. Iskolánk rendelkezik a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel a gyermekek sajátos igényeihez igazodó egyéni fejlesztési program kidolgozásához, ennek alapján segítjük a tanuló többiekhez történő felzárkóztatását. A helyi tantervet az iskolatípusra kiadott kerettantervek és a 2/2005. (III. 1.) OM rendelet 2. számú mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltak figyelembevételével készítjük el. Az együtt oktatott tanuló egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációját központilag kiadott egyéni fejlődési lapon dokumentáljuk.

Határideje az az időpont, amikor felvettük a sajátos nevelési igényű tanulót, vagy amikor az iskola tanulójáról elkészült a szakértői vélemény.

A tanulókkal történő foglalkozások formái:

- az egyéni foglalkozások;
- a felzárkóztató foglalkozások;
- fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógypedagógus segítségével;
- szükség esetén a napközi otthonba, a tanulószobára való felvétel kezdeményezése;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- egészséges, örömszerző testmozgás biztosítása;
- a továbbtanulás irányítása, segítése.

5.6. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek

Egyre több tanuló kerül olyan anyagi helyzetbe, mely egészséges testi fejlődését, zavartalan tanulását hátráltathatja. Az iskola életében fontos feladat az esélyek kiegyenlítődése, a szociokulturális hátrányok csökkentése, a társadalmi egyenlőtlenségek hatásainak enyhítése:

/ Különös tekintettel a HH, HHH, SNI és BTM zavarokkal küzdő tanulóakra./

- szoros kapcsolat a polgármesteri hivattal és a családsegítő szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek;
- a napközi otthon; a tanulószoba; a diákétkeztetés;

- a felzárkóztató foglalkozások;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai;
- a továbbtanulás irányítása, segítése, pályaorientációs tevékenységek szervezése;
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése;
- felvilágosító és drogmegelőzési programok szervezése
- tájékoztatás a tankönyvvásárláshoz nyújtott segélyek, az étkezési díjak kifizetéséhez nyújtott segélyek igénybe vételi lehetőségeiről.

6. A SZÜLŐK, A TANULÓK ÉS A PEDAGÓGUSOK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetben keresztül írásban) tájékoztatják. Hangsúlyozottan figyelnek a HH, HHH, SNI és BTM-s tanulók előrehaladására.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy az iskolaszékkal. A Diákönkormányzatot segítő nevelőtanárral részt vesz az SZMK, és az Iskolaszék ülésein.

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója legalább félévente egyszer a szülői munkaközösség választmányi ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten,
Az aktuális feladatokról az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

a) Szülői értekezlet.

- Összevont iskolai
- Osztály szülői

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,

- a szülők tájékoztatása
 - * az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
 - * az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,
 - * a helyi tanterv követelményeiről,
 - * az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
 - * saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
 - * a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
 - * az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
 - * a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé,
 - * szaktárgyi értékelést a szaktanárok mondanak

b) Fogadóóra

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

a) Nyílt tanítási nap

Iskolánkban nyílt napot a szülők igényeinek megfelelően tartunk az első évfolyamon az iskolai minőségirányítási programban megjelölt beiskolázási rend szerint (IMIP 3-as számú melléklet).

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását.

d) Írásbeli tájékoztató

A Tájékoztató füzet alapján a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

A szülői értekezletek és a fogadóórák időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg. (Lásd: Oktatási Törvény 13-14. §)

7. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ

SZÜKSÉGES, NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ

ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

A program végrehajtásához szükséges, a nevelő-oktató munkát, a szemléltetést, a tanulók tevékenykedtetését segítő eszközök és felszerelések jegyzékét és az ellátás ütemtervét (2003-2008.) az iskola külön dokumentumát képező eszközjegyzék nyilvántartás tartalmazza, mely 2003. december 18-án készült. Összeállításánál figyelembe vettük a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendeletet, amely felsorolja, hogy az iskolának az alapító okiratban meghatározott tevékenységeihez mely kötelező, minimális eszközökkel és felszerelésekkel kell rendelkeznie.

B) HELYI TANTERV

1.AZ EGYES ÉVFOLYAMOKON TANÍTOTT TANTÁRGYAK, KÖTELEZŐ ÉS VÁLASZTHATÓ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK, EZEK ÓRASZÁMAI, AZ ELŐÍRT TANANYAG ÉS A KÖVETELMÉNYEK

1.1 Az egyes évfolyamokon alkalmazott tantervek

Tanév	Évfolyam							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
2008/2009	NAT2007	NAT	NAT	NAT	NAT*	NAT	CS	CS
2009/2010	NAT2007	NAT2007	NAT	NAT	NAT*	NAT*	NAT	CS
2010/2011	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT	NAT*	NAT*	NAT	NAT
2011/2012	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT	NAT*	NAT	NAT
2012/2013	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT	NAT	NAT
2013/2014	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT	NAT
2014/2015	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT
2015/2016	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007	NAT2007

CS= a 2003. évi költségvetési törvény 103 § (4.) bekezdésében előírt óraszám és tananyagcsökkentés alapján felülvizsgált helyi tanterv

NAT= 2003. évi törvénymódosítás és a NAT 2003 alapján felülvizsgált helyi tanterv

NAT* = a KT133.§ (1) bekezdése alapján a nem szakrendszerű oktatás bevezetése felmenő és kifutó rendszerben

NAT2007= 202/2007. (VII. 31.) Kormányrendelet és a NAT 2007 alapján felülvizsgált helyi tanterv

1.1.1. A tanulói óraszámok meghatározásakor figyelembe veendő órakeretek:

Évfolyam	Kötelező óra *		Nem kötelező időkeret **	A tanulók tanórai terhelésének felső határa ***
	nap/óra	hét/óra	hét/óra	hét/óra
1.	4	20	+10% = 2	22
2.	4	20	+10% = 2	22
3.	4	20	+10% = 2	22
4.	4,5	22,5	+10% = 2,25	24,5
5.	4,5	22,5	+25% = 5,625	24,5
6.	4,5	22,5	+ 25% = 5,625	24,5
7.	5	25	+30% = 7,5	29
8.	5	25	+ 30% = 7,5	29

1.2. A képzés belső szakaszai:

- bevezető szakasz első - második évfolyam – nem szakrendszerű,
- kezdő szakasz harmadik – negyedik évfolyam - nem szakrendszerű,
- alapozó szakasz ötödik – hatodik évfolyam – szakrendszerű oktatás,
- fejlesztő szakasz hetedik – nyolcadik évfolyam – szakrendszerű oktatás.

1.3. Az 1 - 4. évfolyam tantárgyi rendszere és heti óraszámja

Tantárgy/évfolyam	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	8	7,5
Idegen nyelv	-	-	-	2
Matematika	4	4	4	3,5
Környezetismeret	1	1	1	2
Ének-zene	1	1	1,5	1
Rajz	1,5	1,5	1,5	1,5
Technika és életvitel	1,5	1,5	1	1
Testnevelés és sport	3	3	3	3
Informatika	-	-	-	1
Kötelező óraszám	20	20	20	22,5
Nem kötelező időkeret:				
Környezetismeret			1	
Sportkör	1	1	0,5	1
Matematika	0,5	0,5	0,5	1
magyar nyelv és irodalom	0,5	0,5		
Összesen	2	2	2	2
Összesen felhasznált órák száma	22	22	22	24,5

1.4. Az 5 – 8. évfolyam tantárgyi rendszere és heti óraszámja

Tantárgy/évfolyam	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom (dráma)	4	4	3,5	3,5
Szabadon választható óraszám	0,5		1	1
Történelem és állampolgári ismeretek (hon-és népismeret)	2	2,5	2	2
Idegen nyelv	3	3	3	3
Szabadon választható óraszám			0,5	0,5
Matematika	4	3,5	3	3
Szabadon választható óraszám	0,5	0,5	1	1
Informatika	0,5	1	1	1
Természetismeret	2	1,5		
Szabadon választható óraszám		0,5		
Fizika			1,5	1,5
Biológia			1,5	1,5
Szabadon választható óraszám				0,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz	0	0	1,5	1,5
Szabadon választható óraszám				0,5
Ének-zene	1	1	0,5	1
Rajz	1,5	1,5	1	1
Technika, életvitel	1	1	1	0,5
Szabadon választható óraszám	0,5			
Testnevelés és sport (tánc)	2,5	2,5	2,5	2,5
Szabadon választható óraszám	0,5			
Osztályfőnöki	1	0,5	0,5	0,5
Szabadon választható óraszám			0,5	0,5
Tantervi modulok				
Egészségtan		0,5		
Mozgókép és médiaismeret				1
Társadalomismeret			1	
Környezetvédelem				
Szabadon választható óraszám		1	1	
Kötelező óraszám	22,5	22,5	25	25
Összesen felhasznált órák száma	24,5	24,5	29	29

1.5. A nem kötelező időkeret felhasználása

A közoktatási törvény által / 53.§ (7),(11) / biztosított többlet óraszámot

- a hatékonyabb tanulás, az információkezelés képességének fejlesztésére,
- közösségépítésre,
- a természetismereti tantárgyak által szereshető mélyebb ismeretek, szemléltetés, kísérletezés bővítésére, környezetvédelem oktatására,

- differenciált foglalkozásra, készségfejlesztésre, csoportbontásra kiemelt tekintettel a HH, HHH, SNI és BTM zavarokkal küzdő tanulókra.
- egészséges, örömszerző testmozgásra fordítjuk.

1.5.1. Nem kötött órák tervezése

évfolyam	óraszám	Foglalkozás
1 -2.	2	magyar nyelv és irodalom matematika sportkör
3 - 4.	2	környezetismeret matematika sportkör
nagy létszámú (27főt meghaladó) osztályok esetén	a fenntartó által biztosított órakeret	csoportbontás: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, természetismeret/földrajz, biológia, kémia, fizika lehetőség szerint a készségtantárgyak esetében is.

Csoportbontási lehetőség, illetve kötelezettség:

- 27 főt meghaladó osztálylétszámok esetén a készségtárgyaknál is,
- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esetében kis létszámú csoportok létrehozása a törvényi keretek közötti létszámhatárok figyelembe vételével.

5.	5,625	magyar nyelv és irodalom matematika testnevelés, sportkör csoportbontás: angol informatika
6.	5,625	matematika természetismeret környezetvédelem csoportbontás: angol informatika sportkör
7.	7,5	magyar nyelv és irodalom idegen nyelv matematika környezetvédelem osztályfőnöki csoportbontás: angol, informatika sportkör
8.	7,5	magyar nyelv és irodalom idegen nyelv matematika biológia földrajz osztályfőnöki csoportbontás: angol, informatika sportkör

Tantárgyi rendszerünket a NAT és a kerettantervi rendelet alapján, az eddigi tapasztalataink figyelembevételével, a szülők elvárásaival összhangban készítettük el.

Az iskola helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei *az oktatási miniszter által kiadott kerettantervben meghatározott tananyag és követelmények* alapján készültek.

Az iskola helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei a pedagógiai program mellékletében CD-n található meg.

A helyi tanterv tanulmányi kiránduláson is teljesíthető.

1.6. A nem szakrendszerű oktatás bevezetése és kivezetése az 5-6. évfolyamon

A nem szakrendszerű oktatás keretei között nincs szükség az átadásra kerülő ismeretrendszerek tantárgyi tagolására (adott esetben még a tantárgyi szerkezet kialakítása is mellőzhető), így lehetővé válik, hogy az iskolai oktatás ezen szakaszában nagyobb lehetőségeket kapjon az alapvető készségek, képességek fejlesztése. A törvényi szabályozás alapján a helyi tanterv az évfolyamisméltésre vonatkozó korlátozást a nem szakrendszerű oktatás keretében a 6. évfolyam végéig érvényesítheti. Az általános iskola 5. és 6. évfolyamán – a közoktatási törvény előírása szerint – a rendelkezésre álló tanítási időkeret 25 – 50 %-át nem szakrendszerű oktatás keretében kell felhasználni.

Jogsabályi háttér:

1993. évi LXXIX. törvény 133. § (1) bekezdés a nem szakrendszerű oktatás a kiterjesztéséről:

2008/2009-as tanév 5. évfolyam

2009/2010-es tanév 5-6. évfolyam

2010/2011-es tanév 5-6. évfolyam

2011/2012-es tanév 6. évfolyam

2012/2013-as tanévtől megszűnik

Szándék, cél:

- javuljon az alapozó funkció hatékonysága,
- a nélkülözhetetlen fontosságú készségeket, képességeket megalapozni, megerősíteni,
- biztonságossá váljon a tanulók tanulmányi haladása.

Feladat:

- az eltérő tanulói fejlettségi szintek kezelése,
- a lemaradó tanulók beérjék társaikat, felzárkózzanak az átlaghoz,
- meghatározott időn belül elérjék a helyi tanterv elvárt követelmény szintjét.

A nem szakrendszerű oktatás órakerete

A heti óraszám a kötelező órák és tanórán kívüli foglalkozások 25 %-a.

évfolyam	kötelező óraszám	tanórán kívüli órák száma	összes óraszám	nem szakrendszerű órák száma
5.	22,5	5,625	28,125	5,6 + 1,4
6.	22,5	5,625	28,125	5,6 + 1,4

Az 5. évfolyamon a következő tantárgyak keretében:

Magyar nyelv és irodalom	1,5 óra/hét
Matematika	1,5 óra/hét
Angol nyelv	1 óra/hét
Testnevelés	1 óra/hét
Technika	1 óra/hét
Rajz	0,5 óra/hét
Történelem	0,5 óra/hét

Az 6. évfolyamon a következő tantárgyak keretében:

Magyar nyelv és irodalom	1 óra/hét
Matematika	1 óra/hét
Angol nyelv	1,5 óra/hét
Testnevelés	0,5 óra/hét
Környezetvédelem	1 óra/hét
Informatika	1 óra/hét
Történelem	1 óra/hét

Fejlesztési stratégiák tervezése:

A tanulók fejlesztési stratégiájának kidolgozása során bázisként szolgálnak a tanév eleji diagnosztikai mérések eredményei.

A diagnosztikai felmérések célja:

- tájékozódás az alapozó funkciókat illetően,
- a tanulók tudásának, hiányainak feltárása,
- ismeretek, készségek, képességek beazonosítása, feltérképezése.
- az országos kompetenciamérések eredményeinek elemzése,
- az alsó és felső tagozatos munkaközösségek konzultációi,
- az osztályfőnökök és szaktanárok esetmegbeszélései.

Kiemelt fejlesztési irányok, célzott készség-képesség területeken

A tanítási tartalom módosítása nélkül az alábbi kompetenciákra kell különös tekintettel lenni a fejlesztés, illetve a felzárkóztatás során:

Általános, az egész tantárgyi struktúrára vonatkozó fejlesztési feladatok 10-12 éves életkorban:

- az önálló tanulás, jegyzetelési technikák tanítása, az olvasás és íráskészség fejlesztése,
- kommunikációs készség fejlesztése,
- az információszerzés és feldolgozás képességeinek fejlesztése (forrásból tájékozódás, szelektálás, rendszerezés, felhasználás, új kontextusban alkalmazás),
- a kommunikációs képességek erősítése (pl. műfajok ismerete, értése, nyelvhelyessége, helyesírása, alkotása hétköznapi helyzetekben),
- a szociális kompetenciák fejlesztése (identitás, énkép, nyelvhasználat, kapcsolatteremtés, társas viselkedés, társas kapcsolatok, konfliktuskezelés, szabálytanulás),
- térbeli, időbeli, mennyiségi viszonyokban való pontos tájékozódás.

Tantárgy-speciális kompetencia fejlesztés:

Magyar nyelv és irodalom

5. évfolyam:

Beszéd-készség, szóbeli szövegek alkotása és megértése, kulturált nyelvi magatartás:

- az adekvát megnyilvánulások: köszönés, megszólítás, kérés, kérdés, társalgás, tájékoztatás,
- egyszerű metakommunikációs jelzések megértése,
- a történetmondás mindennapi személyes élményről, olvasmányról.

Olvasás, írott szöveg megértése:

- optimálisan fejlett, optimális használhatóságú olvasáskészség (olvasástechnika) kialakítása,
- az életkornak megfelelő tempójú, folyamatos hangos és néma olvasás,
- az olvasottakról vélemény nyilvánítása,
- az olvasott szövegben egyszerű összefüggések felismerése, fontos információk kiemelése,
- szövegértés (lényegkiemelés) képessége.

Írásbeli szövegalkotás:

- rövid szöveg leírása másolással, tollbamondással, emlékezet utáni írással, mások által jól olvashatóan, betűkihagyás és betűcsere nélkül,
- optimális gyakorlottságú és használhatóságú kiírt írás, közlés, fogalmazás.

Tanulási képesség fejlesztése:

- vázlatkészítést tanári irányítással és önállóan.

6. évfolyam:

Beszédkésztség, szóbeli szövegek alkotása és megértése:

- kérdések és válaszok megfogalmazása különböző helyzetekben.

Olvasás, írott szöveg megértése:

- a szövegértés bizonyítása kérdésekre adott válasszal, rövid szóbeli beszámolóval.

Írásbeli szövegalkotás:

- kézírással működő írásbeli kifejezés, megfelelő ütemű kiírt írás,
- az írásmód tempójának és rendezettségének továbbfejlesztése,
- a mindennapi élmények, olvasástartalmak összefüggő leírása időrendben, logikai rendben.

Tanulás képesség fejlesztése:

- a szövegértési feladatok kiterjesztése a vizuális információkra.

Matematika 5-6. évfolyamon:

Az ismeretek koncentrikus és spirális bővítése során a következő tartalmak kiemelt kezelése alapvető feladat:

- elemi gondolkodási képesség kiépítése, továbbfejlesztése az eredményes iskolai tanulás érdekében,
- elemi kombinatív készség fejlesztése, a gondolkodási képesség továbbfejlesztése az eredményes iskolai tanulás előfeltétele,
- elemi rendszerező képesség fejlesztése,
- a mértékegység-váltó készség fejlesztése, a gyermekkori intelligencia fejlesztése ezúton is,
- az elemi számolási készség fejlesztése a helyi tantervben meghatározott számkörben, különösen az összeadás és osztás vonatkozásában,
- a természetes szám fogalom elmélyítése a tízezres számrendszerben, természetes szám fogalomhoz sokrétű, a mindennapi élethez kapcsolódó tartalom rendelése,
- a tízes számrendszerhez kapcsolódó biztonságos eligazodás a gyakorló órák differenciált szervezésével,
- a sík és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése a tanítási órákon szemléltetéssel, manipulatív módszerek alkalmazásával,
- tevékenykedtetéssel a tanulók eljuttatása egyszerű geometriai transzformációk megismeréséhez,
- a gyakorlatban előforduló egyszerű függvények, grafikonok elemzésével a problémamegoldó képesség fejlődésének elősegítése,
- fejlesztő játékokkal, kísérletekkel a valószínűségi szemlélet kialakítása,

- a szöveges feladatok megoldása során a mindennapi életből vett adatok, példák alkalmazásával a tanulók szemléletének alakítása a valóság és a matematikai modell kapcsolatáról,
- szövegértés képességének fejlesztése a szöveges feladatok értelmezése, megoldása során.

Az alapvető készségek, képességek fejlesztése nem kötődik tantárgyhoz, így például a szövegértés fejlesztése bármelyik tantárgy keretében megoldható feladat.

Értékelés:

A nem szakrendszerű oktatásban tanulók értékelése és osztályozása a helyi tantervben rögzített értékelési elvek alapján történik

2. A TANKÖNYVEK ÉS MÁS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

1. Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket a művelődési és közoktatási miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van (pl. tornafelszerelés, rajzfelszerelés stb.).
2. Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a szaktanárok határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.
3. A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:
 - A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének!
 - Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak.
4. Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve egyéb támogatásokat felhasználva egyre több nyomtatott taneszközt szerezzen be az iskolai könyvtár számára, amely a községi könyvtár része.

3. AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELEI

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha a Helyi tantervben "A továbbhaladás feltételei" c. fejezetekben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból teljesítette.

A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A 4-8. évfolyamon minden tantárgyból az "elégéses" év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.

Ha a tanuló a 4-8. tanév végén egy vagy két tantárgyból szerez "elégtelen" osztályzatot, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet.

Ha a tanuló a 4-8. évfolyamon, a tanév végén kettőnél több tantárgyból szerez "elégtelen" osztályzatot, a nevelőtestület engedélyével tehet javítóvizsgát.

Ha a tanuló az 1-3. évfolyamon nem tesz eleget az előírt követelményeknek, az évfolyamisméltésre történő utasítás csak a szülő kérelmére történhet, kivéve, ha az évfolyamisméltésre a tanítási órákról való távollét miatt van szükség.

A magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

- az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól;
- az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse;
- a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 20. § (6) a), d) pontja alapján hiányzásai miatt nem osztályozható;
- magántanuló volt.
- az osztályozó vizsga tantárgyai:

1. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika

2-4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret

5-6. évfolyam: magyar nyelv, irodalom, idegen nyelv, történelem, matematika, fizika, természetismeret

7-8. évfolyam: magyar nyelv, irodalom, idegen nyelv, matematika, történelem, fizika, kémia, biológia, földrajz.

4. AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI

Iskolánkban az ismeretek számonkérése terén a pedagógiailag kifogástalan tartalom és forma, a folyamatosság, rendezettség, tervszerűség és aktualitás, sokoldalúság és módszertani változatosság biztosítása nevelő – oktató munkája során minden pedagógusnak kötelessége. Törekszünk az objektivitás és az empátia egészséges arányára, a tanulói önkontroll fejlesztésére.

- Számon kérni csak a megtanított (tanári irányítással megszerzett) ismeretet szabad.
- A számonkérés a tanuló tudására irányul. Célja a hiányosságok feltárása, azok pótlásának segítése és a további ismeretszerzés biztosítása.
- Az értékelés a tanuló önmagához mért fejlődését állítja a középpontba, a képesség – teljesítmény - elvárás egységében tükrözi a tanuló teljesítményét.
- Irányadó szempont a pozitív motiváció, a képességek megerősítés útján történő fejlesztése.

Az ismeretek számonkérése lehet

szóbeli (pl.: beszélgetés, összefüggő felelet, kiselőadás, félévi és év végi rendszerező beszámoltatás)

órai munka: a problémamegoldást elősegítő, ügyes, jó hozzászólásokat, az óra munkáját pozitívan elősegítő tanuló(k) aktivitását, ok – okozati összefüggések helyes kifejtését feltétlenül értékeljük.

szóbeli számonkérés: a tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy – egy tantárgy, egy – egy témakörön belül, a témakör terjedelmét figyelembe véve, a tanulókat lehetőség szerint egyszer feleltetni kell szóban.

írásbeli (pl.: feladatlap, teszt, írásbeli számonkérés, témazáró dolgozat, kiselőadás, félévi és év végi rendszerező beszámoltatás) vagy

gyakorlati (pl.: munkadarab, gyűjtőmunka, sportteljesítmény).

Mindezekből kiválasztva a pedagógus maga tervezi meg a számonkérést, ügyelve a szóbeli és írásbeli formák pedagógiaiilag helyes arányára. Az esetleges speciális számonkérési formákat az egyes tantárgyak tantervei tartalmazzák.

- A nevelők a tanulók munkáját egy – egy témakörön belül szóban és írásban egyaránt ellenőrzik.
- A tanulási zavarral küzdő tanulók esetén (pl. diszlexia, figyelemzavar stb.) egyéni elbírálás alapján értékelnek.

5. A TANULÓK TELJESÍTMÉNYE, MAGATARTÁSA ÉS SZORGALMA ÉRTÉKELÉSÉNEK ÉS MINŐSÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI

A **folyamatos ellenőrzés** visszajelzés a diáknak és a szülőnek a tanuló felkészültségéről.

A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában.

A tanulmányi teljesítmény és előmenetel értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanuló képességei, eredményei hogyan változtak - fejlődtek-e vagy hanyatlottak - az előző értékelés óta.

5.1. A minősítés formái

- **Szóbeli**

A tanuló magatartásáról, szorgalmáról, tanulmányi teljesítményéről a tanítási órákon, foglalkozásokon óraközi szünetben, szabadidőben.

- Tanulók számára:

megfogalmazódhat a pedagógus, a tanulótársak részéről és önértékelés formájában. Gyakorisága rendszeres, folyamatos (napi, heti, havi stb.)

- Szülők számára:

megfogalmazódhat az iskolavezetés, a pedagógusok, a szülők részéről.

Gyakorisága: - fogadóórákon
- szülői értekezleteken (évi minimum kettő),
- egyéb, szülővel egyeztetett időpontban,
- iskolai rendezvényeken.

- **Írásbeli**

Tanulók és szülők számára:

- a tanulói produktumokra írt rövid, lényegre utaló észrevételek megfogalmazásával,
- témazáró felmérések megoldásakor %-os teljesítménysávok megadásával és ezek minősítő jelzésével a tájékoztató füzetbe folyamatosan a tanmenetek szerinti időpontokban,
- dicséret, elmarasztalás megfogalmazásakor.

Az értékelés mindenkor segítő szándékú, a pozitívumokból kiindulva mutatja a további fejlődés útját.

Az értékelést úgy kell megfogalmazni, hogy a tanuló is pontosan értse tartalmát, üzenetét.

- Gyakorlati

- kísérletek, mérések elvégzésében szerzett gyakorlottság minősítésére.

- Diagnosztikus mérés

Célja: információszerzés a helyzetfelméréshez, kiindulópont a tanulási folyamat tervezésében.

Alkalmazása:

1. évfolyamon:

- DIFER, végzi és értékeli: 1. osztályos tanító,
- beszédvizsgálat végzi: logopédus

2-4. évfolyamon:

Év eleji felmérés magyar nyelv és irodalom, valamint matematika tantárgyakból. Az előző évi tananyag alapján az adott évfolyam osztálytanítói közösen állítják össze, íratják meg az év eleji ismétlés után, javítják ki azonos javítási kulcs alapján. Eredményét %-ban kifejezve állapítjuk meg.

5-8. évfolyamon:

Tudáselemzésként vizsgáljuk, hogy a korábban tanultakból mire építhetünk, milyen hiányosságokat kell pótolnunk.

Célja: hogyan szervezzük meg az ismétlést, illetve a felzárkóztatást. (év elején, vagy egy fontos anyagrésznel)

- Formatív értékelés

Célja: a tanulási folyamat közben hívja fel a figyelmet a további teendőkre, a szükséges változtatásokra.

Alkalmazása:

- szóbeli értékelés a tanítási órákon,
- metakommunikációs jelzések,
- írásbeli tudáspróbák eredményének %-ban való kifejezése, szükség esetén szöveges megjegyzés a lap alján, mely útmutatással szolgál a további teendőkre nézve.
- a tanulók füzetének folyamatos ellenőrzése, munkáik javítása és értékelése a pedagógus által választott módon, szükség esetén szöveges megjegyzéssel kiegészítve.
- az adott tanévben a tudáspróbák, felmérések, egyéb fontosnak ítélt írásbeli produktumok megőrzése, lehetőség biztosítása a szülőnek ezek Megtekintésére és a pedagógussal való megbeszélésére fogadó órák alkalmával.

- Szummatív értékelés

A tantervi követelményekből kiinduló, pontos kritériumrendszeren alapuló értékelés. Megmutatja, hogy az elérendő céloknak, fejlesztési szinteknek, elvárásoknak milyen mértékben felel meg a tanuló teljesítménye.

Célja: egy-egy tanítási-tanulási szakasz végén regisztrálja az elért eredményeket, minősíti a tanuló teljesítményét egy meghatározott, egységes követelményrendszerhez viszonyítva.

Alkalmazása:

- év közben egy-egy témakör lezárásakor, témazáró dolgozat formájában,
- félévi, év végi felmérés 1-4. évfolyamon magyar nyelv és irodalom és matematika tantárgyakból.

5.2. Tantárgyi értékelés

- tanév közben – 1. évfolyam szöveges,
a 2. tanévtől érdemjegyekkel és valamennyi minősítési formával;
- félévkor - 1-2. évfolyam félévéig szöveges,
3. évfolyamtól jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1) osztályzattal;
- év végén - 1. évfolyam szöveges,
2. évfolyamtól jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1) osztályzattal; kitűnő jelöléssel annál a tanulónál, aki egész tanévben kiemelkedően teljesített.

A félévi és a tanév végi értékelés funkciói:

- félévkor – visszajelzés arról, hogy a tanuló hol tart, milyen szintre jutott a tananyag elsajátításában;
- év végén – az értékelés megmutatja, hogy milyen szinten sajátította el a tanuló az előírt tananyagot, mennyire felel meg a tanévre előírt követelményeknek.

A félévi és év végi értékelésnek összhangban kell állnia az évközi értékelések során adott írásbeli és szóbeli visszajelzésekkel. Az érdemjegyek minimális száma havonként legalább egy, heti egy órás tantárgynál pedig félévente három (ezek között írásos és szóbeli beszámoltatások eredményeinek is kell szerepelnie, helyes arányukat a tanító, szaktanár dönti el). A félév végén a fejlődési tendencia figyelembevételével a nevelőtestület (osztályozó értekezleten) értékeli a tanuló magatartását, szorgalmát, valamint dönt a továbbhaladásáról. Az év végi osztályzat az egész évi teljesítményt értékeli.

5.2.1. A szöveges értékelés módja és jellemzői

- Szöveges értékelést 1 – 3. évfolyamon félévkor, év végén és 4. évfolyamon félévkor alkalmazunk.
- A szöveges értékelés évfolyamonként, tantárgyanként tartalmazza a helyi tanterv követelményrendszere alapján a
kiválóan megfelelt,
jól megfelelt,
megfelelt,
fejlesztésre szorul, információt a tanuló teljesítményéről.

- Előzetesen tantárgyanként meghatározott szempontsor alapján tömör, lényegre törően megfogalmazott szöveggel - a jellemző szövegrész kiemelésével - félévkor a tájékoztató füzetben, év végén a bizonyítvány pótlapon értékeljük tanulóinkat
- Amennyiben a tanuló a „felzárkóztatásra szorul” minősítést kapja, a pedagógus a szülők bevonásával értékeli a tanuló teljesítményét. Célja, hogy megtalálják a sikeres teljesítményt akadályozó okokat, meghatározzák a sikeres továbbhaladáshoz szükséges feladatokat, a megsegítés módját.
- Az aktuális észrevételek bejegyzése a tanuló fejlődésével, előmenetelével kapcsolatban a tájékoztató füzetbe (minimum 2 havonta) történik.

5.3. *A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei:*

a.) Példás (5) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- tanórán és tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
- tisztelettudó;
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;

b.) Jó (4) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;

c.) Változó (3) az a tanuló, aki:

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik,
- feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulasztott;
- osztályfőnöki intője van.

d.) Rossz (2) az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen,
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;

- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

5.4. A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei:

a.) Példás (5) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

b.) Jó (4) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozásokon vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

c.) Változó (3) az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye elmarad a képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

d.) Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül.

6. AZ ÍRÁSBELI BESZÁMOLTATÁSOK FORMÁI, RENDJE, KORLÁTAI, A TANULÓ ÉRTÉKELÉSÉBEN BETÖLTÖTT SZEREPE ÉS SÚLYA

6.1. A tanulók írásbeli beszámoltatásának formái:

A) Témazáró dolgozat: egy vagy több teljes tantervi téma számonkérésére szolgáló, egy vagy két tanórát kitöltő, az ismeretek felidézését és alkalmazását egyaránt megkövetelő írásbeli számonkérési forma. A témazáró dolgozatban szereplő feladattípusok arányai megfelelnek a tananyag és a tantervi követelmények belső arányainak.

Lehet központi feladatlap, vagy a szaktanár által összeállított feladatsor. A számonkérésnél bármelyik forma kerül is használatra, figyelembe veszi a tanuló képességeit. A hetedik és a nyolcadik évfolyam félévi és év végi írásbeli rendszerező beszámolója is témazáró dolgozatnak minősül.

Célja, hogy az egyes témakörök végén megállapítsuk, mennyire sajátította el a gyermek az egész témakör ismeretanyagát, tantervi követelményeit.

Előkészítése: A dolgozat megírására felkészítjük a tanulókat (összefoglalás, gyakorlás, tanácsok a felkészüléshez). A feladatok összeállításakor a fokozatosság elve érvényesül, hogy a gyengébb képességű gyerekek is sikerélményhez jussanak.

Gondot fordítunk a típushibák kigyűjtésére, az okok feltárására és a korrekcióra. A dolgozat kiosztásakor az egyéni teljesítményeket és az egész tanulócsoport teljesítményét is értékeljük. A gyengén teljesítők felzárkóztatása vagy korrepetálásokon, vagy egyéni fejlesztés keretében történhet.

B) Röpdolgozat: egy tantervi téma valamely részének számonkérésére szolgáló, legfeljebb egy tanórát kitöltő írásbeli számonkérési forma. Egyszerre kaphatunk információt egy fontos alapkövetelményt tartalmazó téma megértéséről az egész csoporttól.

Célja: annak megállapítása, hogy a tanulók milyen mértékben sajátították el az előző óra, illetve egy-egy témakör ismeretanyagát, követelményeit.

Időpontját nem szükséges előre bejelenteni, de a gyermek felkészülése szempontjából ösztönző lehet.

C) Felmérések: Az alsó tagozaton a második évfolyamtól kezdődően, a tanév elején diagnosztikus mérést végzünk.

Célja: az adott tanulócsoport tudásszintjének felmérése.

Félévkor és év végén szintén felméréseket íratunk.

Célja: egy-egy hosszabb tanulási időszak eredményeiről, hiányosságairól való tájékozódás.

1-4. osztályban a programnak megfelelően matematikából és anyanyelv tantárgyból íratunk félévi és év végi felmérést.

D) Kiselőadás: Szorosan kapcsolódik a tanítási óra tananyagához. Fontos, hogy felkeltse a tanuló érdeklődését az előadandó téma iránt, s életkori sajátosságaihoz igazodjon. Az előadás lényegre törő, érthető legyen. Egy – egy feltalálóról, találmányáról, történelmi, életrajzi vagy napjaink eseményeivel kapcsolatos ismeretek összegyűjtését, közlését tartalmazza. Segíti a tanuló lényegkiemelő, rendszerező, kifejező képességének fejlesztését. Kutatómunkára, a könyvtár és az informatikai eszközök használatára sarkallja.

E) Házi dolgozat: a pedagógus kérésére illetve a tanuló által önszorgalomból készített, a tananyaghoz kapcsolódó írásbeli munka.

6.2. Az írásbeli beszámoltatás rendje és korlátai:

- A diagnosztikus mérések a tanmenetben tervezetten szerepelnek. Elsősorban tanév elején, de egyes témakörökhöz kapcsolódva is sor kerülhet rájuk. A szaktanár két héten belül kijavítja, értékeli!
- Egy tanítási napon, az alsó tagozaton egynél, a felső tagozaton kettőnél több témazáró dolgozatot, felmérést nem íratunk. Témazáró dolgozat írása az adott téma/ témák lezárása után történik. Előzetes egyeztetés alapján egy osztályban egy napon maximum 2 témazáró dolgozatra kerülhet sor. A pedagógus minimum 2 tantárgyi órával az íratás előtt köteles bejelenteni és a naplóba beírni.
- A témazáró dolgozatot a szaktanár két héten belül kijavítja. A javítás során kigyűjti a típushibákat. A javítási órán elsősorban ezek okát próbálja meg feltárni, és lehetőség szerint korrigálni. A következő témakörök során a folyamatos ismétlés keretében ezen feladattípusokra hangsúlyozottan gondot fordít.
- Mindaddig nem íratunk újabb dolgozatot, amíg az előző dolgozatot kijavítva ki nem adtuk a tanulóknak.
- A felső tagozaton az írásbeli beszámoltatás (pl. röpdolgozat) időpontját nem szükséges előre bejelenteni, de a rendszeres tanulást, a tudatos felkészülést segítheti. Írásbeli beszámoltatást a pedagógus belátása szerint írat. Célja: Rövid lényegi válaszadásra motiválja a tanulókat. Elősegíti a tanuló naprakész felkészüléséről, tudásáról, tájékoztatást kapunk lemaradásáról, tananyagbeli hiányosságáról. Önértékelésre nevel.
- Az írásbeli beszámolás formái közül bármelyiket szóban is teljesítheti az a tanuló, aki valamely okból írásban korlátozott, vagy esetleg szakvélemény ezt a javaslatot tartalmazza. Ez utóbbi esetben is célként kell állítani a tantárgy jellegéből fakadóan az írásbeliség fejlesztését.

6.3. Az írásbeli beszámoltatások a tanulók tudásának értékelésében betöltött súlya:

- A témazáró dolgozatokra, felmérésekre kapott érdemjegyeket a félévi és a tanév végi osztályzatok megállapításakor nagyobb súllyal vesszük figyelembe. Ezt a tényt tanév elején ismertetjük a tanulókkal és a szülőkkel is.
- A témazáró dolgozatok és a felmérések érdemjegyeit az osztályozó naplóba piros színnel írjuk be, az érdemjegy egy jegyet ér.
- A gyermek szüleit rendszeresen értesítjük az érdemjegyekről, félévkor és az év végén az osztályzatokról. Ennek eszköze a tájékoztató füzet vagy bizonyítvány.

Témazáró felmérések értékelése az alsó tagozaton:

(a %-ban kifejezett eredmény átváltása osztályzatokra)

<i>Százalékhatárok</i>	<i>Az érdemjegynek megfelelő szöveges értékelés a tv. 70 §-a alapján</i>	<i>Érdemjegyek</i>
0 – 34 %	Felzárkóztatásra szorul	elégtelen
35– 59 %	Megfelelően, gyengén teljesített	elégséges
60 – 74 %	Megfelelően teljesített	közepes
75 – 90 %	Jól teljesített	jó
91 – 100 %	Kiválóan teljesített	jeles

Minimum szintű írásbeli munkák értékelése az alsó tagozaton:

(a %-ban kifejezett eredmény átváltása osztályzatokra)

<i>Százalékhatárok</i>	<i>Az érdemjegyeknek megfelelő szöveges értékelés a tv. 70 §-a alapján</i>	<i>Érdemjegyek</i>
0 – 49 %	Felzárkóztatásra szorul	elégtelen
50 – 64 %	Megfelelően, gyengén teljesített	elégséges
65 – 79 %	Megfelelően teljesített	közepes
80 – 94 %	Jól teljesített	jó
95 – 100 %	Kiválóan teljesített	jeles

Témazáró felmérések értékelése a felső tagozaton:

(a %-ban kifejezett eredmény átváltása osztályzatokra):

elégtelen	0 - 34 %
elégséges	35 - 59 %
közepes	60 - 74 %
jó	75 - 90 %
jeles	91 - 100 %

Írásbeli számonkérés - kizárólag a tanult ismeretek felidézését, azonosítását, közlését, illesztését tartalmazó feladatok esetén (a %-ban kifejezett eredmény átváltása osztályzatokra):

elégtelen	0 - 49 %
elégséges	50 - 64 %
közepes	65 - 79 %
jó	80 - 90 %
jeles	91 - 100 %

Amennyiben a szaktanár a fenti ponthatárok alkalmazása során szükségesnek látja, az adott osztályban az egyes ponthatárokat lefelé vagy felfelé maximum 5%-kal módosíthatja.

7. AZ OTTHONI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTAI

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok a tanórán feldolgozott ismeretek elsajátítását, alkalmazásuk gyakorlását, a felejtés kompenzálását, a következő órán feldolgozandó anyag rész előkészítését, az írásbeli és szóbeli beszámolások előkészítését szolgálják.

Pedagógusaink törekszenek arra, hogy a tanulókat az írásbeli házi feladatok rendszeres elkészítésére ösztönözzék.

Az egyéni képességek fejlesztését differenciált és szorgalmi feladatok adásával igyekszünk megvalósítani.

Az írásbeli házi feladatok hiányát a tanulók szorgalmának minősítésénél figyelembe vesszük.

A kiadott feladatot a szaktanár a következő tanórán vagy az általa megjelölt időpontban kéri számon (memoriterek esetén).

Ha a tanuló a kötelező szóbeli házi feladat számonkérését megelőző tanóráról igazoltan hiányzott, akkor (a tanuló kérésére) a szóbeli felelet értékelését, minősítését nem vesszük figyelembe. Az anyag pótlása a Házirendnek megfelelően a tanuló kötelessége. Kérésére segítséget kaphat a szaktanártól.

Az első-negyedik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére nem kapnak se szóbeli, se írásbeli házi feladatot.

Az iskolaotthonos felkészítés keretei között házi feladat adásának nincs helye, mivel a tanuló az egész napos felkészítés során készül fel a következő tanítási napokra.

A tanulásra fordított idő nem lehet több 1-2. osztályban napi egy óránál, 3-4. osztályban 1,5 óránál. Felhasználásában a következő tényezők játszanak szerepet:

- a házi feladatok nehézségi foka, mennyisége,
- az egyes tanulók tanulási szokásai,
- az önállóság foka,
- az egyéni segítségnyújtás (korrepetálás) szükséglete.

A felső tagozaton az írásbeli feladatok mennyisége, a nehézségi foktól és tantárgytól függ, de a felkészülés lehetőleg ne igényeljen 15 – 20 percnél több időt tantárgyanként. Szóbeli feladat a tankönyv által meghatározott mennyiség.

8. AZ EGYES MODULOK ÉRTÉKELÉSE ÉS MINŐSÍTÉSE, BESZÁMÍTÁSUK AZ ISKOLAI ÉVFOLYAM SIKERES BEFEJEZÉSÉBE

A kötelező tanórák között önálló tantárgyként megjelenő modultantárgyak értékelése és minősítése megegyezik a többi tantárgyra vonatkozó szabályokkal. Az integrált modulokat – tánc és dráma, hon – és népismeret – az adott tantárgyon belül nem értékeljük külön érdemjeggyel. Ezen a területen is kiemelt figyelmet fordítunk a HH, HHH, SNI és BTM zavarokkal küzdő tanulóakra.

A tantárgyi modulok elsajátítandó tananyaga és követelményei a pedagógiai program mellékletében, a Helyi tantervben található meg.

C) A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

A pedagógiai program érvényességi ideje

1. Az iskola 2008. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját e pedagógia program alapján.
2. A pedagógiai programban található helyi tanterv 2008. szeptember 1. napjától az első évfolyamon és ötödik, majd ezt követően felmenő rendszerben kerül bevezetésre.
3. Ezen pedagógia program érvényességi ideje négy tanévre - azaz 2008. szeptember 1. napjától 2012. augusztus 31. napjáig - szól.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A nevelők szakmai munkaközösségei minden tanév végén írásban értékelik a pedagógia programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

A pedagógiai program módosítása

1. A pedagógiai program módosítására:
 - az iskola igazgatója;
 - a nevelőtestület bármely tagja;
 - a nevelők szakmai munkaközösségei;
 - az iskolaszék;
 - az iskola fenntartója tehet javaslatot.
2. A szülők és a tanulók a pedagógiai program módosítását közvetlenül az iskolaszék szülői, illetve diák-önkormányzati képviselői útján az iskolaszéknek javasolhatják.
3. A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
4. A módosított pedagógia programot a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától kell bevezetni.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

1. Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
2. A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
 - az iskola fenntartójánál,
 - az iskola honlapján,
 - az iskola irattárában,
 - az iskola könyvtárában,
 - az iskola igazgatójánál

D) A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

- 1.) A pedagógiai programot a Dér István Általános Iskola Diákönkormányzata 2011. év augusztus 22. napján tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....
Takács Viktória
a Diákönkormányzat vezetője

- 2.) A pedagógiai programot az iskolaszék a 2011. év augusztus 22. napján tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....
Horváth Erzsébet
az Iskolaszék elnöke

- 3.) A pedagógiai programot a nevelőtestület a 2011. év augusztus 22. napján tartott ülésén elfogadta.

.....
Schüszler Istvánné
igazgató

Jóváhagyta:

Csanádpalota Város Önkormányzatának Képviselő-testületeKt.h. számú határozatáva 2011. augusztus 31.

.....
Kovács Sándor
polgármester

E) MELLÉKLETEK

1.sz. melléklet

Helyi tanterv

2.sz. melléklet

Minimumkövetelmények 4. évfolyam végén

3.sz. melléklet

A továbbhaladás feltételei 8. évfolyam végén

II. fejezet

NAPSUGÁR ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAMJA

TEVÉKENYSÉGGKÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM ADAPTÁCIÓJA

I. AZ ÓVODA ADATAI

Az Alapító Okiratban foglaltak szerint.

II. HELYZETKÉP AZ ÓVODÁRÓL

Csanádpalota nagyközség a román határ közelében, az ország déli csücskében helyezkedik el. Kisebb-nagyobb falvak veszik körül, a 26 km-re levő Makó a legközelebbi város. Talán ebből is adódik, hogy nem tartozik a gyorsan fejlődő

települések közé. Az itt élő emberek főleg mezőgazdasággal és állattenyésztéssel foglalkoznak.

Megélhetésükben, nagymértékben érzékelhető a falusi életből adódó hátrányos helyzet. A kevesebb elhelyezkedési lehetőség következtében nagyobb arányú a munkanélküliség, csekély mértékű a vállalkozások száma.

A családok többségére jellemző, hogy mind anyagi, mind nevelés terén igyekeznek lehetőségeikhez mérten mindent megtenni a gyermekük harmonikus fejlődése érdekében. Sajnos az életszínvonal folyamatos romlása több családban teszi egyre nehezebbé a gyermeknevelést is. Akadnak olyan családok, ahol már a mindennapi megélhetés is gondot jelent, amihez azután még életviteli és nevelési problémák is járulnak. Mindezek következtében magas a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma.

Az óvoda a község főterén helyezkedik el, az épület az 1900-as években épült. Az idők folyamán felújításra, átalakításra került sor több alkalommal.

Eredeti építészeti adottságai azonban nagymértékben meghatározták a korszerűbb feltételeknek való megfelelést.

Jelentős bővítés 2004-ben történt, az óvodák összevonása kapcsán. A korábban három csoport befogadására kialakított épületet, négy csoport számára kellett alkalmassá tenni.

Az elmúlt években több alkalommal is szervezeti változáson ment át az óvoda. 2004-ben összevonás következtében a korábban két óvodaépületben hat csoporttal működő óvoda egy épületbe került, és négy csoportossá vált.

2005. augusztusában Kövegy község anyagi nehézségek következtében bezárta óvodáját, Intézményfenntartó Társulást kötött Csanádpalota Önkormányzatával.

A társulási megállapodás értelmében szeptember 1.-től a kövegyi gyermekeket a csanádpalotai óvoda fogadja.

2007. szeptember 1-től közös igazgatású közoktatási intézményként működik az óvoda. Tagintézménye lesz a helyi bölcsőde, valamint az intézményfenntartó társulás tovább bővül királyhegyes községgel. Mindkét intézmény, székhelyén működik tovább a csanádpalotai óvoda tagintézményeként.

Királyhegyes, Csanádpalotához közeli 750 fős kisközség. Az ott élő emberek életkörülményei a Kövegyi emberekéhez hasonlóak. A családok nehéz körülmények között élnek, a szülők általában munkanélküliek. Nagy többségük a nyári időszakban alkalmi, napszámos munkából él. Mezőgazdasággal, földműveléssel foglalkoznak. Értelmiségi szülők aránya 9%.

A szülők egy része az óvoda munkája iránt érdeklődő, nyitott, de nagyobb hányaduk közömbös, közös tevékenységekbe csak nagyon nehezen bevonható be. Kapcsolatuk az

óvodában dolgozókkal jó. A szülők egy része alkalmanként részt vesz az óvoda életével kapcsolatos feladatok megoldásában, kérésünkre kiveszi részét a társadalmi munkákból.

Az elmúlt nevelési évben jelentős lépést sikerült tenni a tárgyi feltételek javításában.

A fejlesztések lehetőségét az Önkormányzat és a Képviselő-testület által benyújtott sikeres pályázat (A Csanádpalotai óvoda fejlesztése, esélyeinek kiegyenlítése) és az óvoda alapítványa tette lehetővé, így egy új épületben, megújult körülmények között kezdhették a 2010-2011-es nevelési évet. E sikeres pályázatnak köszönhetően a település életében –és a környező települések életében is - soha nem látott óvodát vehettek a gyerekek birtokunkba. Jelentette ez az új épületben a tágas csoportszobákat, tornaszobát, fejlesztő és logopédiai szobát, nevelői szobát, a dolgozók számára külön öltözőt, és nem utolsósorban a tágas jól felszerelt udvart. Ebben a kitűnően felszerelt és rendkívül esztétikus környezetben élhetik mindennapjaikat a nevelési év folyamán.

Az intézmény 2010 augusztusában fogadta először a gyermekeket. Az óvoda 4 csoporttal és 89 gyermekkel indult neki a 2010/2011-es nevelési évnél. 2011. május 30-án 96 fővel működött az óvoda.

III. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

1. Személyi feltételek

Csanádpalota

8 fő óvodapedagógus
1 fő fejlesztőpedagógus heti 10 órában
4 fő dajka és 2 fő kiségitő
A program megvalósításához a Köznevelési Törvény által előírt feltételrendszer biztosított, a nyitvatartási időt figyelembe véve.
Felsőfokú végzettségű, megbízási szerződéssel alkalmazott logopédus (utazó): 1 fő heti 5 órában alkalmazva.

Királyhegyes

2 fő óvodapedagógus
1 fő dajka
A program megvalósításához a Köznevelési Törvény által előírt feltételrendszer biztosított, a nyitvatartási időt figyelembe véve.
Felsőfokú végzettségű, megbízási szerződéssel alkalmazott logopédus (utazó): 1 fő heti 1 órában alkalmazva.

Csanádpalota

Az óvoda a község főterén helyezkedik el, a templom és az iskola szomszédságában. Az épülethez udvar tartozik.

Mérete: 1858 m²

Az udvar területe: 1417 m²

Komfortfokozata: összkomfortos, a fűtőkorszerűsítés és világításkorszerűsítés megtörtént.

Csoportszobák száma: 4

Egyéb helyiségek: öltöző, folyosó, vezetői iroda, felnőtt tartózkodó (egyben fejlesztő szoba is), konyhák (3 helyiség, a HACCP rendszernek megfelelően kialakítva), mosdó, WC (2 helyiség) felnőtt mosdó, kazánház (mely egyben zuhanyzó, öltöző mosókonyha) udvari raktárhelyiség.

Királyhegyes

A község főterén, a központban helyezkedik el az óvoda épülete, mellette tágas, zöld udvar. Közvetlen közelségben, a Polgármesteri Hivatal, az Általános Iskola valamint a templom van.

Mérete: 1583 négyzetméter

Az udvar területe 1087 négyzetméter

Komfortfokozata: Összkomfortos, a fűtőkorszerűsítés megtörtént, a helyiségekben központi gázfűtés van. A világítás korszerűsítése is megtörtént takarékos, kellő és megfelelő fényt adó világítótestekkel, 2002. augusztusban.

Csoportszobák száma: 2

Egyéb helyiségek: vezetői iroda, (mely a Csanádpalotai Családsegítő Központ irodájául is szolgál heti 1 alkalommal), személyzeti szoba, öltöző, raktár (játékok és bútorok részére), tálalókonyha, mosdó, WC, felnőtt mosdó.

Az óvoda teljes korszerűsítése és felújítása 2010. márciusában pályázat útján megtörtént. További fejlesztésre is sor került 2011 áprilisában, így az intézmény maradéktalanul el tudja látni az odajáró gyermekeket.

IV. A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI

Az óvoda, nevelő intézmény, amely a gyermek személyiségének kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik, tudatosan tervezett szervezett, nevelési helyzetek megteremtésével.

Óvodánk nevelőtestülete a tevékenységközpontú óvodai nevelési program adaptációja alapján készítette el helyi nevelési programját. Ez a program Dr. Gáspár László pedagógiai rendszerének óvodai körülmények közötti alkalmazására épül. Középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli.

1. Óvodánk nevelési céljai:

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése,

amely magában foglalja a teljes gyermeki személyiség fejlesztését és az életre való felkészítését a tevékenységeken keresztül.

A családi nevelést kiegészítve a különböző szociális háttérrel rendelkező 3-7 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyiségük kibontakoztatásának elősegítése.

Az óvodai Integrációs Program bevezetésével, személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint szervezi a nevelést. Az Integrációs Program jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, amely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgáltatókkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Alapvető célkitűzésünk, hogy minden gyermek a saját képességeinek, egyéni fejlettségének, élettempójának megfelelően, az óvodáskor végére testi, érzelmi és közösségi téren egyaránt a legoptimálisabban fejlődjön.

Mindez olyan családi légkörben történjen, amelyben, biztonságban érzik magukat, jó a közérzetük, ahol örömmel tartózkodnak. Fontosnak tartjuk a családdal való kölcsönös bizalmon alapuló kapcsolat kialakítását, és ennek az óvodai évek alatt mindvégig történő megtartását.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik érzelmileg gazdagok, szeretik környezetüket, amelyben élnek, tiszteletben tartják annak hagyományait. Mindenre nyitottak, érdeklődőek, másokat elfogadnak, és képesek az együttműködésre. Van önbizalmuk.

A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelést igénylő és beilleszkedési, magatartási zavarokkal küzdő gyermekek megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatása. A hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve – sikeres ellensúlyozása.

A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, a szülők és a nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képességüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Hangsúlyos szerepet kap nevelőmunkánk során az óvónő személyisége, mivel azonosulási minta a gyermekek számára.

Elfogadjuk, és tiszteletben tartjuk a másságot.

A játék elsődlegességét valljuk.

2. Óvodánk hagyományai, értékei:

- Esztétikus, inger gazdag környezet
- A gyermekközpontúság
- A nyugodt, szeretetteljes, meleg óvodai légkör megteremtése.
- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, az esélyegyenlőség megteremtésére törekvés

- A gyermekek tevékenységének biztosítása
- Az óvodapedagógusok szakmai önállóságának, kezdeményezőképességének tiszteletben tartása.
- A szülővel bizalomra épülő nevelőpartneri kapcsolat.
- Az óvoda személyi és tárgyi feltételeinek keretei között a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése.
- A kiemelkedő képességű gyermekek fejlesztésére figyelmesség.

Önálló arculat kialakítására, megerősítésére, hatékony intézmény működtetésére törekszünk. Dolgozóinknál a hivatásszeretet, a megalapozott tudást helyezzük előtérbe. Fő célkitűzéseinket a szülői és fenntartói igények figyelembevételével valósítjuk meg

3. Feladataink szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek, fejlődő személyiség, életkoronként és egyénenként változó testi-lelki szükségletei vannak.

Ezeknek, a szükségleteknek a kielégítésében meghatározó szerepe van az őt körülvevő személyi és tárgyi környezetnek. Első szocializációs környezete a család, amely formálja őt a maga különböző kulturális szintjének megfelelően.

A család mellett az óvodának is igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvodában tudatosan, pedagógiailag megtervezetten folyik a fejlesztés. A napirenden belüli tevékenységekkel biztosítjuk a helyes életritmus kialakítását. Beszoktatással segítjük a gyermekek leválását. A családi háttér ismeretében, érzelmi biztonságot nyújtó óvodai légkör megteremtésével segítjük azt. Fontosnak tartjuk az érzelmi megnyilvánulásokra való reagálást. Segítjük önállóságuk, öntevékenységük kibontakozását, Alakítjuk konfliktus megoldó képességüket, alkalmazkodóképességüket, a másság elfogadását. Segítjük, irányítjuk a kulturált életmód szokásainak elsajátítását.

Fontosnak tartjuk az integrációt elősegítő csoportalakítást, melynek elve annak szem előtt tartása, hogy a halmozottan hátrányos és a sajátos nevelést igénylő gyermekek arányos elosztásban vegyenek részt a csoportokban. A csoportok között a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányában való eltérés nem lehet több 25%-nál.

Egyik alapvető tevékenységünk a ***gondozás, az egészséges életmódra nevelés***. Ezzel a gyermekeknek olyan szükségletét elégítjük ki, amely hozzájárul jó közérzetük megteremtéséhez, egészségük megőrzéséhez, elősegíti növekedésüket, fejlődésüket.

Fontos a nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítása, ennek érdekében próbáljuk az óvodai és családi életrendet közelíteni. Fontos a gyermekek alvás,

pihenés szükségletének kielégítése. A környezet tisztaságára, megőrzésére való igényt alakítjuk a csoportszoba berendezéseinek, játékaiknak rendben tartásával. Megismertetjük őket az épület egyéb helyiségeinek, felszereléseinek rendeltetésszerű használatával.

Segítünk kialakítani a helyes táplálkozási, kulturált étkezési, öltözködési szokásokat.

Növeljük a szervezet ellenálló képességét, sétákon, kirándulásokon való részvétellel, rendszeres mozgással.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

Önálló:

- fogápolásban,
- tisztálkodásban, az ehhez szükséges eszközök megválasztásában, használatában,
- öltözködésben képes a helyes sorrend, a hőmérsékletnek megfelelő ruhafélét kiválasztani,
- a kiszedett étel mennyiség megítélésében.

Megfelelően használja:

- az evőeszközöket,
- a játékokat,
- egyéb eszközöket,
- az óvoda helyiségeit,
- a környezet tisztaságára szolgáló eszközöket.

Tud:

- cipőt fűzni, kötni,
- ruhát gombolni,
- teríteni,
- hajtogatni (ruházat, takaró, szalvéta)
- ajtót nyitni, csukni,
- csendben közlekedni.

Ismeri:

- a kulturált étkezés szokásait,
- a zsebkeendő használatát,
- a rend rakásának módját.

Segít:

- a környezet tisztántartásában, rendrakásban,
- a kisebbek különböző tevékenységeiben.

A fejlesztéshez szükséges feltételek:

A csoport létszámának megfelelő csoportszobák és mellékhelyiségek.

Esztétikus, a célnak megfelelő berendezések, eszközök.

Másik rendkívül fontos területe nevelésünknek **az érzelmi nevelés**, hiszen a fejlesztés csak azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba. Segítenünk kell abban, hogy bátran, biztonságosan mozogjon az őt körülvevő környezetben, megismerkedjen a felnőttekkel, a gyerekekkel. Ez csak barátságos, derűs légkörben lehetséges. Így erősödik a kötődési hajlama, fejlődnek az erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságai. Erősíteni kell az óvónő-gyerek, gyerek-gyerek közötti kapcsolatokat. Az alá-, fölé- és mellérendeltségi viszonyokat átélni és elfogadni, az egymás iránti toleranciát alakítani.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

Önálló:

- a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás különböző formáiban,
- köszönésben, kérésben, köszönetnyilvánításban, megszólításban, válaszadásban,
- véleménynyilvánításban,
- választásokban, döntésekben,
- a vállalt feladatok elvégzésében.

Tisztelettudó a viselkedése:

- ismeri és érti az óvónő metakommunikatív jelzéseit,
- igazmondásra törekszik,
- együttműködik a közös cél érdekében,
- örül a csoport közös sikereinek.

Társas kapcsolatok terén:

- felajánlja segítségét a felnőtteknek, gyermektársainak, ha szükségét látja,
- érdeklődik a társai és a felnőttek iránt,
- legalább egy társkapcsolattal rendelkezik a csoporton belül.

A fejlesztéshez szükséges feltételek:

- Otthonos körülményeket biztosító felszerelések, eszközök.
- Közös tapasztalat és élményszerzési lehetőségek.
- Az óvónők, dajkák, godozónő határozott pozitív minta adása

4. Tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek, ezért nevelőmunkánk során különösen fontos szem előtt tartanunk:

a.) A gyermek, tevékenykedő lény, ezért személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a legjobban.

b.) A nevelő hatás belső, a tevékenység tartalmából eredő feltételei:

- az egyén számára érdekes, a csoport számára hasznos legyen,
- érvényesüljön a célkitűző és célmegvalósító tevékenység egysége,
- érzékelhető legyen a tevékenység és annak eredménye
- zavartalan legyen a tevékenységrendszer, elégítse ki a gyermekek akció szükségletét, oldja meg az adott gyermekközösség valamennyi feladatát (önkiszolgálás, csoportélet kialakítása, környezet formálása)

c.) A nevelő hatás pedagógiai feltételei

- a tevékenység pedagógiai előkészítésében szükség szerint vegyen részt a dajka is,
- a tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda dolgozói részéről odafigyelést, tapintatot igényel,
- semmit ne végezzünk el e gyermekek helyett, de mindenben segítsük, amikor arra szükségük van,
- alapvető feladat a tevékenység pedagógiai értékelése.

d.) A gyermek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre, figyelembe véve a 3-7 éves kor tevékenységének jellemzőit.

Minél változatosabb, több fajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához megfelelő feltételek biztosítása (idő, hely, eszközök, ötletek). A gyermekek tapasztalatainak aktuális élményvilágának felhasználása. Gazdag, változatos élménynyújtás.

5. Képességek szerepe a nevelési cél elérésében:

A tevékenységközpontú óvodai nevelés olyan képességek, kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek (alkotó, termelő képesség:

Ezek:

- kooperációs képességek (együttműködési)
- kommunikációs képességek (érintkezési)

Feladataink a képességek fejlesztésében:

- a tevékenységek folyamatos biztosítása,
- folyamatos megfigyelés a gyermek meglévő képességeiről, ennek ismeretében történjen a fejlesztés,
- a kiemelkedő képességű, és a részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre készüljön fejlesztési terv,
- minden gyermek képességeit önmagához, a saját lehetőségeihez mérten kell fejleszteni.

A tevékenységközpontú óvodai nevelési program középpontba állítja a gyermeki tevékenységet. Ezért, megvalósítása csak az egyes területekhez szükséges eszközökkel lehetséges. Egyaránt szükséges: a megfelelő számú játékeszköz, a munkatevékenységekhez szükséges eszközök, a művészeti tevékenységek alapfelszerelése, a testneveléshez szükséges tornaszerek

Az alapvető tárgyi eszközök rendelkezésre állnak, az esetlegesen hiányzókat pótlását, cseréjét igyekszünk megoldani.

V. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI

1. Óvodáink szubjektív feltételei:

Az óvoda alkalmazotti közössége, az óvodapedagógusok és a dajkák személye egyaránt fontos, hiszen a gyermekek számára modell szerepük van.

Nevelőtestületünk tagjai szakmailag felkészültek, képesek az együttműködésre, szakmai megújulásra.

Óvodánk életének, munkánk hatékonyságának eredményesebbé tételére törekszenek.

Minden óvodapedagógus számára lehetőséget biztosítunk a kezdeményezésre, az egyéni elképzelések megvalósítására, egyéni profil megvalósítására. Lehetőségeiknek megfelelően működtetjük a szakmai munkaközösséget, amely a nevelőmunka minden területét átfogja. Bemutatókat, közös megbeszéléseket tartunk. A nevelőmunkát segítő alkalmazottakkal, dajkákkal egymást segítő a munkakapcsolat. Valamennyien elvégezték a dajkaképző tanfolyamot szakképzettek, ami munkavégzésükben megmutatkozik.

Nyugodt, meleg, szeretetteljes óvodai légkör

A nyugodt óvodai légkör megteremtésének alapvető feltétele a megfelelő napirend biztosítása, amely a gyermekek számára megszokott, folyamatos életritmust biztosít. Legyen rugalmas, alkalmanként változtatható, módosítható. A gyermekeknek szüksége van a felnőttek szeretetére, simogatására, figyelmére is. Arra kell törekedni, hogy a gyermekek a lehetőségekhez mérten egyéni igényüknek megfelelően kapják meg ezt.

2. Óvodánk objektív feltételei:

A felújításnak és bővítésnek köszönhetően óvodánk épülete jelenleg esztétikus, rendezett. Kívül, belül megújult. Gondot jelent azonban, hogy mind a 4 csoportszobánk, mind a többi helyiség mérete egyaránt kicsi a 110 gyermek számára. Ebből adódóan a jelenlegi körülmények között kevés a mozgástér.

Tornaszoba, a régi, bezárt óvodaépületben került kialakításra. Nagy örömmel fogadtuk amikor elkészült, mert így a tornaszerek végre ismét használatba kerülhettek és a nagyobb mozgástérben, szabadon mozoghattak a gyerekek. Sajnos a távolság és a téli fűtés miatt korlátoznunk kellett a használatát. Ebben az épületben kapott helyet a sószoba is, ami szintén nagy jelentőségű az asztmás és az allergiás gyermekek számára. Az említett okok miatt azonban ennek is korlátozott a használata.

A bútorokat az elmúlt három évben az óvoda alapítványának segítségével kicseréltük. Két csoportszobában lenne még szükség a szekrények cseréjére, illetve a textíliák felújítására az egész épületben. Udvarunk zömét fű borítja, de van betonozott része is, ami sáros időben is biztosítja az udvaron tartózkodást. Vannak fából készült mozgásfejlesztő játékaink, amit szívesen használnak a gyerekek.

A felújított homokozók azon túl, hogy esztétikusak, biztonságosak is. Ezek nagysága megfelelő. A legnagyobb gondot jelenleg az jelenti, hogy kevés az udvaron az árnyékot biztosító fa. Alig van az udvarnak olyan része, ahol a meleg nyári napokon is zavartalanul játszhatnak a gyerekek.

A királyhegyesi tagintézményünk óvodaépületének adottságai a gyermeklétszámnak megfelelő. A gyermekek ellátásához szükséges helyiségek rendelkezésre állnak. Tornaszobájuk az épületen belül található, nevelői szobájuk alkalmas a fejlesztő foglalkozások megtartására is. A vizesblokk viszont felújításra szorul.

A helyiségek bútorzata általában megfelelő. A gyermekasztalok és székek voltak elhasználódva, ezért azok kicserélésre kerültek. Az óvodaépület mellett tágas zöld udvar van, ami biztosítja a gyermekek számára az udvaron tartózkodás feltételeit.

A program megvalósításához a legszükségesebb tárgyi feltételek mind a csanádpalotai, mind a királyhegyesi óvodaépületben adóttak, pótlásukra, karbantartásukra, javításukra azonban folyamatosan szükség van. A szűkös anyagi feltételek mellett is igyekszünk biztosítani az esztétikus környezetet, a szükséges tárgyi eszközöket.

3. Óvodánk eszközszerkezere

1./ A játék tevékenység eszközei:

A költségvetésből az e célra fordítható összeg rendkívül kevés, így csak az alapvető játékeszközök biztosítottak. A farsangi bevétel egy részéből, szülői adományból pótoljuk a hiányzó játékokat. Sajnos így is van hiányosság ezen a területen.

2./ A tanulás eszközei:

A tanuláshoz szükséges szakmai eszközök beszerzése szintén a minimálisra csökkent pénzhiány miatt. Az anyanyelvi, környezeti, matematikai, zenei neveléshez 1985-ben és 1989-ben vásároltunk utoljára egy-egy szemléltető készletet, képsorozatot.

A meglévő szemléltető eszközök: falu-város óvodai készlet,
emberek, állatok, növények, közlekedés
világa képsorozat,
MINIMAT készlet, logikai kártyák,
Ritmus hangszerek (hiányos).

A vizuális tevékenységhez szintén csak az alapvető felszerelés biztosított, aminek többségét a szülők vásárolják.

A mindennapi testnevelés az a terület, amely jelenleg annak ellenére, hogy sok a hiányosság, a legjobban ellátott területe az óvodának. A szükséges felszerelések bővítése, pályázaton nyert TINI-KONDI tornaszerre és 100.000 Ft-os adományból történt.

A bábozás feltételei jelenleg rendkívül korlátozottak. A paravánokon kívül mindössze néhány óvónők által készített sík báb áll rendelkezésre.

Mese és szakkönyvek a gyermekek részére adható képeskönyveket, lapozgatókat a könyvtárból és a szülőktől kaptunk. A csoportokban ilyen jellegű könyvvásárlás az utóbbi években nem volt. A költségvetés csekély összegéből az óvoda hiányos szakkönyv állományát pótoltuk. Sokat segít az óvoda pedagógusok részére szakirodalom vásárlásához nyújtott hozzájárulás. Ez által mindenki saját igényének, érdeklődésének megfelelően bővíthető szakkönyveinek számát.

A *munkatevékenység*hez szükséges eszközök pótlásra szorulnak. A napos kötények minden csoportban esztétikusak, a gyermekek szívesen használják.

Audiovizuális eszközök: Szükséges lenne mind a magnó, mind a videó kazetták bővítése, CD lemezek beszerzése.

Királyhegyesi tagintézményünk a gyermeklétszám arányában, rendelkezik a szükséges játékokkal és a tanuláshoz szükséges tárgyi eszközökkel egyaránt.

Játéktevékenység eszközei:

Építőjátékok, babaszobai berendezések, babák, babakocsik, autók, fejlesztőjátékok, mesekönyvek.

A tanuláshoz szükséges eszközök:

MINIMAT készlet, applikációs képek, tábla, hangszerek, a vizuális neveléshez szükséges eszközök, bábok, Tornapadok, Gerschwald fal, ugrókötelek, labdák, audiovizuális eszközök, magnó, televízió, videolejátszó.

VI. A FEJLESZTÉS TARTALMA

A tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma, a tevékenységeken keresztül jut érvényre, ezért az új elvárásoknak is megfelel. Tevékenykedtetéssel fejleszti a gyermekek kompetenciáit, így egy kompetencia alapú nevelési program is egyben. A lényeglátást, a lényegkiemelést segíti elő, a képességek, és a készségek fejlesztésére koncentrálnak.

A fejlesztés tartalma a négyes feladatrendszeren keresztül jut érvényre.

- Ezek: **1.) Játék és tanulási tevékenység**
- 2.) Társas és közösségi tevékenység**
 - 3.) Munkatevékenység**
 - 4.) Szabadidős tevékenység**

1. Játék és tanulási tevékenység

Az óvodáskorú gyermekek nevelésének legfontosabb eszköze, fejlődésük alapja a **játék**. Minél gazdagabb, sokrétűbb annál inkább biztosított a fejlődés.

Programunk alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a játékra. Nagyon fontos olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtése, amelyek hatására indíttatást éreznek a spontán játékra, tevékenységre.

Nagy jelentősége van az élményeknek a játékban. Legyenek azok a gyermekek egyéni élményei, amelyeket a családból, környezetéből hoznak, vagy az óvodai társakkal átélt közös élmények. Fontos, hogy élményeiket tevékenységekben éljék meg. Fontos a felnőtt közelsége, az együtt eltöltött idő is. A felnőtt minta, a gyermekek utánozzál viselkedését, mozdulatait, az általa támasztott követelményeket. Ahhoz a személyhez akarnak elsősorban hasonlítani, akihez erős érzelmi szállal kötődnek.

A játék a gyermek személyiségének tükrözője. Játékának megfigyelése közben képet kapunk ismereteiről, mozgásigényéről, beszédkészségéről, szociális és értelmi fejlettségének egészéről. A játék folyamatában a tudatos fejlesztés hatására olyan tulajdonságok fejlődnek ki, amelyek később a közösségbe való beilleszkedést nagymértékben segítik. Ilyen a társakkal való együttjátás kialakulása, a másik gyermek játékának tiszteletben tartása, a játékon belüli önállóság, kezdeményezőkézség, a mások mozgósításának képessége, vagy az alá-fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítása egy-egy játékszituációban.

Óvodáskorban a játék és a **tanulás** teljes mértékben összekapcsolódik. A tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben fejlődik a gyermek megfigyelése, emlékezetbe vésése és felidézése.

Az óvodában a nevelési folyamat egésze alkalmas arra hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek.

Nagyon fontos a több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és sokoldalú cselekedtetés. Az érdeklődést tartósan azok a helyzetek váltják ki, amelyekben a gyerekek találják ki a megoldást. Az önállóság is erős motiváló tényező.

A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés központi kérdése a tanulási folyamatnak. Ezáltal kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról kell a gyerekek számára közvetítenünk. A gyermek a világot komplex módon érzékeli és éli meg, ezért a program a tanulás során ebből indul ki. Ezért jut el a komplex foglalkozások rendszerén keresztül a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

Fontos, hogy az óvodai tanulás cselekvésre, szemléletes helyzetekben szerzett konkrét tapasztalatokra épüljön. A tanúláshoz szükséges belső motiváltság kialakítását kezdjük el az óvodában. Arra törekszünk, hogy minden gyermek önként és örömmel vegyen részt ebben a folyamatban, hiszen az óvodában szerzett tanulási tapasztalatok a későbbi iskolai tanulási viszonyukhoz is hatással lehetnek.

Mivel a fejlődés üteme minden gyermek esetében más lényeges, hogy mindegyikük az önmaga lehetőségeihez képest fejlődjön. Ennek megfelelően differenciált feladatok adásával kell cselekvésre készíteni. A tanulás alapja az óvodapedagógus és a gyermekek kölcsönös egymásra ható közös tevékenysége, amelyet az előre megtervezett feladatok alapján a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodva szervez és irányít. Biztosítja a tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését.

Az óvodapedagógus számára fontos a gyermek folyamatos megfigyelése, a fejlődés figyelemmel kísérése. Meg kell találnia a gyermekek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták formájában egyaránt megoldható a napi élet bármely mozzanatában.

Nagyon fontos a sikerélmény biztosítása a gyermekek számára. Ezáltal erősödik önbizalmuk, bátorságot adnak az újabb, nehezebb feladatok megoldásához. A sorozatos kudarcok bátortalanná, féltőssé, visszahúzódnóvá teszik. Alulértékeli önmagát, és alatta marad saját teljesítőképességének.

Fontos az iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka, a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb rész-képesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási késztetés, monotonia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása.

2. Társas és közösségi tevékenység

Már az óvodában törekedni kell a társas kapcsolatok és közösségi tevékenységek kibontakoztatására állandó gyakorlás által. A program azoknak a tulajdonságoknak, képességeknek, készségeknek a rendszerét formálja, amelyek segítségével a gyermek részvétele a mindennapi életben egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodába lépéssel kezdődik. Egyik legfontosabb időszaka a beszoktatás, amikor megismerkednek a gyermekek az óvodával, az óvodai csoporttal. Elegendő idő biztosításával, sok türelemmel, szeretettel kell megkönnyíteni az új környezetbe, helyzetbe való beilleszkedést.

A közösségi nevelés által kialakul a közösségi érzés, magatartás, mások megbecsülése, közös szokások, a hagyományok tiszteletben tartása. A közösségi

szokások teszik lehetővé, hogy ne zavarják egymást a különböző tevékenységek végzése közben, jó együttműködés alakuljon ki, kísérik figyelemmel egymás tevékenységét, megtanulják a viták lerendezését.

A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnerviszony kialakítása a cél. A gyermek betartja a szokásokat, szabályokat, az óvónő figyelembe veszi a jogos kívánságait.

Mivel a jó közösséget mindig egyéniségek alkotják fontos feladatunk az egyéni fejlesztés.. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív kifejlődéséhez.

3. Munkatevékenység

A gyermekek életre való felkészítéséhez hozzátartozik a munkatevékenység is, ami azonban az óvodáskor végéig játékos jellegű marad. Általában, mint a játékot örömmel végzik. A munka elvégzését külső szükségyszerűség indokolja. Valamit teljesítenie kell, ami erőfeszítéssel jár, de az eredmény azonnal érzékelhető, belátható. A legnagyobb motiváló erő ez a folytonos visszajelzés. A munka elvégzéséhez megfelelő ismertekre, készségekre van szükség, amit gyakorlás közben szerez meg. Megtanulja a szükséges eszközök, szerszámok használatát, a munkafolyamatok sorrendjét. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek,

amihez kedvük van és testi épségüket, nem veszélyeztetni. Alapvető követelmény az önállóság biztosítása. A felkínált lehetőségek közül önállóan választható legyen, ne a gyermekre kényszerített feladat. Legyen a csoport számára természetes dolog, hogyha szükséges mindenki dolgozik. Az önkiszolgálással kapcsolatos teendőket (testápolás, öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása) az óvodába lépésüktől fokozatosan, amikor már kedvük van hozzá, és képesek rá próbálják önállóan végezni. Minden munkafajtában, naposságban a gyermek saját személyével kapcsolatos munkában, a csoport érdekében végzett munkában minden korcsoportban meg kell teremteni az önálló munkavégzés lehetőségét. Ezen a területen is fontos a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevétele.

Minden gyermek a képességeinek megfelelő feladatot kapja és legyen lehetősége a gyakorlásra, ha erre szüksége van. Minden csoportban meg kell keresni a lehetőséget a növények, állatok gondozására, a környezet rendben tartására, a tavasztól ősziig tartó kinti tevékenykedésre. Módot kell találni a téli csoportszobai élő sarok gazdagabbá tételére és az esetleges bentin kisállattartásra.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

- Önállóságra törekszik, önként is vállal feladatokat.
- Ismeri az eszközök, szerszámok, munkaeszközök tárolási helyeit és azok használatát.
- Képes az eszközök megóvására és saját testi épségének megőrzésére.
- Kijavítja a felfedezett kisebb hibákat.
- Gondozza, óvja a környezetében lévő növényeket, állatokat.

A fejlesztéshez szükséges feltételek:

- Sokféle lehetőség biztosítása a hasznos tevékenységekre.
- A szükséges eszközök, szerszámok biztosítása megfelelő méretben és mennyiségben.
- Nyugodt légkör, elegendő idő és hely megteremtése.

4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő azoknak az elfoglaltságoknak az együttese, amelyet a gyermek szabadon, kedvére űzhet, pihenés, szórakozás, vagy önfejlesztés céljából.

A szabadidő 4 funkciója: lazítás, szórakozás, fejlődés, kapcsolatok bővítése, sokoldalúan szolgálja a gyermekek fejlődését.

Baráti kapcsolatokat alakíthat ki, kipróbálhatja választási lehetőségeit, megmérheti önmagát, más személyek elfogadásának légkörében.

Szabadidőben még annyi tiltás, utasítás és kötelezettség sincs, mint egyéb tevékenységekben.

Hetenként egy alkalommal hétfő délelőttként az óvónők biztosítják a szabadidős tevékenységet a csoportokban.

Szervezéséhez ismerjék meg a gyermekek, érdeklődését, kedvenc időtöltését.

- Biztosítsák a társasjátékok feltételeit.
- Törekedjenek a feltételek állandóságának megteremtésére (azonos időben, azonos időtartammal).
- Gondoskodjanak a derűs, elfogadó, támogató légkörről.
- Tegyék lehetővé, hogy alkalmanként a családok is részt vehessenek a gyermekek szabadidős tevékenységében
- Tájékoztassanak arról, hogy a családban milyen szabadidős tevékenységek, kedveltek. Egyéni kívánságok alapján menjenek kirándulni, bábszínházba.

VII. KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE

A komplex foglalkozások lényege, hogy komplex folyamatokat értelmezzünk az óvodás gyermekek szintjén. A foglalkozások problémacentrikusak, tudatosan integráljuk az adott problémához az ismereteket.

1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások

1.1. Anyanyelv

A szociális kapcsolatok kiépítésének, az emberek közötti kommunikációnak a legfontosabb eszköze az anyanyelv. Sokféle tevékenység közben a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése közben sajátítja el a gyermek. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, amely a nevelés egészében jelen van. Általa erősödik a gyermek biztonságérzete, gazdagabbak lesznek ismeretei, alkalmassá válik az iskolai tanulás megkezdésére. Beszédét nagymértékben meghatározza családi nyelvi környezete. Az óvoda anyanyelvi fejlesztés feladatainak a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül, kell hatását kifejtenie.. Meg kell teremteni a lehetőséget, hogy minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja.

Hétfői napokon különösen érdemes lehetőséget biztosítani az otthonról, a külső környezetből hozott sok élmény elmesélésére.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén

- Aktívan használják a változatos tevékenységek során bővült szókincsüket.
- Figyelmesen hallgatják végig az óvónőt és egymást.
- Helyesen használják a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igekötőt és igemódokat.
- A kialakult beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól

érthető beszédük

- Mondanivalójukat természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

A fejlesztéshez szükséges eszközök

- Képek az anyanyelvhez.
- GMP beszédészlelést szűrő teszt.

1.2. Matematika

A matematikai nevelés meghatározó szerepet tölt be a gyermekek képességeinek fejlesztésében. Általa fejlődik tapasztalása, emlékezete, problémalátása, konstruáló képessége, ítélőképessége.

Az óvónő által irányított matematikai megfigyelések, tapasztalatszerzések, a környezetben tett séták, kirándulások alkalmával és szervezett foglalkozásokon valósul meg a matematikai ismeretszerzés.

A foglalkozások felépítése előre átgondolt, de a gyermekek érdeklődése, részképességeinek fejlettségi szintje egyéni ötlete alapján variálható. A játékokat és szabályait a fejlesztési kívánt részképességeknek megfelelően válogatjuk, módosítjuk. A fejlesztési kívánt részképességet szerepjáték keretbe illesztjük, illetve élethelyzetre vetítjük. Minden esetben a fejlesztés alapja, hogy építsen az óvónő a gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére, az önálló probléma megoldási iránti igényére, sok tapasztalatszerzési, élménygyűjtési lehetőséget teremtve.

A matematikai nevelés anyagát ebben az életkorban elsősorban nem ismeretek, hanem cselekvés és gondolati tevékenységek alkotják. A fejlesztés eredményessége függ a helyes módszerek megválasztásától.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén.

- Tud mennyiségeket összehasonlítani (több, kevesebb, hosszabb, rövidebb, alacsonyabb, magasabb, keskenyebb, szélesebb)
- A mennyiségi viszonyokat ábrázoló képről megfelelő szöveget alkot.
- Tudja a meg és leszámolást a 10-es számkörben.
- Megnevezi a térbeli állások helyzetének irányát (jobb, bal, mögött, előtt, alatt, fölött stb.)
- Alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket válogat szempontok alapján.
- Tud alakzatokat másolni síkban és térben.
- A síkbeli alakzatokat tulajdonságaik szerint tudja válogatni (kör, négyzet, háromszög).

A fejlesztéshez szükséges eszközök:

- MINIMAT készlet
- Gyöngyök, dominók, kártyák, legó, építőkocka, termékek, játékok.

2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások

2.1. Természet-társadalom-ember

A környezettel való ismerkedés során az óvodás gyermek az életkorának megfelelő biztonságos eligazodáshoz szerez tapasztalatokat, az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetbe.

A tevékenységközpontú program célja az, hogy az őt körülvevő világot a maga egészében ismerje és értse meg az összefüggéseket.

A környezet megismerése közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre épül. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, amelyben érzékeli a szépet, a környezetvédelem fontosságát. Arra törekszünk, hogy minél több tapasztalatot szerezzenek közvetlen környezetükből. Ismerjék meg a községünkben élő állatokat, növényeket, azok életkörülményeit, fejlődését. A jellemző mezőgazdasági termékeket, munkálatokat. A tágabb környezetet (vadas park, erdő, víz stb.) kirándulások, séták alkalmával ismerjék

meg. A község hagyományainak felkutatása, azok megismerése szintén a feladataink közé tartozik.

2.2. A születéstől a felnőtt korig.

Ezek a komplex foglalkozások a testápolást, a közlekedést, a családdal kapcsolatos ismereteket, a helyes viselkedést és mindazt az ismeretet tartalmazzák, amelyek segítenek a környezetben való szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák, kialakítása valósul meg játékosan, játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

- tudja személyi adatait, lakcím, név, szülők neve, foglalkozása, testvérek neve,
- megnevezi saját testrészeit, érzékszerveit,
- tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, napszakokat,
- megnevezi a közlekedési eszközeit, néhány alapvető szabályt,
- ismeri a színeket,
- főbb csoportjaiba tudja helyezni az élőlényeket (ember, állat, növény),
- tud alapvető állatgondozási és növénygondozási műveleteket,
- részt vesz természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények

- óvása)
- jól használja a megismert kifejezéseket.

A fejlesztéshez szükséges eszközök:

A gyermekek méretének megfelelő szerszámok.

2.3.Művészeti tevékenységek

Az esztétikum már kisgyermekkorban is hatással van a gyermekekre. Ezért nagyon fontos, hogy egyszerű, esztétikus, nyugalmat árasztó óvodai környezet vegye körül, amelyben megismeri az őt körülvevő világ szépségeit.

A művészeti nevelés az egyéniség kibontakoztatását jelenti, ezért arra kell törekedni, hogy a gyermek találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, és ehhez nyújtsunk segítséget, ha igényli.

A művészeti tevékenységek legfontosabb feladata a kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása. Ehhez azonban elengedhetetlen az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér a változatos és megfelelő mennyiségű eszköz. Minél több eszközt ismernek, és minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére.

A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú. Fontos az óvónő jó ízlése, hiszen a gyermek rajta keresztül válogat. A művészeti tevékenységek fogalomköre komplex jellegű. Olyan tevékenységeket jelölnek, amelyet játékidőben, vagy a nap folyamán bármikor gyakorolhatnak.

2.3.1. Mese, vers, dramatizálás, bábozás.

Mindennap halljanak mesét a gyerekek, kezdeményezéseken, vagy elalvás előtt.

A kezdeményezések anyaga változatos legyen, sok népmesét ismerjenek meg. A népmeséknek erkölcsi tartalmuk van, a jó és az igaz győz a gonosszal, a hazuggal szemben. A mese oldja a szorongást, belső képteremtésre tanít. Kapjanak lehetőséget a gyerekek önálló szöveg és mesemondáshoz. Megfelelő eszközökkel játsszák, dramatizálják a mesét, bábozzanak.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

- Szívesen, örömmel hallgatnak mesét, szívesen mondanak mondókákat, verseket, meséket.
- Tudják a megismert szavak jelentését, megfelelően használják azokat.
- Ki tudnak egészíteni szóban ismert meserészleteket.
- Meg tudják jegyezni a mese legfontosabb elemeit (szereplők, események).
- Képesek a hallottak képi megjelenítésére.
- Részt vesznek dramatizálásban, közös műsorkészítésben.

- Képesek koruknak megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.

A fejlesztéshez szükséges eszközök:

- A meghitt, kényelmes mesehallgatáshoz párnák beszerzése.
- Nézegetésre alkalmas könyvek.
- Bábok (sík, kesztyű, stb.)
- Maskarák különböző ruhadarabok.

2.3.2. Vizuális tevékenységek.

A gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, vágás, ragasztás, barkácsolás a gyermekek kedvenc tevékenységei közé tartoznak. Biztosítani kell számukra a zavartalan sokrétű tevékenységhez szükséges feltételeket.

A számukra megszokott és elérhető helyen álljon rendelkezésükre mindenféle anyag és eszköz, amivel fantáziájuknak megfelelően dolgozhatnak, alkothatnak önállóan. Jól hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermekek által megérthető világ tárgyai és eseményei, az ünnepek. A játékhoz az önmaguk készítette kiegészítő eszközöket, jól fel tudják használni.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

- Ki tud fejezni képfelületet, elemi térviszonyokat.
- Alkotásaiban hangsúlyozza a jellemző jegyeket, formákat.
- Élmény és emlékezet alapján tud képet alkotni.
- Megfelelően használja, és tisztán tartja az eszközöket. Rendet rak maga körül.
- Tudja alkalmazni mintakövetéssel a technikai eljárásokat.
- Megfigyelés után tud formát mintázni.
- Emberábrázolásában megjelennek a részformák, esetleg mozgások.
- Tud tárgyakat elkészíteni saját elképzelése alapján.
- Véleményt alkot saját és társai munkáiról.
- Megbeszélte módon önállóan javítja hibáit.
- Megnevezi a színeket, azok világos és sötét árnyalatait.

A fejlesztéshez szükséges eszközök:

- színes ceruzák, zsírkréta, vízfesték, ecsetek, tempera, rajzlapok.
- gyurma, só liszt, ragasztó.
- színes fonalak
- termések, magvak, szalmaszálak, kukoricacsuhé stb.

2.3.3.Ének-zene, énekes játék.

A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, minél több zenei élményhez juttatás.

A gyermekek a nap folyamán bármikor szereznek zenei élményeket, énekelhetnek, körjátékot játszhatnak. A foglalkozásokon ezeket tudatos fejlesztéssel megerősítjük, tovább fejlesztjük. Feladatunk az óvodás gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományörzés. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő, felhasználható. Szinte minden ünnephez kapcsolódik dalanyag, melyeket megismertethetünk a gyerekekkel.

Fontos a körjátékokhoz tartozó mozgás, térformák elsajátítása.

Zenehallgatáshoz érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekeljünk.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

- Tud hat hangterjedelmű dalokat énekelni, ismert dallamokat dúdolni, dallamot visszaénekelni.
- Megkülönbözteti és reprodukálja a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalompárokat.
- Kifejezi cselekvéssel az egyenletes lüktetést és dalritmust.
- Felismer dallamotívum alapján hallott dalt, néhány természeti, környezetbeli hangot (többféle zenei zörejangot).
- Hangszereket (ritmushangszereket és a furulya hangját).
- Ismer formaalakítási lehetőségeket (kör, csigavonal).

A fejlesztéshez szükséges eszközök:

- Cintányér, furulya, dob, magnetofon, kendők, szalagok, táncos szoknyák, labda.

3. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek

Mindennapi testnevelés

A tevékenység központú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése a testi nevelés fontos feladata. A mindennapi testnevelés a gyermekek testi és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségük fejlesztését. A testnevelés fejleszti a gyermekek természetes mozgását, testi képességeiket. Kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. A

mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, az alkalmazkodóképességet. A nyugodt, derűs légkörű játékban gazdag, kellő intenzitású, napi 20-30 perces testmozgás hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is. A mindennapi testneveléshez elsődleges fontosságú a megfelelő hely biztosítása. Lehetőség szerint a szabadban valósítsuk meg a foglalkozások döntő többségét, álljanak rendelkezésre, az egyensúlyérzék fejlesztésére szolgáló eszközök, mászóakák, függeszkedésre alkalmas kötél. Az épületen belül is álljanak rendelkezésre a különböző tornaszerek. Nagy gondot kell fordítani azok épségére, tisztaságára.

Az óvodapedagógus személyisége, a testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a csoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét. A játékba való aktív bekapcsolódás, a gyakorlatok mintaszerű végzése kedvezően motiválja a gyermekeket. Az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi testnevelés 20-30 perce alatt foglalkozást tart, vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, vagy testnevelési játékkal tölti ki az időt.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

- A mozgásfejlődés útját figyelembe véve elsajátítja a természetes mozgások elemeit (fejemelés, kúszás, mászás, ülés, állás, járás, futás).
- különbséget tud tenni a harmonikus, összerendezett járásban, futásban.
- Mozgás közben tud irányt változtatni az irányok megnevezésével.
- Egyensúlyoz egy lábon, valamint különböző szereken, emelt magasságban (10-30 cm) két lábon.
- Tud fél és páros lábon szökdelni.
- Átugrik kisebb akadályokat.
- Tud labdát dobni, megfogni, gurítani, célozni.
- Ismeri a vezényszavakat, tud azok szerint cselekedni.
- Betartja és követi az adott szabályokat.
- Kitartó a mozgásokban.

A fejlesztés szükséges eszközök:

Tornaszőnyeg, bordásfal, tornapad, karikák, szalagok, babzsák, labdák, botok, ugrókötél.

VIII. CSOPORTSZERVEZÉSI FORMÁK

Óvodánkban a gyermekek életkorából és fejlettségi szintjéből adódóan szervezzük a csoportokat. Amennyiben a gyerekek létszáma ezt lehetővé teszi, azonos életkorú gyermekekből, amennyiben ez nem lehetséges különböző életkorú gyermekekből alakítjuk a csoportokat. Ennek értelmében van azonos életkorú gyermekekből álló csoport, részben osztott csoport és vegyes életkorú csoport. A csoportok kialakítása minden nevelési évben az

adott lehetőségekhez mérten történik, figyelembe véve, hogy a csoportok között a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek arányában való eltérés nem lehet több 25%-nál.

A királyhegyesi tagintézményben vegyes életkorú csoport működik. A község óvodáskorú gyermekeinek létszáma miatt ez a csoportszerkezet a legcélszerűbb.

IX. A NEVELÉS TERVEZÉSE, IDŐKERETEI

Az óvoda pedagógus számára alapvető feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása. A nevelés és tanulás tervezése egymással kölcsönhatásban valósítható meg. Mindig a négyes feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket, és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. Hosszú távon éves, féléves periódusokban gondoljuk át a fejlesztést. Konkrét formában egy-vagy két hetes periódusokban célszerű ütemtervet készíteni. A gyermekeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok fontos részei a nevelésnek. Ezeknek az előre nem tervezhető tapasztalatok tartalmának megjelenítését biztosítani kell a tervező munkában. A tervezésnél nem az ismeretanyag növelése a cél, hanem a több alkalommal, sokoldalúan különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. A gyermek fejlődési üteméről feljegyzéseket vezetünk, így konkrét megfigyelések adnak alapot az egyéni differenciált fejlesztéshez.

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés, vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani.

A heti rend és a napirend biztosítja az óvodai életrendet és időbeosztást.

A napirend általános időkeretei – játék és szabadidős tevékenység 6 óra,

- étkezés, pihenés 3 óra,
- öltözés, tisztálkodás 1,5 óra,
- komplex foglalkozások 35 perc.

Az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható, a körülmények, az évszakok, a váratlan események hatására.

A hetirend, a rendszerességet biztosítja a napi élet megszervezéséhez. A nevelési év elején a beszoktatásnál rugalmasabb heti rendre van szükség. Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend pontosabb betartását teszik szükségessé.

Az óvónők számára ajánlott heti rend, melynek alapján minden csoportvezető óvónő kialakítja a csoportjának megfelelő megosztásban.

Általános tartalma és időkeretei

naponta 20-30 perc,

naponta 30-35 perc

mindennapi testnevelés

matematika

mese, vers

művészeti tevékenységek

természet, társadalom, ember

Csoportra szabottan az óvodapedagógusok alakítják ki a heti rendet, a nekik megfelelő variációban.

X. Az óvodai tervezőmunka írásos dokumentumai:

1. Alapdokumentumok:

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program
- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelvei

2. Óvodánk dokumentumai:

- Az óvoda helyi nevelési programja
- Az óvoda pedagógiai működési terve (Éves munkaterv)
- Az óvodai szakmai munkaközösség terve
- A gyermekcsoportok nevelési, tevékenységi programja (Csoportnaplók)
- Fejlődési naplók
- Felvételi-mulasztási naplók

Az óvodapedagógus feladata a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- heti rend és napirend összeállítása
- éves anyaggyűjtés elkészítése
- heti, kétheti tanulási ütemtervkészítés
- a gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése
- a nevelőmunka folyamatos értékelése.
- pontos, naprakész adatkezelés és nyilvántartás.

X. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

A gyermekek személyiség fejlődésének folyamatában fontos szerepet tölt be az óvodáskort megelőző és az azt követő időszak is. Ezért óvodai nevelésünk

eredményessége érdekében kölcsönösségen alapuló kapcsolattartást és folyamatos együttműködést alakítunk ki a családokkal, a bölcsődével, az iskolával, valamint a közművelődési intézményekkel.

A jó kapcsolat kialakítása érdekében az óvoda legyen a kezdeményező.

1. Óvoda-család

Nagyon fontosnak tartjuk a szülőkkel való személyes jó kapcsolat kialakítását, a gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítását, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelést igénylő, beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermekek óvodai beíratásának támogatását, az igazolatlan hiányzások minimalizálását.

Arra törekszünk, hogy a családi nevelést kiegészítve a szülők megaláztatására gondozzuk, neveljük, fejlesszük a gyermekeket. Igyekszünk megismerni a családok életét, nevelési eljárásait, szokásait. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy ők is megismerjék az óvoda életét, célkitűzéseinket, programunkat. A gyermekek egyéni fejlődéséről rendszeresen informáljuk a szülőket. Arra törekszünk, hogy minden egyes családdal megtaláljuk az együttműködés módját. Ha szükséges a szülő nevelési szemléletét tapintatosan próbáljuk befolyásolni, ha szükséges segítünk.

Szükségesnek tartjuk a szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás biztosítását, óvodánk 10 órás napi nyitva tartásával.

A kapcsolattartás formái: - beíratás: az első személyes kapcsolat fevétele

- a szülői értekezletek, tájékoztatás a gyermekekkel kapcsolatban, igény szerint előadások szervezése stb.
- családlátogatások, a család nevelési szokásainak megismerése
- nyílt nap, az óvoda életének bemutatása
- egyéni beszélgetések, aktuális problémák megbeszélése
- közös ünnepek, farsang, anyák napja, évzáró
- közös kirándulások
- rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési üteméről,
- a gyermekek alkotásainak megmutatása, elemzése
- a szülők részvételi lehetőségének biztosítása a tevékenységek során
- egyéni beszélgetések gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása.

Az értékeink megőrzéséhez és továbbfejlesztéséhez az anyagi szükségletek biztosítása egyre nehezebb feladat. Ezért anyagi forrásaink bővítéséhez figyelemmel kísérjük a szakmai

pályázatokat. Alapítványt hoztunk létre, amelyhez támogatókat keresünk. Rendvényeket szervezünk, a szülők támogatására építünk.

2. Óvoda-bölcsőde

A Bölcsőde 2007. szeptemberétől az óvoda egyik tagintézménye, így megváltozott az eddigi kapcsolattartás formája, tartalma.

Ezzel lehetőség nyílik a bölcsőde nevelési gyakorlatának hatékonyabb megismerésére, ami segítheti a gyermekek óvodai beszoktatását, bölcsődéből az óvodába való átmenetet.

A gyermekek fejlettségének megismerésével a fejlesztést arról a szintről tudjuk folytatni, ahova a gyermek a bölcsődében eljutott.

A kapcsolattartás formái: - megbeszélések

- kölcsönös látogatások
- szülői értekezleteken való részvétel

3. Óvoda-iskola

Együtműködésünket a kölcsönös bizalom egymás munkájának megbecsülése jellemzi. Iskola előkészítő munkánkban arra törekszünk, hogy minden gyermek egyéni képességeinek megfelelően legyen képes az iskolai tanulmányok megkezdésére.

Az iskolával közös óvoda-iskola átmenetet segítő program alkalmazása. DIFER mérés 4 éves korban, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok.

Az együtműködés formái: - kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtés: az első

osztályosokat meglátogatja a volt óvónőjük, a leendő osztályt tanító nevelők látogatása a nagy csoportokban, nyílt napon

- szülői értekezleten való részvétel: összevont szülői értekezleten tájékoztatják a szülőket az első osztályt tanító nevelők az iskolába lépés teendőiről

- a nagycsoportos gyermekek látogatása az iskolában: ismerkedés az iskolai környezettel, tanítókkal

- közös rendezvények, ünnepek szervezése: tornaünnepély

4. Óvoda-egészségügyi szervek

A házi orvos, fogorvos, védőnők látják el a gyermekek egészségügyi szűrését. Segítséget adnak egészségnevelő programok megvalósításában, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelést igénylő, beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő

gyermekök óvodai beíratásának támogatásában, a korai képességgondozással kapcsolatban tanácsokat adnak.

A kapcsolattartás formái: - szükség szerinti megbeszélések

- évente orvosi vizsgálat minden csoportban
- hallás, látás vizsgálat
- tanköteles korú gyermekök részére iskolai alkalmassági vizsgálat
- negyedévente fogorvosi szűrővizsgálat.

5. Óvoda-közművelődési intézmények

A közösségi élet alakításának jó nevelési helyszínei a közművelődési intézmények. Programjaikon való részvétel a közös élményeken túl, lehetőséget nyújt a helyes viselkedési, magatartási formák elsajátítására, gyakorlására.

A kapcsolattartás formái: - a gyermekök részére szervezett színházi előadásokon való részvétel

- közös programok szervezése a művelődési házban, farsang, évzáró,
- kiállítások megtekintése,
- ismerkedés a könyvtárral
- könyvtárlátogatás: a gyermeköknek szervezett foglalkozásokon való részvétel, kötetlen beszélgetés,

6. Óvoda-fenntartó

Az intézmény fenntartása, működtetése érdekében lényeges a jó munkakapcsolat kialakítása. Kapcsolatunk egyrészt hivatalos, másrészt segítő jellegű. Problémáink megoldására a kölcsönös nyitottság és együttműködés jellemző.

Az együttműködés formái: - kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések

- óvodavezető beszámolója
- óvónő részvétele a képviselő-testület munkájában,
 - az óvoda képviselete, információáramlás

7. Óvoda - Gyermekjóléti Szolgálat

Kapcsolatunk együttműködő és folyamatos, fontos szerepet tölt be a gyermekvédelmi munkában, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelést igénylő,

beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermekek szüleinek támogatásában, erőforrásainak feltárásában

8. Az óvoda kapcsolata más óvodákkal

A Királyhegyesi tagintézményünkkel folyamatos munkakapcsolat kialakítása.
Egymás hagyományainak, munkájának megismerése.

Az együttműködés formái:- Kölcsönös látogatások
Megbeszéléseken, értekezleteken való részvétel
Közös programok szervezése

9. Egyéb kapcsolatok

Megyei Pedagógiai Szolgáltató Kht. Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, Nevelési Tanácsadó, Kistérségi Társulás.

A gyermekek fejlődési problémáinak kiszűrésére, a beiskolázáshoz vesszük igénybe segítségüket. Konzultálunk a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelést igénylő, beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermekek fejlődéséről, megismertet bennünket a fejlődési tervekkel, közösen tervezzük meg a szolgáltatások biztosítását.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a Kistérségi Társulás által felkínált szakmai programokat, továbbképzéseket és érdeklődésünknek megfelelően részt veszünk azokon..

XI. SAJÁTOS FELADATOK

Gyermekvédelem

Az óvodai gyermekvédelem célja a prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetésében való segítségnyújtás. Együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, fenntartóval, az ügyben illetékes szakemberrel. Az intézményeken keresztül segíti, hogy a gyerekek pozitív természeti és szociokulturális hatásokban részesüljenek, semmiben ne szenvedjenek hiányt szükségleteik ki legyenek elégítve.

Hátrányos helyzet, Halmozottan hátrányos helyzet

Hátrányos helyzetű gyermek az, aki családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek,

akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen.

Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek is, akit tartós nevelésbe vettek.

Az átlagosnál nehezebb körülmények között élő, környezeti ártalmaknak kitett, de normálisan fejlett fiziológiailag sem sérült gyermek. Alapvető szükségleteik kielégítése korlátozottak. Családjuk szűkebb társadalmi környezetük az átlaghoz képest eltérést mutat, elsősorban szociális, kulturális téren.

Kialakuláshoz vezető tényező:

Alacsony jövedelem, rossz lakáskörülmények, a szülők alacsony iskolázottsága, következménye lehet a gyermek esélyegyenlőtlensége.

Segítséget jelent:

Anyagi segítség (segély), társadalmi integráció.

Amennyiben a hátrányok halmozódnak, a gyermek halmozottan hátrányos helyzetűvé válik, ami azután veszélyeztetettséghez vezet.

Veszélyeztetettség

Az a gyermek, akinek gondozását, nevelését, tartását, testi, értelmi és erkölcsi fejlődését, valamely ok károsan befolyásolja, vagy akadályozza, veszélyeztetett.

Kialakuláshoz vezető tényezők:

Elhanyagoló nevelés, gondozás, a családban devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűnözés).

Következménye lehet:

A gyermekeknél is megjelenő deviáns magatartási formák kialakulása.

Az óvodába kerülő gyermekek eltérő szociális környezetből kerülnek a közösségbe. Fontos feladatunknak tekintjük az egyéni sorsokkal való törődést. Évenként feltárjuk a gyermekek családi helyzetét hátrányosan érintő, illetve veszélyeztető körülményeket. Segítséget nyújtunk a hátrányok enyhítésére. Alapvető nevelési módszerünk az egyéni bánásmód, személyes kapcsolattartás, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése. Minden szülővel igyekszünk közvetlen viszonyt kialakítani. A gyermekek fejlődését személyes törődéssel segítjük, ami kiegészül a Családsegítő Központ pszichológusának tanácsadásával is. Gyermekvédelmi munkánk fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyet minden óvónő megértéssel és tapintatosan végez. Feladatunk továbbá a gyermekvédelmi esetek feltérképezése, adatszolgáltatás, környezettanulmány készítése, kapcsolattartás a családsegítő szolgálattal, a pszichológussal, szükség szerint a Nevelési Tanácsadóval, Szakértői Bizottsággal.

A veszélyeztetett nyilvántartásba vétel szempontjai:

- Súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó, elhanyagoló nevelés, testi-lelki bántalmazás.
- Erkölcstelen családi környezet, italozó szülők és bűnöző családi helyzet.
- Egészségügyi okok, súlyos érzékszervi károsodás, súlyos tartós betegség.

Óvodánk speciális szolgáltatásai

Nevelési időben szervezett térítésmentes szolgáltatás a *logopédia*.

Speciális fejlesztés beszédhibás gyermekek részére, heti 5 órában.

Fejlesztőpedagógiai ellátás a szükséges óraszámban.

Gyógytestnevelés

Hitoktatás

Torna ovi

Rajz ovi

Térítéses színházlátogatás

Sajátos nevelést igénylő gyermekek fejlesztése.

Törvényi háttér:

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 94. §-a (1) bekezdésének a) pontja értelmében:

1. § a sajátos nevelési igényű - a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, halmozottan fogyatékos, valamint a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott - gyermekek óvodai nevelését végző óvoda, a nevelési programját az Óvodai nevelés országos alapprogramja, valamint az e rendelet 1. számú mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltak figyelembevételével készíti el, illetve fogadja el.

A többségi óvodákban megvalósuló - integrált - nevelés, oktatás főbb irányelvei:

A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Óvodánk:

a) pedagógiai programja figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,

b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező fejlesztő pedagógus, logopédus, gyógytornász segíti. Közreműködésük kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

A szakemberek a Makó és Térsége Többcélú Társulás pedagógiai Szakszolgálatának munkatársai.

Az integráltan fejlesztett gyermekek számára lehetőségeinken belül biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

Pedagógiai munkánk kiemelt területei, a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű a sajátos nevelést igénylő, beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermekeket figyelembe véve:

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérést, részletes anamnézist készítünk a belépő gyermekekről.
- Kommunikációs nevelés, szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése.
- Érzelmi nevelés, szocializáció, az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés.
- Egészséges életmódra nevelés, egészségtudat kialakítása, helyes táplálkozás megismerése.
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése.
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek, a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, a szülőkkel való partneri együttműködés.

A foglalkozások célcsoportjai: a tehetséges és felzárkóztató foglalkozást igénylő gyermekek.
A foglalkozások formája, egyéni és kiscsoportos foglalkozás.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű a sajátos nevelést igénylő, beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermek integrációs nevelésének alapelvei

A gyermek fejlődéséhez, fejlesztéshez szükséges egészséges környezet és eszközrendszer

Hangulatosan berendezett csoportszoba és udvar

Lehetőségek kuckók kialakítására

A gyermeke helyes gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.

Az eltérő egyéni igények kielégítése

A személyes intimitás védelme WC használatkor, és más esetekben, ha a gyermek igényli

A különböző családi háttérből érkező gyermekek helyes higiénés és étkezési szokásainak kialakítása

Személyes gondozottság kialakítása,

Fontos a hátrányos környezetből érkező gyermekek számára ezeken felül a mozgás és pihenés összhangjának megteremtése, és egy helyes élet, biológiai ritmus kialakítása,

Az egyéni eltérésekre épülő, de életkoruknak megfelelő terhelést adjunk a gyermekeknek.

Fejlődésüket mindig önmagához mérjük, és a kis lépéseket is becsüljük meg, dicsérettel jelezvén, hogy sikerélményhez juttassuk.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető.

Szolgáltatásaink:

Ingyenes: fejlesztő pedagógiai foglalkozás, logopédia, gyógytornász, orvosi, védőnői ellátás,

A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő óvodapedagógus feladatai:

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, problémamegoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

XII. AZ ÓVODÁBA ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

1. Az óvodába lépés és a beiratkozás feltételei:

Közoktatási Törvény 65.§.

a.) Az óvodai felvétel jelentkezés alapján történik. Óvodába az a gyermek vehető fel, aki a harmadik életévének betöltése után vehető fel. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti. Az újonnan jelentkező gyermekek fogadása az óvodai nevelési évben folyamatosan történik.

b.)” Az óvodai felvételtől az óvoda vezetője dönt.”

c.) Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének figyelembe vételével.

A Napközi Otthonos Óvodában a gyermekek felvételének gyakorlata:

- A beiratás minden év május első hetében történik meghirdetés alapján, illetve folyamatosan.
- A gyermekek adatait a Felvételi Naplóba rögzítjük
- Megbeszéljük a szülővel a gyermek várható óvodába lépését.

- Az elbírálásnál figyelembe vesszük, hogy a gyermek megfelel-e az óvodába lépés feltételeinek:
 - beszél-e, érti-e a felnőttek kérését, alapvető szükségleteit három éves szinten el tudja-e végezni, szobatiszta-e.

Beóvodázási program: a helyi önkormányzat nyilvántartása alapján az óvodáskorú gyermeket nevelő családok felkeresése, az óvodázás előnyeinek, szükségességének felvázolása és a beóvodázás elvégzése és a minél hosszabb óvodai nevelés biztosítása.

2. Az iskolába lépés feltételei

Az iskolába lépésnek a kritériuma az iskolai életre való alkalmasság.
Meggzúnik a gyermek óvodai elhelyezése, ha a gyermeket felvették az iskolába.

A gyermekek iskolai felvételének gyakorlata:

Az általános iskola igazgatója tájékoztatást küld az óvodának és a szülőknek az iskolai beíratás napjáról, helyéről, időpontjáról és arról, hogy milyen adminisztratív, formai kellekek szükségesek a beíratáshoz.

XIII. ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZER

1. A nevelési programunkat meghatározó szakmai dokumentumok

- Óvodai Nevelés Országos alapprogramja
- Tevékenységközpontú Óvodai Program
- A Sajátos Nevelési Igényű Gyermekek Nevelésének Irányelvei

2. Óvodánk írásos dokumentumai:

- Helyi Óvodai Nevelési Program
- Éves Munkaterv
- Csoportnapló
- Fejlődési Napló

Az óvoda éves munkaterve, pedagógiai működési terve

- Aktuális szervezési, tanügy igazgatási feladatok
- A helyi program kiemelt feladatai
- Elemzés, értékelés
- A csoportok látogatásának tervezése

Az óvoda szakmai munkaközösség terve

Pedagógiai megfigyelések, bemutatók tervezése, feltáró, elemző munka

A gyermekcsoportok nevelési, tevékenységi programja

- Szokás és szabályrendszer tervezése (időkeret félév)
- Eseményterv, programterv (időkeret félév)
- Tevékenységek fejlesztési terve (időkeret két hét)
- Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentuma, egyéni fejlettséget diagnosztizáló fejlesztési feladatokat tervező dokumentum, amely kiterjed a nevelési és tanulási folyamatokra.

A gyermekek fejlődésének nyomon követését szolgálja a fejlődési napló

Felvételi mulasztási napló

A gyermekek óvodai jelenlétének nyilvántartása

Pontos adatkezelés, naprakész nyilvántartás.

3. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógia gyakorlat segítése és fejlesztése.

Területei: - dokumentumok ellenőrzése

- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése
- a pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése
- a helyi nevelési program megvalósításának nyomon követése, ellenőrzése

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős, így az ellenőrzés és értékelés is elsősorban az ő feladata. Az óvodavezető helyettes, a tagóvoda vezető, munkaközösség vezető pedagógiai, szervezési feladatait a szervezeti és

működési szabályzat, belső ellenőrzés rendjét a belső ellenőrzési szabályzat rögzíti.

Fontos a körültekintő, objektív értékelés. A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés, az elfogadott tervek számonkérése.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik.

- a gyermekek fejlettségének értékelése
- az óvónők gyakorlati munkájának értékelése.

A gyermekcsoportok fejlettségének értékelése az egyéni megfigyelések eredményeinek, valamint az egyéni munkák áttekintése alapján történik. Az óvónők pedagógiai munkájuk értékelésével, képesek legyenek a megújulásra, a fejlődésre. Az ellenőrzés a tanév folyamán előre ütemezetten történik, az óvoda éves munkaterve tartalmazza. A nevelési év végén összegző értékelés készül. Kiemelt jelentőségű a kimenet az iskolába lépés szorosabb ellenőrzése, értékelése.

4. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése

A gyermekcsoport nevelési tevékenységi programjának tervezése a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek.

A terv nem megmásíthatatlan. Az élethelyzetek, az aktuális feladatok befolyásolják a folyamatot.

Az óvoda vezető a csoportlátogatások alkalmával folyamatosan ellenőrzi és értékeli a tervezést olyan céllal, hogy az mennyire szolgálja a helyi program célját és feladatát. Az év végén az óvónők szóbeli értékelést végeznek a gyermekek közösségi életének és egyéni fejlődésének alakulásáról.

Minden csoportban érvényesülnie kell az egyéni képességfejlesztésnek.

Minden óvónőnek tudnia kell, hogy az egyes gyermekeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy az önmaga lehetőségeihez képest optimálisan fejlődjön. Ehhez nagyon fontos a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése. Követnie kell fejlődési ütemét, jelezni a lemaradásokat, az egyénhez kötődő feladatokat.

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum szempontjai:

Önállóság fejlődése: - önkiszolgáló munka (öltözés, étkezés, testápolás)
- egyéni jellemzők

Játék: - a gyermek élményanyaga a játék fejlődése, fajtái, sajátossága
- együttműködés a játékban
- a gyermek helye a játszócsoportban
- érzelmi megnyilvánulások

Szociális magatartás: - beilleszkedés
- önállóság (bátorság, magabiztosság, szabályok betartása)
- kapcsolatteremtő képesség
- együttműködés a tevékenységekben (kitartás, fegyelmezettség, baráti kapcsolatok).

Kommunikációs képesség: - beszédhallás, beszédértés

- hangok ejtése, szókincs
- mondszerkesztés
- folyamatos, összefüggő beszéd, önálló történet elmondása

Kognitív képesség: - vizuális érzékelés, alaklátás, forma állandóság (alak, forma, méret, szín, rész, egész viszony)

- téri tájékozódás (oldalosság, irányok, viszonyok)
- észlelt összefüggések, vizuális megfogalmazása
- gondolkodási műveletek
- verbális, vizuális memória és figyelem tartósságának terjedelme

Motoros képesség: - nagy mozgások (tempója, ritmusa, iránya)

- finom motorika
- szem-kéz, szem-láb koordináció
- kezesség
- testséma fejlődése (testrészek ismerete, oldalosság)
- testrészek mozgatása

A gyermekek megfigyelésének szempontjai alapján vezetett egyéni fejlődési dokumentum ellenőrzése folyamatosan történik. A csoportok év végi értékelései határozzák meg a következő nevelési év kiemelt feladatait.

5.A program ellenőrzése, értékelése

A program gyakorlatban történő beválását az értékelések tapasztalatai mutatják meg. A program céljai és a megvalósulás szintjét összevetve elemezzük és értékeljük a tapasztalatokat.

Az óvoda nevelési programjának értékelése első alkalommal, a program beindítását követő első nevelési év végén, majd 3 évenként kerül sor. A 3 éves munka értékelését követően valósulhat meg az esetleges programmódosítás. Az értékelést az óvodavezető és a nevelőtestület végzi, ha szükséges szaktanácsadó segítségét kérve.

Szempontok a program gyakorlati megvalósulásának értékeléséhez:

- A gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett nevelő, fejlesztő hatások, tapasztalható-e viselkedésükben változás, fejlődés.

- Milyen eredményeket hozott a program a szocializáció terén, a megismerésben a kommunikációban. Mennyire biztosította a tapasztalatszerzés játékos lehetőségeit
- A nevelőtestület pedagógiai kultúráját milyen mértékben befolyásolta a program.
- Mit mutattak a szülők visszajelzései.

Az értékelés kiterjed:

- a. A dokumentum elemzésére
 - az óvoda nevelési programjának és a nevelési tervek összevetése
 - fejlesztési területek összehangolása
- b. A feltételek vizsgálatára:
 - a nevelőtestület munkájára
 - a gyermekek összetételére
 - anyagi, tárgyi körülményekre
- c. A módszerek vizsgálatára:
 - közvetlen megfigyelés
 - foglalkozások, tevékenységek megtekintése
 - értekezletek tartása
 - műhely munka

Az óvodai Integrációs Program intézményi önértékelése eredményességének mérése

- intézményi önértékelés készítése az Országos Oktatási Integrációs hálózat ajánlása alapján.
- eredményesség, az indikátorok teljesülése: beövodázási arány, hiányzás csökkenése, DIFER mérésnél hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben, sajátos nevelési igényűvé minősítés csökkenése, normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás, iskolaérettség elérése. Mindezek mérése az Országos Oktatási Integrációs Hálózat indikátortáblát tartalmazó ajánlása alapján.

6. A programmal kapcsolatos egyéb intézkedések

A Helyi Óvodai Nevelési Program módosítása

A helyi Óvodai Nevelési Program módosításának lehetséges indokai:

- jogszabályváltozások
- szervezeti átalakítások
- ha a testület más program bevezetéséről dönt.

A Program nyilvánosságra hozatala

A Helyi Óvodai Nevelési Program nyilvános, megtekinthető az óvodákban.

A Program érvényességi ideje

A nevelőtestület határozata alapján érvényes: 2012. augusztus 31.

III.fejezet

Ambrózfalvi Egységes

Óvoda - Bölcsőde

Helyi Óvodai Nevelési

Programja

Készült 2004.

Felülvizsgálat: 2008.

Módosítások: 2007. szeptember 1. - névváltozás és szervezeti változás miatt

2009. szeptember 1. - Egységes óvoda-bölcsőde létrehozása miatt

2010.szeptember 1. - Országos Alapprogram módosulás miatti

2011. augusztus 31. Csatlakozás a csanádpalotai Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézményhez

Az óvodai nevelés célja, feladatai, rendszere, fő elvei

1.1 Gyermekképzünk

A 3-6 éves gyermek, fejlődő személyiség. A személyiség az „én” kialakulásának alapfeltétele a szűkebb és tágabb társadalmi környezettel való optimális kapcsolat, amelyben a gyermek életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteivel is közreműködik.

Az óvodás gyermekre jellemző érzelmeinek uralkodó szerepe, a játékosság, a felnőttek utánzása, az önállóságra való törekvés, az én tudat fokozódása. Jellemezi a nagyfokú mozgásigény, a tevékenységi vágy. Ebben az életkorban kezd kialakulni a szocializáció, a közösséghez való sikeres alkalmazkodás.

Ezeket figyelembe véve, valamint azt, hogy a gyermek, fejlettsége és testi, lelki szükségletei egyénenként változóak, törekednünk kell az óvodai nevelésben a gyermeki személyiség egyedi kibontakoztatására. *Biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, az esélyegyenlőséget, az inkluzív-, integrált-, a migráns gyermekek nevelését támogató szemléletet. Óvodai nevelésünk során elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.*

Céljaink, feladataink megvalósításával, *a gyermeki szükségletek kielégítésével, a személyiségvonások fejlesztésével* szeretnénk elérni, hogy óvodás gyerekeink egészségesek, teherbíróak, alkalmazkodó képesek legyenek. Gyermekkorukat kiegyensúlyozottság, öröm, vidámság jellemezze. Hogy szeressék őket és ők is tudjanak szeretni. Érvényesülhessen egyéniségük, hogy boldog, mindenre nyitott gyermekként lépjenek át az iskolába.

Hitvallásunk a segítő, fejlesztő szeretet

*„Nőj, növekedj olyan nagyra,
Mint kertben a szép olajfa,
Mint szegfű, szépülj szépen,
Szállj, mint sólyom száll az égen.*

*Fuss, mint a víz fut medrében,
Ugrálj, mint nyúl a réten.
Lábad hasztalan ne járjon,
Aki meglát, megcsodáljon!”*

(Bolgár népköltés)

1.2. Az óvoda sajátos arculata

1.2.1. Óvodáink környezete

Az Ambrózfalva község 520 fő körüli lélekszámú település Csongrád megye délkeleti részén. Közel a román határhoz, távol nagyobb városoktól. A „Hagyma városa”, Makó 25 km-re fekszik a településtől. A lakosság jelentős része a mezőgazdasághoz kapcsolódik.

Ambrózfalvának egy vegyes életkorú csoporttal működő óvodája van. Integrációjuk Csanádalbertivel az ÁHK (intézményünk előző neve) 1994-es létrehozásakor valósult meg. Az ambrózfalvi Óvoda, bár a falu központjában található, fekvése kedvező, hiszen a község parkja és községi játszótér mögött helyezkedik el, nyugodt zöld övezetben.

A községet 1884-ben szlovák telepesek alapították. 1998 szeptemberéig óvodánkban programunk szerves részét képezte a szlovák nemzetiségi nevelés. 1998-99-es tanévtől, 2007. augusztus 31.-ig csak az ambrózfalvi óvodánkban volt kétnyelvű óvodai nevelés. Sajnos a 2007-2008-as nevelési év kezdetén itt is megszűnt, mivel a nemzetiségi irányelvekben meghatározott személyi feltételeket nem tudtuk tovább biztosítani.

2009. szeptember 1-től az ambrózfalvi óvodánkban bevezetésre került az egységes óvodai-bölcsődei ellátás.

2011. augusztus 31. napján az egységes óvoda-bölcsőde tagintézményként csatlakozik a Csanádpalotai székhelyű Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézményhez.

1.2.2 Szociokulturális háttér bemutatása

A községet lassú elöregedés jellemzi. A munkaképes lakosság 40%-ot tesz ki.

A környező városok, nagyobb települések üzemének, termelőszövetkezeteinek megszűnése, illetve a létszámleépítések kedvezőtlen hatásait érzi a lakosság. A községekben kevés a munkalehetőség. A családok kb. 70-80%-ban az egyik szülőnek van csak munkahelye. A jövedelmek kiegészítése érdekében tavasztól ősziig sokan a mezőgazdaságban vállalnak alkalmi munkát. A családok 70-80 %-a szociális, anyagi gondokkal küzd. Az anyagi helyzetet jól szemlélteti, hogy az óvodába járó gyerekek 75%-80%-a jogosult a gyermekvédelmi kedvezményre.

Magas a három és többgyermeket, - a gyermeküket egyedül nevelők, a felbomlott családok aránya.

A családok szabadidős programjait befolyásolja anyagi helyzetük. Legfőbb szórakozás a televízió, rádió. Ritkán járnak moziba, színházba, elvéve kirándulnak, utaznak.

A mindennapi megélhetésükért küzdő szülőknek nem jut ideje, hogy gyermekével megismertesse, megszerettesse a természetes környezet gazdaságát.

A fokozatos elszegényedés, a csökkenő kulturális igények, a családi élet növekvő zavarai hátrányosan befolyásolják a gyermeki fejlődést.

Kevés hangsúlyt kapnak az érzelmi kapcsolatok. Gyakori a gyermeki agresszivitás, a beilleszkedési zavar. A gyermekek igen eltérő fejlettséggel kerülnek be az óvodába.

Mindezek tudatában külső és belső környezetünket úgy alakítjuk, hogy családias, értékeket, érzelmeket sugárzó legyen. Legfőbb törekvésünk, hogy a kisgyermek az óvodában eltöltött éveiket boldogan, kiegyensúlyozottan, biztonságban éljék.

Mindent megteszünk azért, hogy a szülő nyomon követhesse gyermeke óvodai fejlődését, megfigyelhessen, kérdezhessen, javasolhasson, és kezdeményezhessen.

Szeretnénk, ha a nevelés aktív közreműködőjévé válna.

A bölcsődés korúakra vonatkozó célok, alapelvek, feladatok a nevelés-gondozás főbb helyzetei, dokumentáció, a bölcsődei szakmai programban található, ami HELYI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAMUNK 2.sz. melléklete.

1.2.3.Fő feladataink

- A viselkedési zavarokkal küzdő gyermekek magas aránya miatt az érzelmi biztonságérzet, a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása, az egyéni adottságok figyelembevételével, sok pozitív élmény biztosításával, szeretetteljes légkör megteremtésével, *az egyenlő hozzáférés biztosításával. Pedagógiai intézkedéseinknek a gyermeki személyiséghez kell igazodniuk.*
- Az ingerszegény környezeti hatások ellensúlyozása érdekében kiemelt feladatnak tekintjük a külső, belső környezetben szerzett sokoldalú tapasztalatszerzést, komplex tevékenységek által. Az egyéni képességekhez *igazodó* fejlesztéssel, felzárkóztatással, ideális óvodai feltételek megteremtésével, *a gyermek cselekvő aktivitásával, a felfedezés lehetőségének biztosításával, kreativitásuk erősítésével a gyermekek kompetenciáinak fejlesztése.*
- A beszédfejlődési problémák, a beszédhibás gyermekek számának emelkedése miatt *beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel, a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartásával, anyanyelvi játékokkal, logopédus alkalmazásával segítjük a gyermekek beszédjavítását, beszédértését, beszédfejlődését, kommunikációs képességét.*
- A sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondozása, *folymatos* speciális terápiák, módszerek alkalmazásával személyiségfejlesztésük, gyógypedagógus, logopédus, pedagógiai szakszolgálat segítségével.
- A hátrányos helyzetben élő, szociálisan sérült, fejletlen gyermekek differenciált fejlesztése *kiegyensúlyozott, pozitív attitűddel, érzelmileg motivált* környezetben, változatos tevékenységek által, *az óvónők, dajkák, gondozónők összehangolt munkájával, korszerű pedagógiai módszerekkel.*

1.3. Az óvodák szerkezetének bemutatása

<i>Intézményegység</i>	<i>csoport száma</i>	<i>óvónő státusz</i>	<i>dajkák</i>	<i>külsős</i>
Óvoda Ambrózfalva	1 vegyes életkorú	2 *+1 fő bölcsődei gondozónő	1 *2009.09. 01.-től 1 fő dajka	utazó logopédus gyógypeda- gógus gyógy- testnevelő (utazó)

*** 2009.szeptember 1.-től az ambrózfalvi tagintézményünkben az egységes óvoda-bölcsőde beindulásával változott a létszámösszetétel a törvényi előírások miatt.**

A gyermekek gondozása, nevelése egy vegyes életkorú csoportban történik.

Az óvodás gyermekek 3-4 évig, bölcsődéseink 4-5 évig az adottságok folytán ugyanabban a csoportszobában élik óvodás életüket.

A csoportok szerkezete heterogén.

A csoportban együtt dolgozó óvónők, gondozónő, *dajka* személye csak kényszerítő körülmény hatására változik.

A gyermekekkel az óvónők heti váltásban foglalkoznak.

A dolgozók mindannyian szakképzettek. Az óvodában heti egy alkalommal logopédus-gyógypedagógus és gyógytestnevelő foglalkozik a rászoruló gyermekekkel.

Mindegyik óvónő rendelkezik ECDL számítógépes felhasználói jogosítvánnyal.

Az óvodai tagintézmény szakmailag független intézményegység - tagintézményvezető irányítja.

Természetes az óvónők számára a folyamatos önképzés, a továbbképzés igénye.

A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek érdekeit a tagintézmény vezetők, és velük szoros együttműködésben, az óvodapedagógusok képviselik.

A gyermekek egészséges fejlődését rendszeres ellenőrzi, segíti a körzeti orvos, - védőnői segítséggel, és a fogorvos.

(A tárgyi feltételeink elemzése a III. fejezetben található.)

Az óvoda működési feltételei jónak tekinthetők.

2.1. Az óvodai nevelés célja

■ Az óvodai nevelés célja, hogy az óvodás gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az egyéni és életkori sajátosságok, és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését is. *Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.*

Az óvodai nevelés a családi nevelést egészíti ki, nem helyettesítheti azt.

■ *A gyermek személyiségéhez igazodott és alkalmazott pedagógiai intézkedésekkel, az egyéni készségek és képességek kibontakoztatásával, az óvodás kor végére a gyermek - belső érése a családi és óvodai nevelés eredményeként várhatóan rendelkezni fog azokkal a tulajdonságokkal, amik lehetővé teszik számára az iskola készültséget.*

2.2. Az óvodai nevelés feladatai személyiségfejlesztés területén

Alapvető a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- az *anyanyelvi*-, értelmi fejlesztés, és nevelés megvalósítása.

Egészséges életmód alakítása:

Elősegítjük, hogy gyermekeink

- egészségesek, edzettek, alkalmazkodó képesek legyenek,
- mozgásuk összerendezetté váljon,
- ismerjék fel alapvető testi szükségleteiket,
- járuljanak hozzá annak kielégítéséhez,

- sajátítsák el a megfelelő egészségügyi (*testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés*) szokásokat,
- szívesen tartózkodjanak, tevékenykedjenek a szabadban.
- *alakuljanak bennük a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások*

Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása

Biztosítjuk, hogy

- az óvodába lépés első pillanatától a gyermeket kedvező, *kiegyensúlyozott* érzelmi hatások érik,
- az óvodán belüli emberi kapcsolatokat pozitív *attitűd*, érzelmi töltés jellemezze,
- a gyermek kielégíthesse *természetes* társas szükségleteit, *élhesse át a különbözőségek elfogadását, tiszteletét*,
- a lehetőséget a gyermek *önkifejező*, „én-érvényesítő” törekvéseire, pozitív énképe kialakulására,
- a közös élményekre épülő közös tevékenységeket, *a szokás- és normarendszer megalapozását*,
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, *érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült* a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, *az elhanyagolt*, illetve a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermek fejlődéséhez szükséges speciális fejlesztést.

Segítjük

- a szociális érzékenységük fejlődését és az „én-tudatuk” alakulását, a másság elfogadását,
- a különböző erkölcsi tulajdonságaik (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, egymásiránti figyelem) akarati tulajdonságok (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladat, - szabálytudat) fejlődését,
- hogy, rá tudjon csodálkozni a természetben és az emberi környezetben fellelhető jóra és szépre, tisztelje és becsülje meg azt. *Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja*,

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából, az óvodapedagógus és az óvoda minden dolgozójának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű kell, hogy legyen.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

- *Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.*
- *Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással, és szabálykövetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.*
- *A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, a gyermek meghallgatására, a kérdések támogatására, a kérdések megválaszolására az óvoda minden dolgozójának figyelmet kell fordítania.*
- a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra – *valamint meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire* építve, változatos tevékenységek biztosítása, mely során *további* tapasztalatokat szerezhet természeti és társadalmi környezetéről.
- *A gyermek spontán szerzett ismereteinek, tapasztalatainak, rendszerezése, bővítése különböző tevékenységekben, és élethelyzetekben való gyakorlása*
- Élmények nyújtásával a sokrétű komplex tevékenységformák kialakítása.
- A differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés

3.1. Az óvodai nevelés rendszere

Az óvodai nevelés feladatai szerteágazó, egymásra épülő, egymással összefüggő, komplexen érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét.

3.1.1. A nevelés alapvető keretei:(az óvodai nevelés általános feladatai)

Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- gondozás, az egészséges életmódra nevelés,
- az érzelmi nevelés és a szocializáció
- *az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása*

3.1.2. Az óvodai élet tevékenység formái, a fejlesztés tartalmi eszközei:

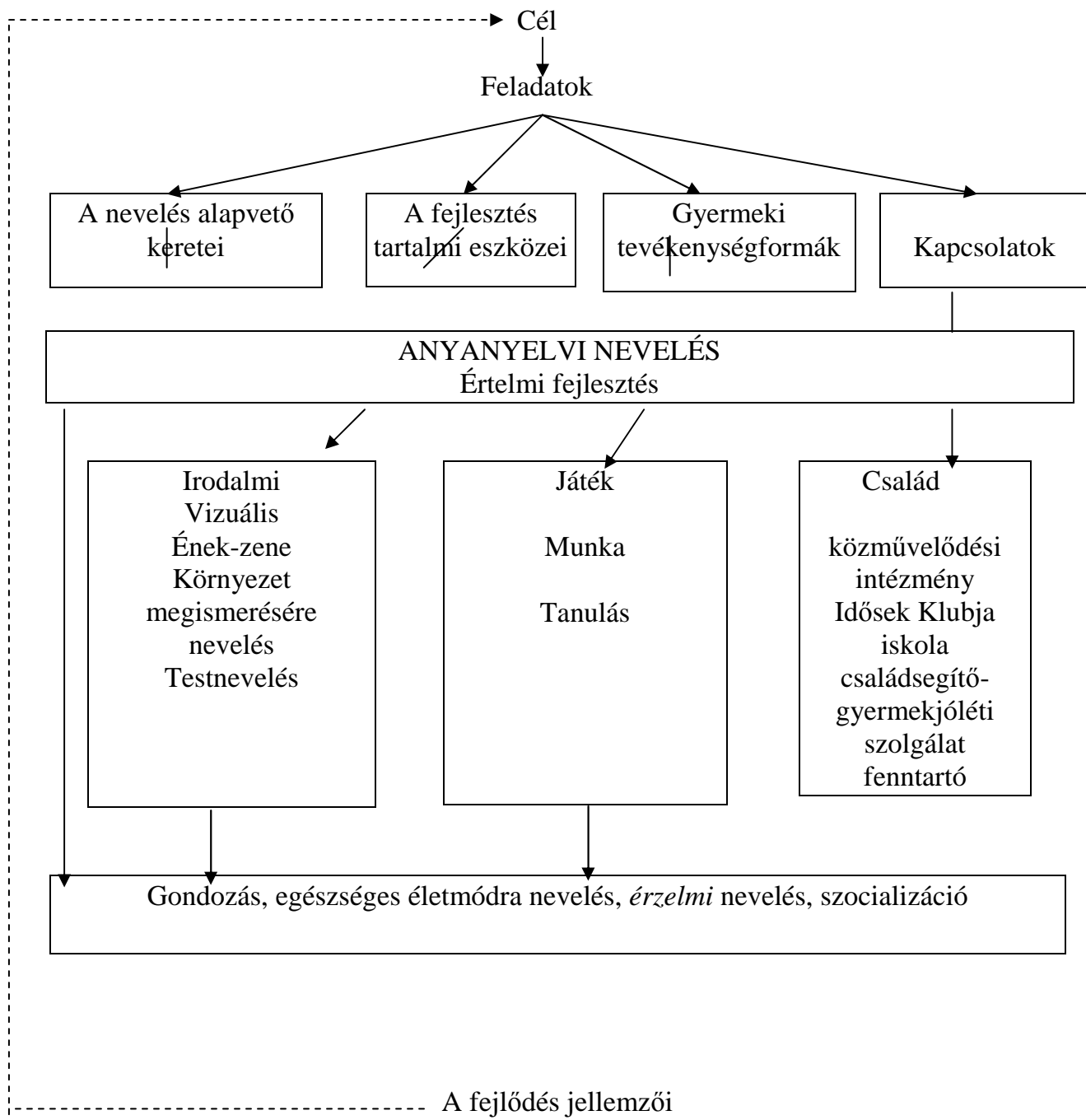
3.1.3. :

- **a szabad játék** (túlsúlyának érvényesülése alapvető fontosságú, minden tevékenységet át kell, hogy hasson)
- vers-mese
- ének, zene, énekes játék
- rajzolás, mintázás, kézimunka
- mozgás
- a külső világ tevékeny megismerése
- a munka jellegű tevékenységek
- *a tevékenységekben megvalósuló tanulás.*

3.1.4. A nevelőmunka

- csak a nevelés színtereinek együttműködésével lehet eredményes.
- Ezek: a család, közművelődési intézmények, iskola,
- elsődlegesen fontos a családi és az óvodai nevelés összhangja.
- Az óvodai nevelő közösség minőségbeli tudása, a tolerancia és az összetartozás.

A rendszer modelljének képe

3.2. A rendszer elemeinek rövid felvázolása

3.2.1. Az alapvető keretek

3.2.1.1. A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, *kiemelt szerepe van*. A kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához és megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit.

Az Óvodapedagógus együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal, nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, segíti önállóságuk fejlődését.

Minden olyan tevékenységet, amit a gyermek maga el tud végezni, azt egyedül végezze el.

Az egészséges életmódra nevelés

Egészségi állapotunkat jelentősen befolyásolja életmódunk. Az óvodában az életritmus (*napirend, hetirend*), a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés, alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, és az ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot. Ezek általános elvei mellett mindkor figyelembe kell venni a gyermek egyéni sajátosságait.

3.2.1.2. Az érzelmi nevelés és a szocializáció az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárás rendszere, amely lehetővé teszi, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Így biztosíthatók a gyerekek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok. Az óvodai élet segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (*együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, a szokás- és normarendszer megalapozását*). A családi szocializációra építve, az óvoda folytat, s ezzel tovább szélesíti a gyermek bevezetését a társadalmi környezetébe.

Ki kell használnunk azt a tényt, hogy a szociális tanulásra, vegyes életkorú csoportjainkban gazdagabb lehetőség van, mint az egykorúak csoportjában.

3.2.2. Tevékenységformák

3.2.2.1. A játék a gyermek fejlődésében alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma. A gyermeknek örömforrás, általa a gyermek észrevétlenül tanul, kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat a gyermek bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre. A gyermek kiélheti szorongásait, problémáit, újraélheti kellemes élményeit.

A nevelés folyamatában komplex tevékenységforrás, mely által fejlődnek a gyermek képességei. A játék alakítja a gyermek mozgását, ügyességét, növeli önállóságát, kitartását.

A játék útján ismerkedik a világgal, a valóság jelenségével, eseményével. Pontosítja az érzékszervek működését, az észlelést, megfigyelőképességet, emlékezetet, képzeletet és problémamegoldó gondolkodást. Elősegíti a kreatív együttműködés fejlődését.

Közlési vágyat ébreszt, ami ösztönzi a nyelvi kommunikációs készségek fejlődését.

A játszótársak megválasztása, az együttműködés, a problémahelyzetek és konfliktusok megoldása az együttműködés, hatással van a szociális fejlődésre.

A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

Játékfajták:

■ Gyakorlójáték:

Leginkább a 3 -4 évesekre jellemző, de a későbbi életkorokban sem hal el.

A játékszereknek a valóság érzékelésében, az anyagok, eszközök felismerésében, megismerésében van nagy szerepük. A gyakorlójáték során a gyermek megismeri az eszközök tulajdonságát, a tárgyak egymáshoz való viszonyát, működését.

■ Szabályjáték:

Jellemzője, hogy pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. Jellegéből következik a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés.

Formái:

■ Mozgásos és

■ **Értelmi képességeket fejlesztők.**

Általuk fejlődik a helyes magatartás, a közösségi érzés, felelősségtudat, mozgásfejlettség. Változatos érzelmeket élhetnek át a gyerekek a játék folyamán.

■ **szimbolikus-szerepjáték**

Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta. A vállalt szerepeken keresztül a gyermek ábrázolja a valóság számára lényeges mozzanatait, miközben sokoldalúan megnyilvánul. A szerepjáték által fejlődik a gyermek társas kapcsolata, a szocializáció, az együttműködés képessége, a gyermeki fantázia.

■ **Építő és konstruáló játék**

A gyermekek kockából, összerakó játékokból, természetes és egyéb anyagfélések felhasználásával különféle tárgyakat hoznak létre. E játékokban a legjelentősebb az alkotás, - a létrehozás öröme.

Fejleszti a gyermek gondolkodását, képzeletét, térlátását, finom motoros mozgását, a szem - kéz koordinációt.

■ **Bábozás, dramatizálás**

A gyermek, irodalmi élményeit, egyéni életük történéseit dolgozza fel saját érzelmi töltéssel, átéléssel. Elképzelései szerint átformálja, vagy tovább alakítja a történeteket.

A bábozás és dramatizálás nagymértékben segíti a kommunikációs és verbális képességeket, a reproductív és produktív fantáziát.

Önkifejezés, élmények, érzelmek megjelenítésének eszköze.

Formálja a gyermek, szervező, alkalmazkodó képességét, a beszédértést, az anyanyelvi fejlődését.

3.2.2.2. A munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső játékos, *aktív* tevékenység.

Gyakran nem is választható szét a játék és a munka. Ez az a tevékenység, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára.

A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Minden munkatevékenység újabb tapasztalatok forrását jelenti a gyermeki megismerésben.

Folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mért fejlesztő értékelését igényli.

Fajtái:

- ❖ naposság
- ❖ alkalmoszerű munkák
- ❖ növénygondozás.

3.2.2.3. Tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az *óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.*

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzés által, *a felfedezés lehetőségével* fejlődik a gyermek cselekvő aktivitása, értelemi képessége, (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem,

képzetet, gondolkodás) kreativitása. Képesse válik a gyermek problémák felismerésére, és megoldására.

Az óvónővel és a társakkal való együttműködésben alakulnak közösségi tulajdonságai. Formálódik beállítódása, feladattudata, magatartási formája, viselkedési szokásai.

A tanulási folyamatban a komplex tevékenységek által megjelennek a gondolkodási műveletek (analízis, szintézis, összehasonlítás) egyúttal segítik a gyermek beszédfejlődését is.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- *az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)*
- *spontán játékos tapasztalatszerzés*
- *cselekvéses tanulás*
- *gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés*
- *óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés*
- *gyakorlati problémamegoldás*

A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük a gyermeki személyiség kibontakoztatását.

Tekintettel arra, hogy a tanulás az összes nevelési területben jelen van, azt áthatja, önálló fejezetet nem igényel.

3.2.2.4. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának. A szocializáció folyamán a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, a gondolkodásának legfőbb eszközévé válik. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes és szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzéseit.

Aktív, passzív szókincs bővítésével, a hangzásbeli és szövegszerkesztési sajátosságok tapasztalati ismeretével, használatával, a gyermek képessé válik érzelmeit, élményeit megfogalmazni, kifejezi gondolatait, megért másokat, felfogja a jelenségeket. Segíti a gyermek kommunikációjának fejlődését, az iskolai alkalmasság kialakulását.

3.2.2.5. Irodalmi nevelés (vers-mese)

Az irodalom kínálja a legtöbb lehetőséget a nyelv művelésére, a nyelvi kultúra elsajátítására. A vers, a mese élmény a kisgyermek számára, érzelmi állapotot hoz létre. A versek, *többnyire játékos mozgásokkal is* összekapcsolt mondókák mondogatása, a mese hallgatása, a mesedramatizálások a mesék újra és újra való átélése jelentősek a gyermek érzelmi életében, fontosak a beszéd nevelés szempontjából is. Az irodalmi nevelésben a mese, vers segíti a gyermeket az emberi kapcsolatok megértésében, erkölcsi tartalmaiból adódóan erkölcsi érzelmeket, belső élményeket közvetít.

Megmozgatja a gyermeki fantáziát, oldja a szorongást, segíti az esztétikai nevelést.

A gyermek saját vers- és/vagy mesealkotása, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

3.2.2.6. Vizuális nevelés (rajzolás, mintázás, kézi munka)

A vizuális nevelés összetett, sokszínű tevékenységeket foglal magába. A gyermek és esztétikum kapcsolatának kialakításában jelentősek a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka,

barkácsolás és kézművesség. Része még a konstruálás, képalakítás, építés, a műalkotásokkal való ismerkedés, modellezés.

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását, *belső képek gazdagítását, a rajzolás, mintázás, kézimunka különböző technikai alapelemeit és eljárásait* ismerteti meg a gyermek számára.

Kialakítja a gyermekben az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet. Formálódik a gyermek képzelete, gazdagodik élmény - fantáziavilága, alkotóképessége. Téri, formai, színeképzete, *a környezet esztétikai alakítása*, szépség iránti vonzódása, értékelő képességének alakulása. Bármikor a nap folyamán a vizuális eszközöket állványról elvehetik, és kedvük szerint dolgozhatnak vele a gyermekek az erre kijelölt helyen.

3.2.2.7. Zenei nevelés

Az esztétikai nevelés fontos fejlesztési területe a zenei nevelés. Ahogyan a látvány körülvesz bennünket, körül ölel a hang is.

A gyermeket élményhez juttatja, felkelti a zene iránti érdeklődést, megalapozza a zenei ízlését.

A zenei nevelés fejleszti a gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, zenei alkotó kedvét, mozgáskultúráját. A zenélés örömet nyújt a gyermeknek.

Növeli a gyermek biztonságérzetét, közösségi érzését, szocializációját. Segíti a néphagyományok megőrzését.

Az énekes népi játékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások, fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek, és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásában figyelembe vesszük a gyerekek nemzetiségi, etnikai hovatartozását is.

Zenei nevelés tartalma: az ének, a zene, és az énekes játékok.

3.2.2.8. A külső világ tevékeny megismerése, környezet megismerésére nevelés

A környezeti nevelés tervezett pedagógiai folyamat, amely a társadalmi és a természeti környezet megismerésével elősegíti és erősíti az emberek környezetéhez fűződő tudatos magatartását és életvitelét. A környezet megismerésére való nevelés elősegíti, hogy a gyermek az őt körülvevő (közvetlen és tágabb) természeti, társadalmi, környezetről olyan tapasztalatokat szerezzen, amely az életkorának megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához nélkülözhetetlen.

A környezeti spontán és irányítottan szerzett tapasztalatok fejlesztik a gyermek megismerését, értelmi képességeit a tapasztalatok feldolgozását. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A szóbeli értelmezés a szimbolikus fogalmi gondolkodás elemi szintjéhez közelít, így készítve fel a gyermeket az iskolai tanulásra.

E nevelési terület tartalma minden a gyermek környezetéből származó élményre, ismeretre kiterjed.

A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jutnak a gyerekek, *és azokat tevékenységeikben alkalmazzák.* Felfedezik a környező világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit. A matematikai műveletek végzése során fejlődik gondolkodásuk, ítéelő képességük, önálló véleményalkotásuk, döntési képességük.

A környezet megismerésére nevelés részterületei:

- társadalmi és természeti környezet megismerése,
- környezet formai és mennyiségi viszonyainak feltárása - matematikai tapasztalatok,
- környezetvédelem.

3.2.2.9. Testnevelés (mozgás)

A testnevelés irányított, szervezett mozgás. Elősegíti a gyermeki szervezet sokoldalú arányos fejlesztését, *teherbíró-, ellenálló* képességét. A szervek, szervrendszerek funkcionális tulajdonságait javítja.

Fontos szerepe van óvodás korban az egészség megóvásában.

A gondozás, egészséges életmódra nevelés hatását felerősíti, kiegészíti. Fejleszti az óvodás gyermek mozgáskultúráját, a térben és időben való tájékozódását, *a társra figyelmet*, helyzetfelismerését, alkalmazkodó képességét, testi képességeit (erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség) *a fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulását*, mozgáskészségét.

Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, a testnevelés hatására a gyermekben fontos személyiség tulajdonságok alakulnak, erősödnek.

3.2.3. Kapcsolatok

Kapcsolatainkat az óvodai nevelés fejlesztése érdekében ápoljuk. Az óvoda része a helyi társadalomnak, ezért fontos, hogy együtt működjön környezetével.

Legfontosabb a családdal való kapcsolattartás, együttműködés, mely a bizalomra kell, hogy épüljön.

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, érvényesítjük a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Intézményen belüli kapcsolatok:

- intézményen belüli másik óvodával,
- teleházas szolgáltatás szervezőkkel
- falugondnokokkal

Intézményen kívüli kapcsolatai:

- az iskolával,
- családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal,
- könyvtárral,
- fenntartóval,
- az Idősek Klubjával,
- Makó Kistérségi Társulással, Közoktatási Osztállyal,
- A mikro-térségi óvodákkal,
- A Regionális Módszertani Bölcsődével (Szeged),
- orvossal, védőnővel,
- Pedagógiai Intézettel (Szeged),
- Továbbképzést biztosító intézményekkel,
- Étkezést biztosító vállalkozóval,
- ÁNTSZ
- Munkavédelemi és tűzvédelemi szakértő
- Közoktatási szakértő.

4.1. Kiemelt nevelési elveink

4.1.1. Általános nevelési elvek:

■ Az óvodás gyermek életkori sajátosságaiból fakadóan kiszolgáltatott. Alapvető követelmény a kisgyermek méltóságának, jogainak biztosítása az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével.

- Az óvodai nevelésnek az emberi személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok, és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia.
- A gyermeket - mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.
- A 3-6-7 éves gyermek alapvető szociális tanulási formája az utánzás, ezért az óvónő, és a nevelést segítő munkatársak modell szerepe kiemelkedő jelentőségű.
Beállítódása nyújtson modellt a családi nevelés számára is.
- Az óvónő nevelő munkáját hassa át a gyermekek egyéni különbségeinek tiszteletben tartása, őszinte érdeklődése és elfogadáson alapuló magatartása, a nagyfokú tolerancia.
- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezzé.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását.
- *Nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.**
- *Biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését társadalmi integrálását, az emberi, - és alapvető szabadságjogok védelmét.**
*(221/2010..(VII.30.) Korm. rendelet szerinti módosítás)

4.1.2. Helyi adottságokból, igényekből fakadó nevelési elvek

- Az egyénre figyelő, a gyermek szükségleteit figyelembevevő személyiségközpontú pedagógia, tevékeny óvodai élet megteremtése.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosításának elősegítése, szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvodai légkörben.
- A gyermeki tevékenységekhez szükséges széleskörű szabadság biztosítása a határok pontos megjelölésével. A helyi környezeti lehetőségeket kihasználva juttassuk minél több sikerélményhez a gyereket.
- Az egyéni különbségek figyelembevétele, a nagyfokú tolerancia, a gyermeki személyiség tiszteletének érvényesítése domináljon az óvodai dolgozók attitűdjében.
- A gyermek szociokulturális környezetéből fakadó eltérő fejlettségi szintjét, egyéni igényeit, kívánságait maximálisan figyelembe véve végezzük a felzárkóztatást, (logopédus és gyógypedagógus bevonásával).
- „Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre!”
- A sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondozása, személyiségfejlesztése.

II.

Az óvodai nevelés tartalma

1. A nevelés tartalmi területei

1.1. Gondozás, egészséges életmód kialakítása

1.1.1. Feladatok:

Az óvónő:

- Teremtse meg a gyerekek egészséges testi, lelki fejlődéséhez, biztonságához a külső és belső környezeti feltételeket.
- Biztosítsa a mozgás, levegőzés, edzés gyakori lehetőségét.

- A napirenddel alakítsa ki a helyes életritmust.
- Teremtse meg a gondozáshoz szükséges bensőséges kapcsolatot felnőtt és gyermek között.
- A gyermeknek annyi segítséget adjon, amennyire szüksége van, támogassa a gyermek önállósulásának fejlődését.
- Alakítsa ki a gyermekben az igényességet önmaga és a környezet tisztasága, rendje iránt.
- Teremtse meg a kulturált étkezés feltételeit, alakítsa ki az étkezések természetes derűs légkörét, a helyes táplálkozási szokásokat.
- Biztosítsa a gyermek nyugodt, zavartalan pihenését.
- Elégítse ki a gyermek mozgásigényét, változatos mozgásformákkal a teremben és a szabadban egyaránt.

1.1.2. A gyermek tevékenységei

- öltöznek, vetkőznek, kiszolgálják önmagukat, társaikat is,
- rendszeresen részt vesznek környezetük tisztán és rendben tartásában,
- étkeznek, pihennek, alszanak,
- játszanak, mozognak, tornáznak, sétálnak, kirándulnak,
- elvégzik a testápolással kapcsolatos tevékenységeket.

1.1.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végéig

- Önállóan mosakodnak, törülköznek, figyelmeztetés nélkül kezet mosnak, amikor csak szükséges. Körömkefével tisztítják a körmüket. A ruhájuk ujját fel - és letűrik, begombolják, kikapcsolják.
- Használják a WC-t, vigyáznak a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszik.
- Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják, hajukat megfésülik.
- Zsebkendőjüket használják, helyesen fűjják az orrukat. Tüsszentéskor, köhögéskor a zsebkendőjüket szájuk elé tartják.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el.
- Segítenek az ágyak elrakásában, a csoportszoba-ebédlő átrendezésében.
- Önállóan tevékenykednek, észreveszik elvégezhető feladataikat, és segítséget nyújtanak társaiknak, valamint a felnőtteknek.
- Iskolába lépés előtt a gyermekek önmaguk is képesek mindennapi szükségleteik életkoruknak megfelelő önálló kielégítésére.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek. Igénylik az asztal esztétikus rendjét. Helyesen használják az evőeszközöket (kanalat, villát, kést).
- Önállóan, a megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek. Holmijukat, ágyneműjüket hajtogatva a helyére teszik. Ruhaneműjükkel gondosan bánnak, cipőfűzőjüket megkötik. Ha fáznak vagy melegük van, segítenek magukon. Csizmájukat szükség esetén letisztítják.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára. Az ajtókat csendesen nyitják, csukják, az eszközökkel óvatosan bánnak. Észreveszik, ha valami hiányzik, vagy rendetlen, a rendtelenséget megszüntetik.

1.1.4. Módszertani alapelvek

- Az óvónő érvényesítse a vegyes életkorú csoportban az egyéni igényeknek, sajátosságoknak megfelelő képességfejlesztést, a differenciált bánásmódot.
- Kísérje figyelemmel a gyermek testi, lelki állapotát.

■ Segítse elő a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolását, a családdal való együttműködést.

■ Törekedjen a testi, érzékszervi problémák megelőzésére, a korrekcióra, (logopédus, fejlesztőpedagógus és gyógytestnevelő segítségével).

1.1.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

■ Testi neveléssel, mert egészséges fejlődés alapozza meg a testi képességek alakítását.

■ Az anyanyelvi neveléssel, mert a gyermek megismeri a gondozási tevékenységben jelenlévő eszközök nevét, megfogalmazza a tevékenységet kifejező folyamatokat, részt vesz kommunikációs helyzetekben.

■ A környezeti neveléssel, mert a gyermek a természeti és emberi környezetben érzékeli a környezeti higiéne szerepét.

1.1.6. A gyermek egészséges fejlődésének megvalósításához a legalapvetőbb tartalmi összetevő a helyes életritmus kialakítása.

1.1.7.

A napi helyes életritmus kialakítása életkoronként is eltérést mutat, a megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra.

A tevékenységek időtartama a napirendben

Tevékenységek	3-4 évesek		4-5 évesek		5-6-7 évesek	
	Október 1- május 31.	Június 1- szept. 30.	Október 1- május 31.	Június 1- szept. 30.	Október 1- május 31.	Június 1- szept. 30.
■ Játék, egyéb szabadon választott tevékenység	4 óra	4,45 óra	5 óra	6 óra	5,30 óra	6,45 óra
■ előkészület az étkezéshez ■ étkezés	2 óra	1,45 óra	1,30 óra	1,30 óra	1 óra	1 óra
■ öltözködés, ■ egyéb testápolási teendők	1,45 óra	1,30 óra	1,15 óra	1 óra	1 óra	1 óra
■ pihenés, alvás	2,30 óra	2,30 óra	2 óra	2 óra	1,30 óra	1,30 óra
■ mindennapi testnevelés	15 perc	15 perc	2x25 perc	2x25 perc	2x25 perc	2x25 perc

1.2. Közösségi nevelés, szocializáció

1.2.1. Feladatok

Az óvónő

■ Barátságos, derűs csoportléggkört alakítson ki, erősítse a kötődési hajlamot.

- Fejlessze egyénileg a gyermek erkölcsi, érzelmi, akarati tulajdonságait, szociális érzelmeit: együttérzést, segítőkészséget, a bizalmat, a figyelmességet, a fegyelmezettséget, kooperációt, nyíltságot, felelősségtudatot, feladattudatot, szabálykövetést.
- Tegye egyértelművé a gyermek számára mi és miért helyes.
- Formálja a gyermekek egymáshoz való kötődését, segítse a visszahúzódó gyermeket a kapcsolatteremtésben.
- Alakítsa ki a gyermek „én - tudatát” erősítse a „mi - tudat” létrejöttét.
- Minden gyermeket buzdítson arra, hogy vállaljon feladatot, fogadja el mások terveit, tanuljon esetenként lemondani elképzeléseiről.
- Ápolja az óvoda hagyományait, tegye felejthetlenné az óvodai ünnepeket.

1.2.2. A gyermek tevékenységei

- Fokozatosan szokjanak be az óvodába, ismerkedjenek meg az óvodai környezettel, pajtásaikkal, az ott dolgozó felnőttekkel, ismerjék meg az óvodai napirendet, az óvodai életet.
- Sokféle tevékenységben vesznek részt, (életkoruknak, egyéni képességeiknek megfelelően) az óvodai élet valamennyi területén ismétlődő tevékenységekben, ünnepeken, ünnepélyeken.
- Élményeiket feldolgozzák.
- Tervezik a kellemes élményeket ígérő eseményeket.
- Ajándékot készítenek egymásnak, a felnőtteknek, családtagjaiknak.
- Segítik egymást és a kisebbeket.
- Kirándulásokon vesznek részt.
- Érvényesítik akarataikat, együttműködnek, helyzeteket oldanak meg.
- Különböző munkajellegű tevékenységet végeznek.
- Véleményt alkotnak, döntéseket hoznak.

1.2.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodás kor végéig

- A kialakult szokások a gyermekek igényévé válik, amelynek természetes módon tesznek eleget.
- A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt.
- Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.
- Észreveszik, hogy kinek, miben van szüksége segítségre.
- Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók iránt.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és társaik közlését, kérdését.
- Kezdeményezés közben figyelnek az óvónőre, és útmutatásainak megfelelően végrehajtják a feladatot.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyáznak munkájuk eredményeire.
- Ébrednek bennük a közösségi tudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Kialakul a csoport élete iránti érdeklődés. Természetes szükségletté válik a közös tevékenység. Képesek „tájékozódni” a közösségben.
- Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt. Felismerik, mikor kapcsolódhatnak be társaik tevékenységébe. Érdekli őket mondanivalójuk, munkájuk.
- Ha társuknál feltűnő, szokatlan megnyilvánulást tapasztalnak, megértéssel fogadják.
- Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit. Egy-egy társuk iránti kitüntetett rokonszenvet, barátságot mutatnak.
- Bízhatnak önmagukban, társaikban. Az óvodai közösség életét zavaró megnyilvánulást tapasztalva kísérletet tesznek annak megoldására.

1.2.4. Módszertani alapelvek

■ Az óvodai nevelőközösség teremtsen meg a nyitott demokratikus légkört, érvényesüljön a közösségi értékekhez való egyértelmű viszony, a határozott, de barátságos, szeretetteljes, elfogadó, segítő, őszinte nevelői magatartás, az egységes szemlélet.

■ Tartsa szem előtt az óvónő az egyéni bánásmód alapelveit, igazodjon az egyéni sajátosságokhoz.

■ Használja ki, erősítse a vegyes életkorú csoportban meglévő lehetőségeket.

1.2.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

■ A játékkal, azért mert a játékban - mint alapvető tevékenységi formában - nyilvánulnak meg és fejlődnek leginkább a gyermekek közti társas kapcsolatok.

■ A környezet megismerésére neveléssel, azért, mert a társadalmi környezethez való alkalmazkodás alapfeltétele a közösségi nevelés és a szociális tanulás.

■ A kommunikációval, mivel a kommunikáció a társas kapcsolatokban, a közös érintkezésekben, egymáshoz való viszonyulásban, együttműködésben teljesedik ki.

1.2.6. Ünnepeink rendszere

<i>Ünnep neve:</i>	<i>Életkor</i>	<i>Formái</i>	
		Nyitott	Zárt
október 23.	4 - 7		Csak részvétel Af. óvoda
Mikulás	3 - 7	X	
Karácsony	3 - 7		X
Farsang	3 - 7	X	
Március 15	3 - 7	X	
Anyák Napja	3 - 7	X	
Évzáró	3 - 7	X	
Név és születésnapok	3 - 7		X

1.3. Játék

1.3.1. Feladatok

Az óvónő

■ Teremtse meg azokat az élményeket, lehetőségeket, körülményeket, amelyek biztosítják, hogy a játék a gyermek számára *élményt adó* örömforrás legyen.

■ A napirendben a legtöbb időt a játékokra biztosítsa.

■ Teremtse meg annak lehetőségét, hogy a gyermek ismeretei, tapasztalatai, *felfedezései, kreativitása* bővüljenek, a játék útján ismertesse meg a gyermekeket a világgal, tárgyakkal, azok tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, ezáltal fejlessze értelmi képességeit.

■ Vegye figyelembe a gyermek egyéni játékfejlődési sajátosságait.

■ Csak akkor avatkozzon be a gyermeki játékba, ha ezt indokoltnak érzi, ha a gyermek azt igényli, ha a játék továbbfejlesztése indokolja, ha a konfliktust nem tudják a gyerekek önállóan megoldani, ha technikai segítségre van szükségük.

■ Használja ki a beszédfejlesztési helyzeteket.

■ Kísérje figyelemmel és követelje meg, hogy az alapvető viselkedési, udvariassági szokásokat a játék keretében is folyamatosan betartsák.

- Figyelje meg, hogyan szervezik a gyerekek a játékokat, hogyan valósítják meg elképzeléseiket. Az egyes gyermek hogyan viselkedik játék közben, milyen szerepet vállal, milyen mértékben éli bele magát a szerepbe.
- A gyermeki megnyilvánulásokat jelzéseként értékelje a gyermek érzelmi - hangulati állapotáról, értelmi képességei, beszéd alakulásáról.
- Az állandó játszóhelyek mellett tegye lehetővé, hogy a gyermekek hordozható egyszerű eszközökkel, átrendezéssel a játékhoz szükséges helyet önállóan is kialakíthassanak.
- Tekintse a játékot, mint a nevelési célok elérésének legfőbb eszközét, igyekezzen ezt a szülőknél is tudatosítani.
- Lehessen nem játszani, ha a gyermeknek úgy van kedve.
- Játékeszközök használatának megtanítása.
- Játékeszközök elkérésének módját meg kell határozni a csoportban, a csoport nyugodt játéktevékenysége érdekében.

1.3.2. A gyermek tevékenységei

- a gyermekek óvodába lépésüktől kezdve folyamatosan játszanak, megismerik a játékeszközöket, helyüket, használatukat,
- gyakorlójátékot játszanak, ismétléssel cselekvéseket,
- szöveg-, dallam-, mozgásismétlő-, ritmusjátzó tevékenységeket végeznek, egyszerű szabályokat ismernek meg, elfogadják, követik,
- szabályjátékot játszanak, verbális, mozgásos, manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelnek,
- *szimbolikus* szerepjátékban, elfogadják a szabályokat, szerepeket vállalnak,
- a környezet jelenségeit, eseményeit beépítik önálló vagy csoportos játékukba,
- barkácsolnak, játékot javítanak, játékot készítenek, ajándéktárgyat készítenek,
- dramatizálnak mesét, kedvenc történetet,
- báboznak mesét, dalt, verset, kitalált történetet,
- építő, konstruáló játékokban összerakosgatnak, szereléseket végeznek, építményeket összekapcsolnak, kiegészítenek,
- a játéktevékenységeket összekapcsolják,
- kiválasztják a játékhoz szükséges kellékeket,
- bekapcsolódnak értelemfejlesztő játékokba.

1.3.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végéig

- A gyermek szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot választ.
- Bekapcsolódik a közös játékba.
- Vannak önálló, kezdeményező megnyilvánulásai.
- Megérti és elfogadja játszótársai elgondolásait, tevékenységük logikáját.
- Alkalmazkodik a játékszabályaihoz.
- Le tud mondani egy - egy kedves játékeszközzel, ha pajtása kéri erre.
- Játékában ábrázolja a körülötte levő világból a felnőttek tevékenységét, a különféle kapcsolatokat. Tapasztalatok és élmények birtokában, közösségben megtervezi a játékot, szerepet tud választani, képes a játékcsoport tagjaival szoros kapcsolat kialakítására.
- Létrehoz egyszerű modelleket, vannak egyéni ötletei, javaslatai.
- A létrehozott „játéksort” felhasználja játékában, a dramatizálásban, bábozásban.

1.3.4. Módszertani alapelvek

- Az óvónő tartsa tiszteletben a gyermeki fejlődés egyéni sajátosságait. Vegye figyelembe a gyermek egyéni játékigényeit, eltérő játékszínvonalát.
- A gyermek játékát közvetett módon irányítsa, hagyja, hogy a gyermek saját elgondolásait megvalósíthassa, hogy fantáziája, hangulata, érzelmei szabadon megnyilvánulhassanak.
- A nyitottságra, új lehetőségekre, kreatív együttműködésre ösztönözze a gyermeket.

1.3.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

- A közösségi neveléssel, a szocializációval, mert a játékban a kreatív együttműködés formálódik, a közös játékban alakul a „mi - tudat”.
- Az anyanyelvi neveléssel, hiszen a játék - mint legjellemzőbb gyermeki tevékenység - sok beszédhelyzetet, spontán és irányított kommunikációs helyzetet teremt.
- A környezeti neveléssel azért, mert játékában a gyermek sok ismeretet szerez természeti, társadalmi környezetéből, tapasztalatokat gyűjt a környezete formai és mennyiségi viszonyairól. Játéka során gyakran rácsodálkozik a természet csodáira.
- A mese - verssel, mivel játékában reprodukálja irodalmi élményeit.

1.4. A munka jellegű tevékenységek

1.4.1. Feladatok

Az óvónő

- Teremtse meg a munkavégzéshez szükséges nyugodt légkört, alakítson ki olyan szokásokat, készségeket, amelyek a munkavégzéshez nélkülözhetetlenek.
- Ismertesse meg a különböző munkaeszközöket, azok használatát, a munkavégzés célszerűségét.
- Többféle módon biztosítson önálló munkavégzésre alkalmat, teremtse meg a növénygondozás lehetőségét (kerti munka).

1.4.2. A gyermek tevékenységei

- önkiszolgálást végeznek,
- részt vesznek a terem, udvar rendben tartásában,
- segítenek a foglalkozások eszközeinek kiosztásában, összeszedésében,
- bekapcsolódnak az óvoda dekorálásába, díszítésébe,
- segítenek a terem, mosdó takarításában, a játékok tisztántartásában,
- ajándékot készítenek, alkalomszerűen sütnek, főznek, salátát készítenek,
- bekapcsolódnak a növénygondozásba, kerti munkába, madáretetésbe, ágakat hajtának, magokat csíráztatnak,
- segítik egymást az öltözködésben, egyéb tevékenységben,
- teljesítik a felnőttek megbízatásait,
- naposi teendőket látnak el.

1.4.3. A fejlődés főbb jellemzői óvodás kor végéig

- A naposok önállóan felteszik az asztalterítőket, kiosztják az étkezéshez szükséges eszközöket, esztétikusan elrendezik az asztalon.
- Étkezés után leszedik az asztalt, összehajtják a terítőt.
- Összesöprik a morzsát, feltörlik az asztalok környékét.
- Játékelrakás után - ha szükséges - eligazítják a tárgyakat.

- Figyelemmel kísérik, hogy az udvari játékok a helyükre kerültek-e.
- Részt vesznek a csoportszoba átrendezésében.
- Virágot hoznak a vázába, az élősarokba terméseket, magvakat gyűjtenek.
- Vigyáznak a terem rendjére, felszólítás nélkül felveszik a leejtett szemetet, helyére teszik a kint felejtett eszközöket.
- Részt vesznek a játékszerek tisztításában, babaruhák mosásában.
- Időközönként nagytakarítást végeznek a játéksarokban.
- Folyamatosan gondozzák az élősarok, az óvodakert növényeit.
- Segítenek a fű gondozásában, összegereblyézik a levágott füvet. A gereblye és a kapa használatát a homok fellazításával gyakorolják.
- Télen részt vesznek az udvaron a hó eltakarításában, az utak tisztításában.

1.4.4. Módszertani alapelvek

Az óvónő

- A munka jellegű tevékenységek, munkafajták bevezetésekor tartsa szem előtt az óvónő a fokozatosság elvét. Tegye lehetővé a munka állandóságát, folyamatosságát.
- Vegye figyelembe az egyéni sajátosságokat, fejlettséget és a gyermek terhelhetőségét, a munka játékoságának jellegét.
- Erősítse, hogy a munka pozitív érzelmet váltson ki a gyermekben. A gyermek értékelése ösztönző legyen.
- Tapasztaltassa meg a gyerekekkel azokat az eltérő vonásokat, amelyek a munkát a játéktól megkülönböztetik.
- Törekedjen arra, hogy a szülő is értse meg, mennyire fontos a gyermek munkájának tiszteletben tartása.

1.4.5. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

- A munka kapcsolatban áll a környezeti neveléssel, azért, mert - az óvónő céltudatos irányításával - a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat szereznek a természeti és társadalmi környezetről.
- A közösségi neveléssel, szocializációval, azért mert az óvodába a munka elsősorban a közösségért végzett tevékenység. Elősegíti a kapcsolatok belsősegebbé válását, a közösségi beállítódást, a közösségi magatartás alakulását.

1.5. Anyanyelvi nevelés

1.5.1. Feladatok

Az óvónő

- Az anyanyelvi nevelés feladatait kiemelten tartsa fontosnak, nagy hangsúlyt fektessen az anyanyelvi képességek fejlesztésére, a kommunikációs képességek alakítására a *nevelőtevékenység valamennyi tevékenységi formájában*.
- Teremtse meg azt a légkört, amely alapja a beszédkapcsolatok kialakulásának. Gyakori szeretetteljes beszédkezdemenyezéssel, beszéd kapcsolattal élésze fel a gyermek beszéd kedvét, fejlessze beszéd értését, beszéd készségét.
- Fordítson kiemelt figyelmet a nyelvi gátolt gyermekekre, derítse fel a probléma okait, keresse a fejlesztés lehetőségeit.
- Tárja fel a gyermek anyanyelvi fejlettségét, kövesse nyomon a beszéd fejlődését, vegye figyelembe képességeit.

- Segítse elő, hogy a gyermekek gyakorolják az együttműködést segítő kifejezéseket, az érintkezés udvarias formáit.
- Szituációs játékokban gyakoroltassa a különböző helyzetekhez illeszkedő beszédmódot, a nyelvi eszközök használatát.
- Alakítsa ki a gyermekben az igényt és a képességet, a beszéd kapcsolatokon alapuló együttműködésre.
- *Az óvodai élet minden területén helyes mintaadással és szabályközvetítéssel, jól artikulált, megfelelő ritmusban, tempóban előadott versekkel az irodalmi nyelv szépségeivel ismertesse meg a gyermeket. Gazdagítsa a nyelvi kifejezőkészségét, a gyermeki szókincs bővítését.*
- Teremtsen lehetőséget arra, hogy a tapasztalatok alapján a gyermekek kérdéseikre választ kapjanak az okokról és a következményekről.
- A külső világ tevékeny megismerése közben ismertesse meg a gyermeket az anyagok, tárgyak nevével, tulajdonságot, minőséget jelentő kifejezésekkel, viszonyítást kifejező szavakkal.
- Matematikai jellegű tapasztalatokhoz juttatva a gyermeket, ismertesse meg a szaknyelvi kifejezésekkel, fogalmakkal. Segítse elő, hogy a gyermek képes legyen az ítéletalkotás, relációk, mennyiségi és térbeli kiterjedések megfogalmazására.

1.5.2. A gyermek tevékenységei

- A gyermek sokat és örömmel beszél élményeiről, érzelmeiről, félelmeiről, vágyairól,
- beszédhelyzetekben vesz részt, párbeszédet folytat,
- megfogalmazza tapasztalatait, véleményt nyilvánít,
- hangokat, zörejeket ismer fel, játékában utánozza,
- fantázia játékokban vesz részt,
- anyanyelvi játékokban játszik,
- versel, mesél, meseszöveget reprodukál, dramatizál, bábozik,
- hangokat képez, hangsúlyoz, ritmusgyakorlatokat végez,
- légzésgyakorlatokat végez,
- szóbeli leírás alapján hajt végre mozdulatokat.

1.5.3. Módszertani alapelvek

- Az óvónő minden helyzetben, minden megnyilvánulásában legyen a gyermek számára követendő példa, (modellszerep).
- Tartsa szem előtt a gyermek egyéni fejlődésének ütemét, a különbözőségek elfogadását és elfogadtatását.
- Törekedjen beszéde tisztaságára, színességére, kifejező hatására, éljen a metakommunikáció adta lehetőségekkel.
- Beszédfejlettség elmaradása esetén törekedjen egyéni fejlesztésre, felzárkóztatásra (logopédus segítségével).

1.5.4. Kapcsolatok a nevelés más területeivel

Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának. Az anyanyelv - kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladatok megvalósításának minden mozzanatában.

1.6. Irodalmi nevelés

1.6.1. Feladatok

Az óvónő

- A verset, mesét, napi élményként biztosítsa a gyermeknek.
- Ébresszen kedvet arra, hogy a gyermek maga is találjon ki mesét, hogy ismert meserészleteket mondjanak, hogy bábozzanak, dramatizáljanak.
- Eszközök alkalmazásával a mese hangulati átélését segítse elő.
- Részesítse előnyben az erkölcsi tartalmakat hordozó népmeséket.
- Használja ki a nap folyamán adódó lehetőségeket mondókázásra, versmondásra.
- Alkalmai versekkel tegye hangulatosabbá az ünnepeket.
- Győzze meg a szülőket arról, hogy milyen sokat jelent gyermekeknek a rendszeres, meghitt együttlét, az élő mesemondás.

1.6.2. A gyermek tevékenységei

- örömmel hallgat verset, mesél, bábozik, meserészleteket dramatizál
- maga is költ mesét, elbeszélést, mondókákat, versikéket
- képes-, mesés-, verses-könyvet lapozgat, kéri a mesét
- játékában is gyakran mond ringatókat, altatót, megjeleníti kedvenc mesehőseit
- közreműködik a mesemondás feltételeinek megteremtésében, otthonról hozott mondókát, verset, rövid mesét mondogat.

1.6.3. A fejlődés főbb jellemzői az óvodáskor végéig

- A gyermek, játék közben odaillő szövegeket, rígmusokat mondogat.
- Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kéri.
- Kb. 10-12 mondókát, 6-8 verset megjegyez, 15-20 verset meghallgat az év folyamán.
- Társként vesz részt az óvónő énekes, mozgásos improvizáló játékában - kezdeményezéseiben. Hangzás, hangulat érzélem és alkalom egységében kezdi felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit.
- Várja, és kéri a mesemondást, maga is segít a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásai, a figyelem fenntartásának és ellenőrzésének játékos, egyezményes jelzései. Figyelmesen, csendben hallgatja végig a mesét, viselkedésén, tekintetén látszik a belső képzeleti kép jele.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudja kötni.
- Van néhány kedvelt mesehőse, a velük kapcsolatos eseményeket beleviszi játékába, bábozásába, dramatizálásába, rajzolásába. A mesében elhangzottokról beszélget, a szereplők érdekes szólásait, furcsa vagy szép hangzású nevét megjegyzi. A mesekönyvek képeit önállóan nézegeti, kéri a felnőttet, hogy meséljen róluk.
- Az olvasást utánozza, egy-egy betű megfejtése iránt is érdeklődik.
- A könyvekben a képek alapján megtalálja legkedveltebb meséit.
- Ismeri az óvoda gyermekkönyves polcát, a könyvek között eligazodik. Vigyáz a könyvekre.

1.6.4. Módszertani alapelvek:

Az óvónő:

- Érvényesítse, hogy a mese is legyen a gyermekek mindennapi örömforrásainak egyike.
- Biztosítsa a mesehallgatás meghitt helyét, légkörét.
- Előadásával érvényesítse az irodalmi művek élményt nyújtó hatását.

■ Tartsa szem előtt, hogy a gyermek csak nyelvileg tiszta, értékes irodalmi művel találkozzon.

1.6.5. Domináns kapcsolatok a nevelés más területeivel

■ Az anyanyelvi neveléssel, mert az irodalmi művek gyarapítják a gyermek aktív és passzív szókincsét.

■ Ráéreznek a nyelvi fordulatok ízére, kifejezik érzelmeiket a szavak mellett mimikával, gesztusokkal, hangerővel.

■ A kifejezések, szólások, nyelvi fordulatok, stiláris eszközök megismertetése gazdagítja a gyermekek nyelvi kifejezőképességét, készségét.

■ A zenével, mozgással, játékkal azért, mert a mondókák, versek segítik a nyelv zenei ritmusának érzékelését. A kiszámoló, labdázó, párválasztó, felelgetős mondókák, közös mozgásos játékok örömteli tevékenységet biztosítanak.

1.7. Vizuális nevelés

1.7.1. Feladatok:

Az óvónő

■ Teremtse meg a feltételeket a képi, plasztikai nyelv, az ábrázoló és konstruáló-képesség fejlődéséhez

■ Keltse fel a rajzolás, mintázás, kézimunka anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát.

■ Biztosítson élményeket a gyermeki fantázia fejlődéséhez, adjon alkalmat megfigyelésekre, hogy a gyermek találkozhasson az általa készített vizuális munkák térbeli megjelenítésének sokféleségével.

■ Juttassa el a gyermeket az alkotás örömeihez.

■ Biztosítson az alkotó-alakító tevékenységekhez szükséges eszközöket, anyagokat.

■ A vizuális eszközök elvétele polcra, állványra az egész nap folyamán biztosított legyen.

■ Késleltetett gátlás (várni tudás) kialakítása a gyermekekben.

■ Gyűjtse és elemezze a gyermekek munkáit.

■ Tervezze meg a fejlődés folyamatát irányító feladatokat, megvalósításukat kezelje rugalmasan, alkalmazkodjon a spontán gyermeki igényekhez.

■ Vonja be a szülőket a természetes anyagok gyűjtésébe, az óvodában használatos eszközök elkészítésébe.

■ A vizuális nevelésben is ápolja a hagyományokat, ismertesse meg a gyermekkel a nemzetiségi kézműves kismesterségeket.

1.7.2. A gyermek tevékenységei

■ manipulálás közben tapasztalatokat gyűjt,

■ tapintás, rakosgatás, építgetés, berendezés rendrakás közben ismereteket szerez,

■ mintázik, makettet, bábokat készít,

■ konstruál, sző, textilmunkát készít,

■ rajzol.(ceruzával, színes ceruzával, zsírkrétával, filccel)

■ sokszorosító technikát ismer meg,

■ karcolást végez különböző anyagokra,

■ színes papírból képet, kollázst, montázst készít,

■ fest, papírt gyúr, tép, nyír, ragaszt, hajtogat, varr

■ dekorál térben és síkban,

- képeket nézeget, képeket válogat, gyakorolja a képolvasást,
- kiállítást néz meg,
- szobrokat, épületeket, parkokat, utcarészletet tekint meg,
- terméseket, megmunkálható anyagokat gyűjt, ismerkedik tulajdonságaikkal, felhasználhatóságukkal,
- munkajellegű tevékenységet végez.

1.7.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végéig

- Bátorabbak, ötletesebbek az építésben, téralakításban. Sokféle tapasztalattal rendelkeznek, változatos alakú zárt és nyitott tereket tudnak elkészíteni, lefedni, az építmények egyensúlyát meg tudják teremteni.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, térbeli makettek berendezésében, az alapvető térviszonyok segítségével. Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Képkialakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonyokat.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket. Képesek vezetéssel észrevenni a környezet, a műalkotások és saját munkájuk színhangulatát.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat (pl: fiú, lány, nyuszi, tulipán stb.). Szembeábrázolásban megjelennek a részformák (pl: haj, ruha, stb.) próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.
- A közös munkák értékelése során saját műveikkel és a műalkotásokkal kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánítanak.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhalmozásával. Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, kellékeket, modelleket, maketteket.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat. (pl: papírhajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, konstruális összeszerelés, varrás, kötözés).
- Önállóan díszítenek tárgyakat, az óvónő irányításával képesek az anyagszerűsége törekvés szabályait betartani.
- A gyerekek többsége önmaga is elkezd javítani saját készülő alkotását.

1.7.4. Módszertani alapelvek

Az óvónő

- A gyermeki alkotásokat kezelje értéként.
- A gyermek alkotótevékenysége személyes jellegű, pozitív érzelmekkel kísért legyen.
- Tartsa szem előtt a gyermeki önkifejezés önkéntességét.
- Érvényesítse a fejlesztés során a toleranciát, empátiát, vegye figyelembe a gyermekek közötti képességbeli különbségeket.
- A foglalkozások komplexitását érvényesítse az esztétikai nevelés során.

1.7.5. Domináns kapcsolatok a nevelés más területeivel

- Verssel, mesével azért, mert az irodalmi élmény képi formában jelenik meg. A mese okozta feszültségeket annak ábrázolása közben levezeti a gyermek.
- Ének-zenével azért, mert a zene fokozza a vizuális élményt, az ábrázoló kedvet. Ábrázolásakor megjelenik a mozgásélmény kifejezése.
- A három nevelési terület erősíti a gyermek esztétikai fogékonyságát.

- Mozgással, mert felerősödik a kis és nagymozgások, a szem - kéz koordináció fejlődése.
- Környezeti neveléssel, mert gazdagodik a gyermek tér, forma, arány, színismerete.

1.8. Ének, zene, énekes játékok, zenei nevelés

1.8.1. Feladatok

Az óvónő

- Keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenei tevékenység iránt.
- Személyes példával ösztönözze a gyermeket éneklésre, dalos, játékos kezdeményezésre, zenehallgatásra.
- Fejlessze a gyermek hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, esztétikus mozgását, zenei formaérzékét, improvizáló képességét.
- Népi gyermekjátékok, nemzetiségi gyermekjátékok-, mondókák, népdalok, *válogatott kortárs-alkotások*, táncok alkalmazásával alapozza meg zenei anyanyelvüket.
- Az éneklésen, mondókázáson, dalos játékokon keresztül növelje a gyermekek biztonságérzetét, gazdagítsa érzelmi világukat, *kreativitásukat*, segítse gátlásaik feloldását.
- Ének-zenei nevelés eszközei a csoportszobában úgy legyenek elhelyezve, hogy a gyermekek bármikor használhassák, amikor kedvük támad rá.

1.8.2. A gyermek tevékenységei

- A gyermek kezdetben saját szórakoztatására dúdolgat, halandzsázik, melyet játékos mozdulatokkal kísér,
- majd mondókát mond, dalokat énekel, nemzetiségi nyelven is,
- körjátékot, dalos játékot játszik,
- képességfejlesztő játékokban vesz részt,
- megismerkedik a hangszerekkel - használja azokat,
- táncol, élvezi a zene - tánc örömteli hangulatát,
- zenét hallgat - „élő” zenét, alkalomszerűen gépi zenét,
- zenés mesejátékokat néz meg, hangversenyen vesz részt.

1.8.3. A fejlődés főbb jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek tudja a mondókákat. Hat hangterjedelmű dalokat és 5 - 6 alkalmi dalt tisztán, szép szövegkiejtéssel énekel, az egyvonalas „C” és a kétvonalas „C” abszolút magasságok között. A tempó a természetes járásnak megfelelő körülbelül ♩= 92-108. Tíz dalt olyan biztonsággal énekel csoportosan és egyénileg is, hogy elkezdni is tudja. Egyszerű dallammotívumokat egyedül is tisztán énekel vissza. A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondja. Ismert dalt hallás alapján szöveg nélkül is tud énekelni dúdolva, zümmögve, vagy egyszerű szótagokkal.
- Felismeri a magas - mély közötti különbséget, tud magasabban és mélyebben énekelni, térben kézzel mutatja. A dallam motívumot kézmozgással követi. (felfelé, lefelé haladó irány).
- Felelgetős játékokat két csoportban óvónői segítség nélkül is el tud énekelni. Tisztán énekel vissza változatos dallammotívumokat csoportosan és egyénileg is.
- Ismeri a halk és hangos közötti különbséget, tud halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- Képes dinamikai különbséggel, zenei fogalom párokat együtt felismerni, összekötni.
- Felismeri a dalt dúdolásról, hangszerről, sajátos kezdő, belső, záró motívumról.

- Tud dalokat - hallható jelre - hangosan és magában énekelni, képes több dallammotívum elbujtatására is.
- Megfigyeli és megkülönbözteti a hangszínek finom eltéréseit zörejen, beszédhangon egyaránt.
- Ismerkedik a hangszerekkel, azok hangjával.
- Megfigyeli a hangforrás anyagát, nagyságát, és a hangszínek ebből következő eltéréseit. Beszédhangjukkal képesek kifejezni ugyanazon a mondaton a gondolat megváltozott jelentését.
- Megkülönbözteti a dalritmust az egyenletes lüktetéstől. A különbséget kifejezi.
- A jól ismert dalokat, mondókákat jellegzetes ritmusuk alapján felismeri dalcímek nélkül is.
- Szöveges ritmus motívumokat visszatapsol, csoportosan és egyénileg is.
- Felismeri, bemutatja a normál tempónál gyorsabbat, lassabbat. (gyors kb. ♩= 120, lassú kb. ♩= 72.). Érzékelteti mozgással, beszéddel. A tempókülönbségeket más fogalom párral is összekapcsolja, (Pl.: magasan, lassan, mélyen - lassan, halkán - gyorsan, hangosan - lassan tapsolnak).
- Egyöntetűen körbejár a csoporttal, kicsit oldalra fordított testtartással, kézfogással. Az egyszerű játékos, táncos mozgások motívumait ismétlődő szakaszokkal szépen megformálja. (Pl: dobantás, koppantás, átbújás, párválasztás, páros forgás, kifordulás, köralakítás, lépések változatos irányával.)

1.8.4. Módszertani alapelvek

- Segítse elő az óvónő, hogy az óvodai zenei nevelés értékközvetítő, ízlésformáló legyen.
- A spontán helyzeteket mindenkor ragadja meg az óvónő.
- Érvényesüljön a differenciálás, az egyéni bánásmód.
- Biztosítson sokoldalú hatást, de mindenkor helyezze előtérbe az éneklést, az élő zenét a gépi zenével szemben.
- Érvényesítse a zenei nevelésben a Kodály - módszert.
- Alakítsa ki a gyermekben a pozitív érzelmi viszonyt a nemzetiség kultúrája iránt.

1.9. Környezeti nevelés

A külső világ tevékeny megismerése.

1.9.1. Feladatok

Az óvónő

- Gyarapítsa a gyermek ismereteit, tartsa ébren kíváncsiságát, érdeklődését, elégítse ki megismerési vágyát.
- Adjon lehetőséget a minél több érzékszervvel való tapasztalatszerzésre, az élmények többoldalú felidézésére.
- A meglévő tapasztalatokra építve láttassa meg a bonyolultabb összefüggéseket a természeti, társadalmi környezet elemeiről.
- Megfelelő tájékozottságot alakítson ki a gyermek saját környezetéből, a felfedezések örömeinek érzékeltetésével.
- Teremtsen lehetőséget folyamatos és alkalmi megfigyelésekre.
- Építsen a helyi sajátosságainkból fakadó lehetőségekre.

Alapvető tartalmak a tapasztalatszerzésben:

Az óvónő

- Ismertesse meg a gyermekekkel a növény és állatvilágot, védelmüket, gondozásuk pontosságát.

- Sok tapasztalatot nyújtson az évszakokról, a természetvédelemről, a családról,
- a felnőttek munkájáról, köztük a szülők, az orvos,
- a védőnő, a betegellátás feladatairól,
- a baleset megelőzéséről,
- az érzékszervekről,
- a közlekedésről,
- a napszakokról,
- a környezetvédelemről.
- Ismertesse meg nemzeti jelképeinket, a nemzetiségi tárgyi kultúra értékeit.
- Elevenítse fel a helyi népszokásokat,
- Integráljon a mindennapi tevékenységekbe sokféle matematikai tevékenységet, tapasztalatot - lehetőséget.

1.9.2. A gyermek tevékenységei

- megfigyeli, tapasztalja a változásokat,
- ismereteket szerez a jelenségekről, élőlényekről, dolgokról,
- a szerzett ismereteket, tapasztalatokat alkalmazza,
- feltárja az ok - okozati összefüggéseket,
- kíváncsiskodik, kérdezősködik, vizsgálódik, szemlélődik, kísérletezik,
- összehasonlít, megkülönböztet, csoportosít, szétválogat, sorba rendez, ítéletet alkot, összemér,
- aktívan cselekszik, munkát végez,
- közlekedik, kirándul,
- védi a környezetét, gondozza a növényeket, állatokat,
- rácsodálkozik a természet szépségeire,
- biztonságosan eligazodik a környezetében (életkorának megfelelő szinten).

1.9.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Ismeri a lakása címét, szülei foglalkozását.
- Gyakorlott az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Ismeri a hajót, vonatot, repülőgépet függetlenül attól, hogy környezetében előfordul-e vagy sem, tudja, hogy a vízben, szárazföldön, vagy a levegőben közlekednek.
- Tudja, hogy a közlekedési eszközök az emberek munkájaként készülnek.
- Ismeri a környezetében lévő intézményeket, azok rendeltetését.
- Felismeri és megnevezi környezete színeinek sötét és világos változatait.
- Környezetében gyakran észlelt tárgyak színeit emlékezetében felidézi.
- A tárgyak, jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggést felismer.
- Ismert tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlít.
- A testrészeket, az emberi test felépítését ismeri, igényes testi tisztaságára.
- Felismeri a napszakokat.
- Különbséget tud tenni az évszakok között, ismeri az egyes évszakok néhány jellegzetességét.
- Ismeri a „a növény” szót. Tudja, hogy a fa, bokor, virág, fű, a zöldségfélék növények. A növény magból kel ki. A gyümölcsöt megmosva fogyasztjuk. Tudja, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Önállóan képes gyakorolni a növénygondozás

leegyszerűbb műveleteit, ismer növényekkel kapcsolatos munkákat. (Szántás, szüret, aratás stb.)

■ Az általuk ismert állatokat csoportosítják a szerint, hol élnek.

Matematikai tartalmú tapasztalatok

■ Képes jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezésre, kiegészítésre. Összehasonlásait szóban is kifejezi, és mások megállapításainak igazságát megítéli. Érti, és helyesen használja az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat. (pl: hosszabb, rövidebb, legrövidebb stb. több, kevesebb)

■ Hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tud mérni, összemérés alapján helyes megállapítást tud tenni. Össze tud mérni halmazt párosítással (legalább 10 - ig) az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén.

■ Elő tud állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.

■ Tárgyakat meg tud számlálni legalább 10 - ig.

■ Képes különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszeri tulajdonságokat meg is nevezni.

■ Általában 2 - 4 elemből álló alakzat tükörképét zsebtükör mögött meg tudja építeni.

■ Érti, és követni tudja az irányokat, illetve a helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, közé, alatt, fölött, között).

1.9.4. Módszertani alapelvek

Az óvónő

■ Tegye lehetővé, hogy a megfigyelések természetben történjenek.

■ A folyamatos élményt biztosítsa, sokoldalúan közelítse meg a természeti, társadalmi, matematikai tartalmú tapasztalatszerzést.

■ Vegye figyelembe a gyermekek fejlődésének eltérő ütemét, tartsa szem előtt a felzárkóztatást, a tehetség gondozást.

■ Erősítse a helyi lehetőségeink figyelembe vételével a népi és nemzetiségi kultúrát, a szülőföldhöz való érzelmi kötődést.

■ Ösztönözze a gyermekeket a természet szépségének meglátására, a természet szeretetére, védelmére.

■ Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése érdekében törekedjen a spontán helyzetek kihasználására.

■ Tegye lehetővé, hogy a problémás helyzetek sokoldalú megközelítése megvalósuljon.

■ A belső motivációt, a felfedezés örömét erősítse.

■ A tapasztalatszerzésben, a tevékenységekben biztosítsa a gyermek sikerélményét.

1.9.5. Domináns kapcsolat a nevelés más területeivel

■ Az anyanyelvi neveléssel azért, mert a tapasztalatbővüléssel fejlődik a gyermek szókinccse is, élményeiket, gondolataikat beszéd útján közvetítik, fokozódik kifejező készségük, kommunikációjuk.

■ Vizuális neveléssel, mert a séták, kirándulások alatt gyűjtött természetes anyagokat felhasználják ábrázolásukban. Élményeiket kivetítik képeikben. Fejlődik esztétikai fogékonyságuk.

■ Ének - zenével, mert a népszokások, hagyományok a zenével kapcsolhatók össze. A komplexitás érvényesítésével felelevenítenek természetéről szóló dalokat.

■ Az egészséges életmódra neveléssel, mivel sokat sétálnak, mozognak a szabadban. Zöldségféléket, gyümölcsöket elfogyasztják.

1.10. Testnevelés - mozgás

1.10.1. Feladatok

Az óvónő

- Teremtse meg azokat a feltételeket, melyek elősegítik a gyermek biológiai fejlődését, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét.
- A foglalkozásokat elsődlegesen a szabadban vezesse.
- Építsen a gyermek játékos kedvére, mozgásvágyára, tartsa fenn a mozgáskedvét, elégítse ki a mozgás igényét, szerettesse meg a mozgást.
- Biztosítson bőséges gyakorlási lehetőséget a mozgástapasztalatok bővítésére, mozgásszint fejlesztésére.
- Fejlessze a nagy és finom motoros mozgásokat.
- A meglévő tornaeszközöket maximálisan használja ki, adjon lehetőséget és teremtse meg az udvari lehetőségeket a változatos mozgásformákra.
- Gondoskodjon a balesetek megelőzéséről.
- Vegye figyelembe, hogy a gyermekek egyéni képességei különbözőek, fejlettségi szintjük nem azonos.
- A hibák javításában, tapintatosan járjon el, a bátortalanabb, ügyetlenebb gyermeket segítse.
- Naponta kétszer frissítő tornát (mindennapos testnevelést) mozgást és hetente egy illetve két alkalommal testnevelés foglalkozást tartson (Csanádalbertin mindkettőt az iskolai tornateremben rossz idő esetén, illetve Ambrózfalván az óvodai tornaszobában).

1.10.2. A gyermek tevékenységei

- sokat játszik, szaladgál a szabadban,
- részt vesz futójátékokban, váltóversenyekben, labdajátékokban,
- szabad, páros, társas és kéziszer-gyakorlatot végez,
- természetes módon jár, speciális járásokat végez,
- különböző alakzatokban jár, közben irányt változtat,
- távolba, magasra ugrik, mélyugrást végez,
- fut, csúszik, mászik, gurul - előre, oldalra,
- egyensúlyozik - talajon, padon, kéziszerekkel,
- célba és távolba dob, alsó - és felső kezes dobással,
- vezeti a labdát, járás, futás közben,
- függeszkedik, támaszgyakorlatokban vesz részt,
- kirándul.

1.10.3. A fejlődés főbb jellemzői óvodáskor végére

- Növekszik a gyermek teljesítő képessége, mozgása összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Mozgás tapasztalatai az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.
- Cselekvőképessége gyors, mozgásában kitartó.
- Fejlődik tér és időtájékozódó képessége. Szereti és igényli a mozgást.
- Egyéni -, csoportos-, sor-és váltóversenyt játszik az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával.
- Megérti az egyszerű vezényszavakat.

- A természetes járást ütemes járásra változtatja.
- Állórajtból kiindulva 20 - 30 métert fut.
- Talicskázik combfogással.
- Egyensúlyoz a pad merevítő gerendáján.
- Hátsó függő állásban lábmozgást végez.
- Hat - nyolc lépés nekifutással tetszés szerinti akadályt ugrik. Ugrását a talajéréskor fékezni tudja.
- Kislabdát hajít távolba.
- Labdát vezet helyben.

1.10.4. Módszertani alapelvek

Az óvónő

- Tegye lehetővé, hogy minden gyermek saját képességei szerint mozogjon, fusson, másszon, ugráljon, labdázzon, az egész óvodai élete folyamán kipróbálhassa erejét, ügyességét, új mozgásformákkal ismerkedhessen meg.
- Teremtsen olyan érzelmi biztonságot, mely alapja a rendszeres mozgásöröm átélésének.
- A testnevelés, a mozgásfejlesztés az egész személyiség fejlesztésére irányuljon.

1.10.5. Domináns kapcsolatok a nevelés más területeivel

- A környezeti neveléssel, mert a mozgásos tevékenységekkel végzett feladatmegoldásokkal fejlődik a problémamegoldó képesség.
- A testrészei, a téri irányok, a különböző formák megismerésével gyarapodnak ismeretei.
- Zenei neveléssel, mivel a testnevelés, a mozgás alakítja a gyerek testtartását. Segít a térformák alakításában, biztosítja az esztétikus mozgás lehetőségét.
- A közösségi neveléssel, szocializációval, mert a közös mozgás öröme, a versenyjátékok elősegítik a társas kapcsolatok alakulását, kialakul együttműködő képessége, fejleszti a toleranciát, önuralmat, alkalmazkodást, az egészséges versenyszellemet.

1.11. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermekek között fennálló különbségek (a fogyatékoság olyan formája) amely a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybevételét teszi szükségessé. A fogyatékos, sajátos nevelési igényű gyermekek gondozási igénye biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság együttes, amely az életkori sajátosságokhoz hasonlóan a fogyatékos gyermekek nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének jellegzetes különbségeit fejezi ki. A különleges gondozási igény a gyermek életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulása, ami sajátos fejlesztő, korrekciós pedagógiai eljárások és szervezeti megoldások (szakszolgálati ellátás, integrált óvodai csoportok) alkalmazását teszi szükségessé.

A fogyatékos gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön, attól kezdődően, hogy fogyatékoságát megállapították.

1.11.1. Mozgáskorlátozott gyermekek nevelése

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos

akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztaltszerzés és a szocializáció.

Kiemelt feladat:

- Speciális mozgásformák megtanítása, elsajátíttatása.
- Tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése.
- Életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése.
- A megtanult mozgás alkalmaztatása.
- Biztosítani kell az óvodában az akadálymentes közlekedést.
- Szem előtt kell tartani az önállóságra nevelés elvét.

1.11.2. Látási fogyatékos gyermekek nevelése

A látási fogyatékos gyermekek látásteljesítménye két szemmel és korrigáltan is 0-33% közötti. A látássérüléshez esetleg kapcsolódhat egyéb enyhe fogyatékoság, rendellenesség.

Kiemelt feladat:

- Segíteni kell a közös játékban való részvételét a látássérült gyermeknek.
- A közösséghez való alkalmazkodást kell kialakítani a gyermekben.
- Megtanulja a viselkedési formákat, és gyakorolja.
- Közösség előtti bátor szereplését segíteni kell.
- Önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret a higiénié kiemelt hangsúlyt kap.

1.11.3. Az enyhébb fokban hallássérült- nagyothalló- gyermekek nevelése.

A beszédtartományban mért hallásszintek enyhe nagyothallás esetében 30-45 dB, közepes súlyos esetben 45-65 dB, súlyos esetben 65-90 dB hallásvesztésget mutatnak. A nagyothalló óvodáskorú gyermek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képes. Beszédfejlődése késve, általában spontán, esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

- Erősíteni kell a gyermek kommunikációs igényét és tevékenységét, a beszédértést, a szókinccsfejlesztést a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építését.
- Hangsúlyt kell fektetni a nyelvi kommunikáció megindítására a gyermeknél.
- Kiemelt hangsúlyt kap a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermek, különböző mértékben közelíti meg a hallótársak nyelvi teljesítményét.

1.11.4. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelése

Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés az óvodában.

Kiemelt feladat:

- A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti a számtalan élmény és minta, amelyet a kortárs csoportban az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek megél.
- Az óvodai nevelés során a gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről kell gondoskodni.

1.11.5. A beszéd fogyatékos/súlyos akadályozott beszédfejlődésű gyermekek nevelése

A beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek a beszédhibáihoz csatlakozó tanulási, vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettségi alacsony szintjében, a beszéd szervek gyengeségében a beszédhangok, tiszta ejtésének

hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségében, az utánozó képesség gyengeségében nyilvánul meg.

Kiemelt feladat:

■ Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készségfejlesztése alapozhatja meg a tanulási zavarok megelőzését, speciális terápiák alkalmazásával (diszlexia prevenció, diszkalkulia prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.).

1.12. Az óvodákban folyó egyéb szolgáltatások:

Az óvoda a szülők igényeit figyelembe véve egyéb szolgáltatásokat is szervezhet. Fontos, hogy az életkor-specifikus szolgáltatások tervszerűek legyenek és erősítsék az óvoda nevelési céljainak elérését, hozzájárulnak az óvoda sajátos arculatának kialakításához.

Az óvodában folyó egyéb szolgáltatások:

- logopédia
- fejlesztőpedagógia
- gyógytestnevelés
- hitoktatás (a lelkeseknek időszak és helybiztosítás)

A szolgáltatást végző személy óvodapedagógiai módszerekkel a gyermeki személyiséget tisztelve, megbecsülve, szeretve végezze fejlesztő munkáját.

A szolgáltatások térítésmentesek, az óvoda a rendelkezésre álló órakereten belül szervezi azokat.

2. Az óvoda kapcsolatai

2.1. Óvoda - család

Az óvodák számára, mint elsődleges nevelő közösséggel, a szülőkkel tartott kapcsolat a legfontosabb, hiszen az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Nem vállalja át a család nevelő szerepét, hanem kiegészíti azt. Ennek érdekében alapvetően meghatározó a szülőkkel tartott mindennapos kapcsolat.

2.1.1. A kapcsolattartás elvei

- A jó szülő - óvoda kapcsolat kialakítása érdekében a kölcsönös nyitottság, őszinteség és bizalom erősítése elengedhetetlen feltétel.
- Az együttnevelés sikerének érdekében érvényesüljön az egymás nevelő munkája iránti megértés, megbecsülés, kölcsönös segítségnyújtás szándéka.
- Az esetleges helytelen nevelési szemlélet, szokások alakítása, befolyásolása nagy tapintattal történjen.
- Az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen közeledjen minden családhoz.
- A dolgozók tartsák szem előtt, hogy a családdal kapcsolatos minden információt diszkréten kezeljenek.
- Titoktartási kötelezettség maradéktalan betartása.
- Az óvoda nyitottságának biztosítása.
- A család és az óvoda részéről is törekedni kell, a gyermekkel kapcsolatos naponkénti információ cserére.

2.1.2. A kapcsolattartás feladatai

- A családok szociokulturális hátterének, életmódjának, szokásainak megismerése érdekében családlátogatásokat végzünk.
- Tájékoztatjuk a szülőket nevelési elképzeléseinkről, módszereinkről, az óvoda életéről.

- Különös gonddal készülünk fel az új gyermekek fogadására, beszoktatására.
- Lehetővé tesszük a szülő számára, hogy a beszoktatás ideje alatt együtt legyen gyermekével.
- Megismertetjük a szülővel az óvoda napi -, és házirendjét.
- Különös figyelemmel, tapintattal, és realitással adunk tájékoztatást a gyermekről.
- Biztosítjuk a négy szemközti beszélgetések lehetőségét.
- Éreztetjük segítő szándékunkat.
- Figyelemmel kísérjük a családok életében végbemenő változásokat.
- A gyermekvédelmi tevékenység érdekében a pedagógiai módszerek alkalmazásán kívül szoros és folyamatos kapcsolatot tartunk a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal.
- Bevonjuk a szülőket az óvodai programok szervezésébe, lebonyolításába, az azokon való részvételre.
- Segítjük a SZMK működését.

2.2. Óvoda - iskola

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet érdekében az együttműködés elengedhetetlen a két intézmény között.

2.2.1. A kapcsolattartás elvei:

- Az óvoda és iskola kapcsolatában, együttműködésében érvényesüljön a kölcsönös nyitottság, bizalom.
- Az átmenet érdekében a pedagógusok tegyék lehetővé, hogy a gyermekek pozitív élmények útján megismerkedjenek az iskolai életmóddal.
- A kapcsolattartás biztosítsa egymás munkájának megismerését, megbecsülését.
- Biztosítjuk az átmenet folyamatosságát.

2.2.2. A kapcsolattartás feladatai

- Az óvodapedagógusok ismerjék meg az iskola nevelési elveit, követelményeit, az iskolai pedagógiai programot.
- Az iskolai pedagógusok óvodai látogatását, az óvodai élet és nevelőmunka megismerését lehetővé tesszük.
- Tájékoztatjuk a tanítókat a gyermekek fejlettségi szintjéről, az egyéni bánásmódról, az esetleges beilleszkedési, alkalmazkodási, tanulási nehézségeikről.
- Közös rendezvényeket, közös ünnepeket szervezünk. A nagycsoportosokkal iskolai órákat látogatunk.
- Meghívjuk az elsős tanítót szülői értekezletre, a szülők tájékoztatása érdekében.
- Alkalmanként közös szülői értekezletet tartunk.
- Közös megbeszéléseken, nevelési értekezleten beszéljük meg feladatainkat.
- Az óvónő kísérelje figyelemmel a gyermekek iskolai beilleszkedését.

2.3. Az óvoda és a közművelődési intézmények

A közösségi élet alakításának kiváló és elengedhetetlen nevelési eszköze a közművelődési intézmények programjainak kihasználása. A közös élményeken túl lehetőséget nyújtanak az adott helyzetben a magatartási és viselkedési formák elsajátítására, gyakoroltatásra is.

2.3.1. A kapcsolattartás elvei

- Tartsa szem előtt az óvónő, hogy a választott program a gyermek személyiségfejlődését pozitív irányba befolyásolja.
- Az óvónő nevelő munkájában, a nevelés tartalmában tudatosan érvényesítse a színház, mozi, kiállítás, könyvtár sajátos kínálatát.
- Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolatában érvényesüljön a kölcsönös nyitottság.

2.3.2. A kapcsolattartás feladatai:

- Folyamatosan tájékozódunk a környező községek, városok művelődési házainak programjáról.
- A gyermekek életkorának megfelelő programot választunk.
- Készítse fel a gyermekeket az óvónő az esztétikai, művészi élmény befogadására.
- Keltse fel az óvónő a gyermekek érdeklődését a könyvek iránt.
- A szülőket is tájékoztatjuk a közművelődési lehetőségekről.

2.4. Az óvoda egységek, óvoda - óvoda kapcsolatok

Az intézményhez tartozó két óvoda szoros kapcsolatban van egymással. Egymás munkájának megbecsülésén túl, szakmai segítséget is nyújtunk egymásnak.

Látogatás minden évben, egymás óvodáiban, az óvodásgyermekkel.

2.4.1. A kapcsolattartás elvei

- A módszertani szabadság tiszteltben tartása mellett szakmai segítség nyújtása, tapasztalatok átadása, közös problémák megbeszélése útján.
- Az ön és továbbképzések érdekében érvényesüljön a folyamatos kapcsolattartás, információcsere.
- Az együttműködés -, a tevékenységek összehangolása során érvényesítjük a kölcsönös bizalmat, megbecsülést.

2.4.2. A kapcsolattartás feladatai:

- Aktív szakmai magatartás biztosítása, a megbeszélésekre, nevelési értekezletre való igényes felkészüléssel.
- Hospitálás megvalósulása, tapasztalatok átadása az intézményegységek között.
- Pályakezdő, illetve kevés szakmai tapasztalattal rendelkező kolléga segítése.
- A két óvodának közös kirándulás, közös program szervezése.
- A továbbképzések információinak, ismereteinek, tapasztalatainak továbbadása munkaértekezleten, bemutatókon.

2.5. Óvoda - Idősek Klubja

Az idősekkel való találkozás révén az ajándékozás, gondoskodás örömeinek átélését segítjük elő. Meghívjuk őket nyilvános ünnepségeinkre.

2.6. Óvoda - Fenntartó

Lényeges az intézményegységek fenntartásának, működésének, a Helyi Óvodai Program megvalósulásának érdekében. Kapcsolatunk folyamatos, együttműködő. A fenntartó biztosítja az intézményben - a racionális működés miatt - az el nem látott feladatokat (Parkgondozás, karbantartás).

A körjegyzőség pénzügyi csoportja - megállapodás alapján - ellátja az OKSZ, ezen belül az óvodák gazdálkodásának technikai lebonyolítását.

2.7. Óvoda – Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

Kapcsolatuk együttműködő és folyamatos.

Mivel a családsegítő látja el a gyermekjóléti szolgáltatás feladatait is hatékony együttműködésünk fontos szerepet tölt be a gyermekvédelmi munkában.

2.8. Óvoda - Falugondnokok

A falugondnokok segítő közreműködésével valósítjuk meg az intézményi beszerzéseket, a gyermekek alkalmoszerű szállítását, az esetleges ügyintézéseket.

2.9. Óvoda - egészségügyi intézmény

A házi orvosok, a fogorvos, a védőnő látják el az óvodás gyermekek egészségügyi szűrését. Segítséget adnak egészségnevelő programok megvalósításában.

2.10. Óvodák – Módszertani Bölcsőde

A módszertani bölcsőde szakértői segítik, kérésre ellenőrzik az egységes óvoda-bölcsőde szakmai munkáját, elsősorban a bölcsődés korú második életévüket betöltött gyermekek ellátása érdekében.

3.1. Szervezeti felépítés az SZMSZ szervezeti ábrája szerint

(Mellékletként csatolva)

4. Gyermekvédelem

4.1. Célja:

A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás, együttműködés az intézményi Gyermek – és ifjúságvédelmi felelőssel, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, különböző szakemberekkel.

4.2. Feladata:

A problémák felismerése, az okok megkeresése a Családsegítő illetve a Gyermekjóléti Szolgálattal közösen. Az együttműködő segítségnyújtás megvalósítása.

■ Hátrányos helyzetűek azok a gyermekek, akiknek alapvető szükségleteinek kielégítése korlátozottak. Családjuk szűkebb társadalmi környezete az átlaghoz képest negatív eltérést mutat, elsősorban szociális, kulturális téren.

■ Halmozottan hátrányos helyzetűek azok a gyermekek: a szülők iskolai végzettsége: 8 általános, szakképzettségük nincs, valamint gyermekvédelmi kedvezményre jogosító határozatot hozott az önkormányzat.

Kialakuláshoz vezető tényezők: alacsony jövedelem-fogyasztási szint, munkanélküliség, rossz lakáskörülmények, a szülők alacsony iskolázottsága, műveltségi szintje. Következménye lehet a gyermek esély- egyenlőtlensége.

Segítséget jelent:

- rövidebb, hosszabb ideig tartó támogatások,
- anyagi segélyezésük,
- lehetőség szerinti társadalmi integrációjuk.

Amennyiben a hátrányok halmozódnak és a család nem tud kiemelkedni helyzetéből a gyermekek (halmozottan) hátrányos helyzetűvé válnak, ami gyakran veszélyeztetettséghez vezet.

■ Veszélyeztetett gyermekek azok, akik testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy gondozó környezet nem biztosítja.

Kialakuláshoz vezető tényezők: a családra, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás, valamint a családban devianciák halmozott előfordulása. (alkohol, brutalitás, bűncselekmény, drog stb.)

Következménye lehet a gyermeknél is megjelenő deviáns magatartási forma kialakulása.

Segíteni tartós, szakemberek által nyújtott támogatással lehet, hogy életesélyeik, fejlődési lehetőségeik javuljanak.

- A gyermekvédelem szorosan kapcsolódik az óvodáink pedagógiai tevékenységéhez. Összefügg azzal, hogy az óvodában olyan légkört, olyan igazgatási, pedagógiai tevékenységet alakítsunk ki, amely eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek, bármilyen oknál fogva hátrányos, kizáró helyzetbe kerüljön.
- Pedagógiai tevékenységünkkel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy minden gyermek részére biztosítsuk a fejlődéshez szükséges feltételeket.
- Lehetőségeket - a gyermek képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához.
- Szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi -, vagyoni helyzeténél vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak.
- Az óvodai gyermekvédelmet az első legfontosabb jelzőrendszernek tekintjük, hiszen a gyermekek minden problémája (éhsége, agresszivitása, szorongása, elhanyagoltsága, kék foltjai stb.) itt érzékelhetőek először.
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja megfogalmazta az óvoda funkciói között azt, hogy óvó - védő funkciót kell betöltenie. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, kiemelten kezeljük a gyermekvédelmet. Intézményegység - vezetőink kiemelt feladata a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal való ez irányú folyamatos és szoros kapcsolattartás.
- Az intézményvezető folyamatos tájékoztatása.
- A gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységért alapvetően a tagintézmény vezetője felel. Kötelezettségeit a közoktatási törvény 54.§ (1) bekezdése tartalmazza.

III.

A helyi óvodai nevelési program feltételrendszere

1. Az óvodai nevelőtestület jellemzői

1.1. Óvodapedagógusaink képzettsége, továbbképzései

■ Óvodapedagógusaink (2 fő) felsőfokú, illetve főiskolai szakirányú képzettséggel rendelkeznek. Két fő szakvizsgázott óvónő. ECDL-s számítógépes felhasználói jogosítvánnyal minden óvónő rendelkezik.

■ Helyi továbbképzések:

Kis létszámú óvodai nevelőtestületünk adottságából következik, hogy nem működnek a „klasszikus” továbbképzési módok.

Ennek ellenére kis csapatunk komolyan veszi az önképzést.

Belső továbbképzéseink formái:

- munkamegbeszélések,
- a külső továbbképzések megbeszélései, tapasztalatátadás,
- nevelési értekezletek
- hospitálások.

Külső továbbképzések

Óvodapedagógusaink igénylik, az utóbbi években hatványozottabban kihasználták a lehetőséget.

Formái:

- Iskolarendszerű, szakképesítés megszerzésére irányuló továbbképzés.
- Makó Kistérségi - vezetői, - óvónői munkaközösség által szervezett továbbképzések.
- Makó Kistérségi továbbképzések, pedagógiai konferenciák
- Személyiségfejlesztő tréning.

- Pedagógiai Intézet által szervezett szakmai továbbképzések.
- Távlati cél a szakvizsga megszerzése valamennyi óvodapedagógus esetében.

1.2. Továbbképzési terveink

Anyagi lehetőségeink függvényében Továbbképzési Programunkban az alábbi továbbképzéseket kiemelten támogatjuk.

- további szakképzettség megszerzése,
- szakvizsga illetve szakvizsgával egyenértékű továbbképzés,
- nevelőmunkát segítő felsőfokú szakképesítés megszerzése, szakmai fejlesztő ismeretbővítő, módszertani továbbképzés,
- aktuális módszertani ismeretbővítés.

1.3. Pedagógiai adatrögzítés területei

- Az intézményegységek pedagógiai, működési munkaterve.
Tervezési időkeret: egy év.
- A gyermekcsoportok nevelési - fejlesztési terve. (eltérhet a hagyományos csoportnaplótól)

Tartalmazza:

- a gyermekcsoport szokás és szabályrendszerét,
- esemény - programtervét,
- tevékenységi tervet.

Tervezési időkeret: 1/4 év, 1 hónap, 1 hét.

- Az egyén fejlődésének, fejlesztésének dokumentációja (fejlődési napló, személyiséglap) Megfigyelések a csoportnaplóban.
A feljegyzések folyamatosak, dátumozottak, szignáltak.
A nevelőmunka tapasztalatainak elemzése, értékelése folyamatos.

2. Tárgyi feltételek:

Óvodaépületünk több mint 100 éves, felújított, rendszeresen karbantartott, tágas, két csoport befogadására kialakított. Tornaszobával, külön ebédlővel, egy mosdóhelyiséggel, öltözővel, tálaló konyhával, egy kicsi irodával (fűtése rossz, a hőszigetelés hiánya miatt) rendelkezik.

Engedélyezett férőhely: 20 fő.

A tervezett udvarnagyobbítás 2007-ben megvalósult, de felszereltségének bővítése továbbra is nagyon indokolt.

Az óvoda központi fűtéses, természetes megvilágosítása jó.

A játék az egyik, az altatás a másik csoportszobában zajlik.

Raktározási (szertár) lehetőség problémát jelent, bár némileg javult az udvari tároló karbantartását követően.

Takarításához megfelelő minőségű és mennyiségű háztartási gép és tisztítószer áll rendelkezésre.

Rendelkezik audó - vizuális eszközökkel, a gyermekek által használt speciális óvodai számítógéppel.

Szükséges felújítások:

- karbantartás: udvarról nyíló mosdó karbantartási munkálatai,
- villanyvezetékek cseréje,
Eszközbővítés:

- a bölcsődés és vegyes életkorú csoportnak megfelelő játékok beszerzése,
- sportszerek bővítése,
- udvari játékeszközök beszerzése
- munkajellegű tevékenységekhez szükséges eszközök.

A óvoda működési feltételei összességében jónak tekinthetők.

IV.

A helyi óvodai program bevalásának vizsgálata

1. Önértékelés, ellenőrzés

A 2004. szeptember 1-jén bevezetendő program felülvizsgálata 2008. június 30-ig megtörtént. A program sikerkritériumát „A fejlődés főbb jellemzői óvodáskor végére” címmel kiemelt programelem tartalmazza. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, elemezhető, értékelhető a gyermekek fejlettségi szintje.

- megfelelőek-e az alkalmazott módszerek, a fejlesztés ütemezése,
- biztosítottak-e a feltételek (hely, idő, eszköz, szakértelem),
- a gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett nevelő fejlesztő tartalmak, s azoknak milyen a hatása,
- a nevelőtestület munkakedvét, pedagógiai kultúráját milyen mértékben befolyásolja a program,
- mit mutatnak a szülők visszajelzései.

2. Eredményesség vizsgálata

A helyi programunk eredményességének vizsgálata, ellenőrzése, értékelése, mérése: a bevezetést követő minden 4. nevelési év végén.

Vizsgálatot végzik:

- a nevelőtestület,
- a külső szakértő, (ha a fenntartó felkéri)
- intézményvezető.

Az eredménymérés módszere:

- a folyamatos értékelés dokumentációjának vizsgálata,
- meghatározott céllal készült kérdőívek feldolgozása (nevelőtestület, szülők)

Mit vizsgálunk?

A gyermek fejlődése, nevelése szempontjából:

- az óvoda légköre megfelelő-e a gyermek számára,
- milyen eredményeket hozott a szocializáció a megismerésben, kommunikációban,
- mennyire biztosítottak a tapasztalatszerzés játékos lehetőségei,
- az életkori sajátosságokat és az egyéni eltéréseket mennyire veszi figyelembe az óvónő, a nevelőtestület,
- a gyermekek rendelkeznek-e az iskolába lépéshez szükséges szociális és kognitív képességekkel,

A nevelőtestület szempontjából:

- fokozta-e a nevelőtestület pedagógiai kultúráját, serkentette-e munkakedvét,

- motiválta-e az innovációs folyamatokat,
- segítette-e az alkotó fantázia kibontakozását,
- a nevelőtestület minden tagja tudott-e azonosulni a program szellemével.

A szülők szempontjából:

- rendelkezik-e kellő mennyiségű és tartalmú információval az óvoda teljes körű tevékenységére vonatkozóan,
- kialakult-e kellő bizalom és partnerkapcsolat az óvodapedagógusokkal,
- fokozódott-e komfortérzetük az óvodával kapcsolatban.

V.

A programmal kapcsolatos egyéb intézkedések

1. A Helyi Óvodai Nevelési Program módosítása

Módosításra akkor kerülhet sor, ha:

- jogszabályi változások szükségessé teszik,
- az intézmény igazgatója kezdeményezi,
- a fenntartók kezdeményezik,
- a nevelőtestület több mint 50%-a kezdeményezi.

Módosító javaslat elfogadásához a nevelőtestület 2/3-ának igenlő szavazata szükséges. A módosítás elfogadása határozati formában történik, mely melléklete a programnak. A nevelőtestületi elfogadást követően az Önkormányzati Képviselőtestület jóváhagyásával válik érvényessé. A módosított programot, a jóváhagyást követő nevelési év szeptember 1. napjától kell bevezetni.

A Helyi Óvodai Programot Ambrózfalva és Csanádalberti Önkormányzatok Képviselőtestületei, 2004.09.13.-ei ülésükön a 509/2004.(IX.13.)sz. együttes határozatukkal elfogadták.

A Programban történő módosítások: (2004-es program módosításai)

- A Helyi Óvodai Program módosítására 2007. szeptember 1-i hatállyal azért került sor, mert az intézmény neve megváltozott, az ambrózfalvi óvodában a szlovák kétnyelvű nevelés megszűnt, valamint az intézmény keretei közül az iskolák kiszerveződtek. A programban egyéb tartalmi változás nem történt.
- A következő módosítás az egységes óvoda-bölcsőde beindítása miatt (2009. szeptember 1-i hatállyal) vált szükségessé.
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának módosítása tette szükségessé a módosítást (2010. szeptember 1-i hatállyal)
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának 2010. nyári módosítása miatt szintén 2010. szeptember 1-i hatállyal egy szövegkorrekció került a helyi programba. (A módosítást saját hatáskörben a rendelet módosítás engedélyezte)
- 2011 augusztusában az Ambrózfalvi Egységes Óvoda-Bölcsőde a csanádpalotai székhelyű Dér István Általános Iskola, Napsugár Óvoda és Bölcsőde Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény Tagintézményeként működik tovább, mivel Ambrózfalva Község Önkormányzata csatlakozott a Közoktatási Intézményi Társuláshoz. (92/2011. (V. 31.) Kt.h.)

2. A program nyilvánosságra hozatala

A Helyi Óvodai Program nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

Az érvényes programot megkapják:

- Fenntartó Önkormányzatok,
- Könyvtárak,
- Tagintézmény vezető

A program megtekinthető:

- intézményi irattárban,
- az intézményvezetőnél,
- óvodában,
- könyvtárban.

3. A programot véleményezte:

- Szülői munkaközösség

Dátum: 2010. 04.15. és 2011.augusztus

4. A programot elfogadta:

- Nevelőtestület:

Dátum: 2010. 04. 15.

2011. 08. 22.

5. Fenntartói jóváhagyás:

Dátum: 2011. 08. 31.

VI. Felhasznált irodalom:

1. Az Óvodai Nevelés Programja
Országos Pedagógiai Intézet 1989.
2. Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
SEMIC Interprint Nyomdai és Kiadó KFT. Budapest 1996.
3. Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin:
Játék - mozgás - kommunikáció óvodai program
Alcius BT. Budapest 1998.
4. Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program HOP szakmai feltétel
rendszere
Alcius BT. Budapest 1997.
5. dr. Pereszlényi Éva: Óvodai program írás felkészítő tanfolyamának jegyzetei:
1998. Szeged
6. Fábrián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program.

Elemzést követő helyi óvodai program felülvizsgálat eredménye (2008)

Dokumentáció:

- Csoportnaplók (kéthavonta történő nevelési értékelések, megfigyelések)
 - Személyiséglapok (gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése)
 - A program egy-egy részének elemzése az elmúlt 4 évben nevelési értekezleteken
 - Év végi nevelési értekezletek fejlettségi szint mérései, beszámolók
 - Vezetői ellenőrzések, megfigyelések
 - kérdőívek
- összegzései alapján

A program tartalmi része	Az elemzést követő nevelőtestületi megállapítások			
	A program változatlanul aktuális	A program módosítást igényel	Programrész aktuális-e, ill./ megvalósulás szintje jó(X)	A megvalósításkor prioritást élvezzen
Gyermekképünk	X	-	aktuális	
Óvodák sajátos arculata	X	-	aktuális	
Szociokulturális háttér	X	-	aktuális	
Kiemelt fő feladatok	X	-	X	
Az óvodai nevelés célja,- a nevelés feladatai a személyiségfejlesztés területén	X	-	X	Érzelmi nevelés, szocializáció
Az óvodai nevelés rendszere:	X	-	aktuális	
- gondozás, egészséges életmódra nevelés	X	-	X	
- közösségi nevelés	X	-		Szocializáció
Játék	X	-	X	Problémahelyzetek, Konfliktusok megoldása, együttműködés erősítése
munka	X	-	X	
tanulás	X	-	X	
Anyanyelvi nevelés (áthatja az egész óvodai életet)	X	-	X	A logopédiai foglalkozások számának növelése kívánatos lenne

Irodalmi nevelés	X	-	X	
Vizuális nevelés	X	-	X	
Zenei nevelés	X	-	X	
Környezet megismerésére nevelés	X	-	X	
Testnevelés	X	-	X	
Kiemelt nevelési elvek	X		aktuális	
Helyi adottságokból, igényekből fakadó nevelési elvek	X		aktuális	
Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése Rehabilitációs,-- Habilitációs fejlesztés	X		X	Szükség esetén a rehabilitációs foglalkozások számának növelése kívánatos lenne. Igényelnénk a pszichológusi segítséget. Egyenlőre erre, anyagi feltételek hiányában nem kerül sor.
Óvoda kapcsolatai	X		X	A gyermekjóléti szolgálattal való aktívabb kapcsolatépítés (a heti egy fogadóélelőttöt kevésnek tartjuk) Szülőkkel, iskolával való kapcsolat megnyugtató
gyermekvédelem	X		X	
A Nevelési program feltételrendszere: - nevelőtestület, képzettség, továbbképzés - nevelés tervezés, pedagógiai adatrögzítés	X		X	
Tárgyi feltételek	X		aktuális	A folyamatos karbantartások szükségesek, Az udvarok felszereltségét javítani, bővíteni kellene

2. sz.melléklete

AMBRÓZFALVI EGYSÉGES ÓVODA-BÖLCSŐDE SZAKMAI PROGRAM

Hatályos: 2009. szeptember 1-től

**Készítette: Zatykóné Szabó Ibolya
igazgató**

„ A kisgyermeknevelés olyan láthatatlan befektetés, ami csak sokkal később kamatozik az emberi kapcsolatok minőségében, az egyének élettörténetében”

I.

1. BEVEZETÉS

Bölcsődei szakmai programunk szervesen kapcsolódik óvodai helyi nevelési programunkhoz. A nevelési célok, a nevelés alapelvei, a tevékenységformák hasonlóak, bár figyelembe kell vennünk az életkori sajátosságokat. A fő tevékenységi területek ugyanazok, de más hangsúlyt kapnak.

A 2009. szeptember 1-től megvalósuló egységes óvodai-bölcsődei ellátás újabb kihívásokat jelent számunkra. A két évet betöltött bölcsődés korú gyermekek óvodai csoporton belüli ellátása szakmai munkánkat tovább színesíti.

Amennyiben óvodai csoportunk létszáma engedi, alkalmazkodva a környezet, a család, a társadalom elvárásaihoz, biztosítjuk kistélepüléseinken a gyermekjóléti alapellátás részeként, a két évet betöltött kisgyermekek napközbeni ellátását.

Szeretnénk segíteni a szülőket, hogy korábban visszamehessenek dolgozni, esetleg elhelyezkedésük nagyobb lehetősége miatt tanulmányokat folytathassanak.

Sajnos az is előfordulhat, hogy a gyermek védelme érdekében korábban van szükség az intézményes nevelésre, mivel szociális és egyéb okok miatt a gyermek egészséges fejlődése otthoni körülmények között nem biztosított.

Szeretnénk a feladatot magas színvonalon, mindenki megelégedésére végezni.

2.GYERMEKKÉP

A Bölcsődei Országos Alapprogram által meghatározott elveknek, - miszerint minden gyermek külön fejlődő személyiség, akinek sajátos, életkori és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak – megfelelően, vegyes életkorú óvodai csoportjainkban, vállaljuk a második életévüket betöltött kisgyermekek gondozását, nevelését.

A kisgyermek életében az első 3 év az első kötődések, a korai szocializáció időszaka, döntő jelentőségű a későbbi személyiségfejlődésben. A bölcsődei nevelés megosztja a szülőkkel a nevelés gondjait, hiszen az anya távolléte alatt mi gondoskodunk a kisgyermek egészséges fejlődésének feltételeiről.

Szeretnénk, ha bölcsődés gyermekeink érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes légkörben, egyéni és életkori sajátosságaiknak megfelelően fejlődjenek.

II.

1..A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS CÉLJA:

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzetiségi / etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést.

A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak következményeiknek enyhítésére törekvés, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve. A valamilyen kisebbséghez tartozó gyermekek esetében fontos a nemzetiségi/etnikai hovatartozás tiszteletben tartása, az identitástudat kialakulásának segítése. A csoportban gondozható, nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek esetében pedig minél fiatalabb életkortól kezdve a gondozásba ágyazott fejlesztés formájában segíteni a rehabilitációt és a rehabilitációt. Mindezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

2. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS ALAPELVEI

2.1. A családi nevelés elsődlegességének tisztelete

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.

A bölcsőde a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és lehetőség szerint erősítve vesz részt a gyermekek gondozásában, nevelésében, illetve szükség esetén lehetőségeihez mérten törekedve a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására, korrigálására. Mindezek értelmében fontos tehát a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsőde életébe.

2.2. A gyermeki személyiség tiszteletének elve

A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – a kisebb körű kompetenciából fakadó nagyobb segítségigénye / ráutaltsága miatt különleges védelem illeti meg.

A bölcsődei nevelés-gondozás értékközvetítő és értékteremtő folyamat, amely a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásával.

2.3. A nevelés és gondozás egységének elve

A nevelés és a gondozás elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre.

2.4. Az egyéni bánásmód elve

A gyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a felnőtt őszinte érdeklődése, figyelme, megbecsülése, a kompetenciájának elismerésén alapuló választási lehetőség biztosítása az egyes élethelyzetekben, a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése.

A gondozónő meleg, szeretetteljes odafordulással, a megfelelő környezet kialakításával, a gyermek életkori- és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését. Fontos, hogy a bölcsődébe járó gyermekek mindegyike folyamatosan érezze a róla gondoskodó felnőtt elfogadását akkor is, ha lassabban fejlődik, akkor is, ha esetleg több területen jelentős eltérést mutat az átlagos fejlődéstől, ha sajátos nevelési igényű, ha viselkedése bizonyos esetekben különbözik a megszokottól, emiatt nehezebben kezelhető. A gondozónő elfogadja, tiszteletben tartja a gyermek vallási, nemzetiségi/etnikai, kulturális ... stb. hovatartozását, és a lehetőségek szerint segíti az identitástudat kialakulását és fejlődését, segíti a saját és a más kultúra és hagyományok megismerését és tiszteletben tartását.

2.5. A biztonság és a stabilitás elve

A gyermek személyi- és tárgyi környezetének állandósága („saját” gondozónő-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását. A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

2.6. Az aktivitás, az önállóság segítésének elve

A gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése, az önállóság és az aktivitás tevékenység-specifikusságának, fizikai és pszichés állapottól függésének elfogadása, a gyermek felé irányuló szeretet, elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat.

A biztonságos és tevékenységre motiváló személyi és tárgyi környezet megteremtése, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítása, a gyermek meghallgatása, véleményének figyelembevétele, a kompetenciájának megfelelő mértékű döntési lehetőség biztosítása a bölcsődei nevelés-gondozás egyik kiemelt feladata.

A gondozónő az élményszerzés lehetőségének biztosításával, saját példamutatásával, az egyes élethelyzeteknek a gyermek számára átláthatóvá, befogadhatóvá, kezelhetővé tételével, a tapasztalatok feldolgozásának segítségével, az egyes viselkedésformákkal való próbálkozások bátorításával segíti a tanulást.

2.7. Az egységes nevelő hatások elve

A nevelés érték közvetítés és értékteremtés egyben.

Eredményessége érdekében fontos, hogy a gyermekkel foglalkozó felnőttek – a közöttük lévő személyiségbeli különbözőségek tiszteletben tartásával – a gyermek elfogadásában, a kompetenciájának és pillanatnyi szükségleteinek megfelelő fizikai és érzelmi biztonság és szeretetteljes gondoskodás nyújtásában, öntevékenységének biztosításában egyetértsenek, az alapvető értékek, erkölcsi normák és célok tekintetében nézeteiket egyeztessék, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítsék.

3. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS FELADATAI

A bölcsődei nevelés-gondozás feladata a családban nevelkedő kisgyermek napközbeni ellátásának biztosításával, 2 éves kortól a testi- és pszichés szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlődés elősegítése. A hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányok és következményeik enyhítésére törekvés. A sajátos nevelési igényű gyermekek rehabilitációjának és rehabilitációjának segítése a gondozás, nevelés, az egyéni és a csoportos foglalkozások keretében, a gyógypedagógus irányítása alapján.

3.1. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

- a harmonikus testi és lelki fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése, a fejlődés támogatása
- a primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése,
- egészségvédelem, egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhigiénés szokások kialakulásának segítése (a testi-lelki harmónia)

- kialakulását és megőrzését segítő napirend – ezen belül: étkezés, mosakodás, öltözködés, alvás, szobatisztaságra nevelés, pihenés, levegőzés, játék, mozgás),
- szükség esetén speciális szakember bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása.

3.2. Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése

- derűs légkör biztosítása, az intézménybe kerüléssel járó nehézségek lehetőség szerinti megelőzése, ill. csökkentése, a gyermekek segítése az esetlegesen átélt nehézségeik feldolgozásában,
- a gondozónő-gyermek között szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakulásának segítése,
- az egyéni szükségletek kielégítése a csoportban élés helyzetében, az én tudat egészséges fejlődésének segítése,
- a bizalmon és elfogadáson alapuló társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése,
- lehetőségteremtés a gondozónővel és/vagy a társakkal közös élmények szerzésére az önérvényesítés és a tolerancia egyensúlyának irányába befolyásolva a gyermek fejlődését,
- a kommunikatív képességek fejlődésének segítése a kommunikációs kedv felébresztésével és fenntartásával (meghallgatás, figyelem, kérdések megválaszolása),
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi és/vagy mozgássérült, a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű, az elhanyagolt gyermekek nevelése-gondozása speciális többlet-törődéssel, szükség esetén más szakemberek bevonásával.

3.3. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

- az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítése,
- a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosítása,
- a gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása,
- az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása,
- az önálló véleményalkotásra, a döntésre, a választásra való képessé válás segítése,
- ismeretnyújtás, a tájékozódásnak, a tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítése,
- a gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése az egyes helyzetekben.

4. A BÖLCSŐDEI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

4.1. Kapcsolat a szülővel

A bölcsődei nevelés-gondozás a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A családi és a bölcsődei nevelés-gondozás összhangja, a szülők és a gondozónők közötti partneri kapcsolat kialakítása elengedhetetlen feltétele a gyermekek harmonikus

fejlődésének. A szülő ismeri legjobban a gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a gondozónőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A gondozónő pedig, mint szakember, szaktudásával, tapasztalataival tudja segíteni a szülőt gyermeke nevelésében.

A szülők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről; ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei nevelés-gondozás kialakításában, és a családokat is segíti a gyermek nevelésében.

A korrekt partneri együttműködés feltétele a kölcsönös bizalom, az őszinteség, a hitelesség, a személyes hangvételű (de nem bizalmaskodó), etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó, tapintatos, folyamatos kommunikáció, az információ megosztása.

A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formája van, egyéni kapcsolattartási formák: pl. beszélgetés érkezéskor és hazamenetelkor, üzenő füzet, családlátogatás, csoportos kapcsolattartási formák: szülői értekezletek és szülőcsoportos beszélgetések, hirdetőtábla, nyílt napok, írásos tájékoztatók, szervezett programok, stb.

A *családlátogatás* célja: a családdal való kapcsolatfelvétel, a gyermeknek és a szülőknek otthoni környezetben való megismerése, ezért lehetőség szerint az első családlátogatásra a beszoktatás megkezdése előtt kerüljön sor. A családlátogatás arra is lehetőséget nyújt, hogy a szülő bővebben informálódjon a bölcsődei életéről, jobban megismerje azokat a gondozónőket, akikre gyermekét bízta.

A családi élet az emberek intim szférájához tartozik, ezért a családlátogatás lehetőségének ajánlásakor, az időpont megválasztásakor, a családlátogatás alatt és után a család kívánságait tiszteletben kell tartani.

A *szülőcsoportos beszélgetések* tematikus beszélgetések a csoport gondozónőinek vezetésével a csoportba járó gyermekek szüleit foglalkoztató nevelési témáról. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedésszerep bővítésére. A gondozónőktől kapott indirekt megerősítések jó irányba befolyásolják a szülők nevelési szokásait.

A *szervezett programok* a családok igényeihez igazodó többlet-lehetőségek a családok segítése, a szülői kompetencia növelése és a család és a bölcsőde közötti kapcsolat erősítése érdekében. A tájékozottság gyarapításával nagymértékben hozzájárulhatnak a szülői kompetencia fejlődéséhez, a családi nevelésnek és a gyermek fejlődésének segítéséhez.

4.2. Beszoktatás (adaptáció) – szülővel történő fokozatos beszoktatás

A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya vagy az apa jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását. A kisgyermek és a gondozónő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, jelentősen megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe, mérsékeli az adaptáció során mutatkozó stresszreakciók (pl. étkezési, alvási nehézségek, nyugtalanság, sírás, tiltakozás, a szülőhöz való fokozott ragaszkodás, a viselkedésben, szokásokban, az önállóság terén jelentkező esetleges változások stb.). súlyosságát, időbeni elhúzódását.

4.3. „Saját gondozónő”- rendszer

A „saját gondozónő”- rendszer a személyi állandóság elvén nyugszik. A csoport gyermekeinek egy része, a bölcsődés korú gyermekeink tartoznak a gondozónőhöz. A nevelés-gondozás mellett ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapját, naplóját, ő tartja számon az újabb fejlődési állomásokat.

A „saját gondozónő” szoktatja be a gyermeket, és a bölcsődés korszak egész időtartama alatt ő a gondozónője.

Mivel az egységes óvoda-bölcsődei rendszer csak egy gondozónős, igyekszünk úgy beosztani munkaidejét, hogy az a legoptimálisabban segítse a szakmai feladatok ellátását.

Elsősorban a „saját” gondozónő segíti át a gyermekeket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken. Ezen kívül az óvónők szakmai kompetenciáit is fejleszteni kell a bölcsődei nevelésben. Az ilyen irányú továbbképzés, önképzés elengedhetetlen a gondozó-nevelő munkában.

4.4. Gyermekcsoportok szervezése

Az egységes óvoda- bölcsődei gyermekcsoport létszámát jogszabályok határozzák meg. Ennél magasabb létszám szakmailag nem fogadható el, a megengedettnél több gyermek nem csupán ellátási problémát jelent a gondozónőnek, valószínűsíthetően több a konfliktus, megterhelőbb az alkalmazkodás a gyermekek számára, kevesebb a lehetőség az egyéni bánásmódra.

4.5. Napirend

A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánja biztosítani, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül az egyes gyermek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja.

A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremtik meg – s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt.

A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, a csoportlétszám és egyéb tényezők is. Kialakításának további feltételei a személyi állandóság (saját gondozónő-rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a kisegítő személyzet összehangolt munkája, a gyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembe vétele.

Csoportjainkban a bölcsődés korúaknak külön napirendje van, ami elválik az óvodásokétól.

NAPIREND

/ŐSZI/

7.00 - 8.10 A gyermekek érkezése, gondozási feladatok, játék

8.10 - 8.30 Reggelizés, játék

8.30 - 9.35 Gondozás, szájápolás, játék a csoportszobában

9.35 - 9.50 Tízórai, játék a csoportszobában

9.50 - 11.00	Jó idő esetén öltözködés, udvari játék Rossz idő esetén játék a csoportszobában
11.00 - 11.30	Gondozás, folyamatos készülődés az ebédhez, játék
11.30 - 12.00	Ebédelés, játék
12.00 - 15.00	Alvás, ébredés szerinti gondozás, játék
15.00 - 15.35	Uzsonnázás, játék
15.35 – 17.00	Játék, hazamenetel

4.6. A bölcsőde kapcsolatai más intézményekkel

4.6.1. A bölcsődék kapcsolata a bölcsődei hálózaton belül

A bölcsődei hálózat fontos intézményei, szakmai központjai a regionális módszertani bölcsődék, melyeknek feladata az egyes bölcsődék szakmai működésének segítése és folyamatos figyelemmel kísérése.

Mivel az egységes óvoda-bölcsőde teljesen új formája az alapellátásnak, még járatlan utakon, magunknak kell kitapasztalnunk milyen módszertani, szervező, pedagógiai eljárások célszerűek, és hatékonyak, mi szolgálja leginkább a kisgyermekek érdekét. Ennek érdekében folyamatos kapcsolattartásra van szükség a két intézményegységünk között.

4.6.2. Egyéb kapcsolatok

- Védőnői Szolgálat,
- Háziorvosi Szolgálat,
- Családsegítő, és Gyermekjóléti Szolgálat Csanádpalota
- Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat,
- Gyámhatóság, gyámügyi előadó
- Nevelési Tanácsadó Makó
- Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság Szeged

5. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS FŐBB HELYZETEI

A nevelés-gondozás valamennyi helyzetének célja a gyermek testi-lelki harmóniájának elősegítése, melyhez hozzátartozik a személyi- és tárgyi környezettel való harmónia is, ezért a nevelés-gondozás valamennyi helyzetében lehetőséget kell biztosítani a kisgyermek számára ahhoz, hogy érdeklődésének, pillanatnyi pszichés szükségleteinek megfelelően ismerkedhessen személyi- és tárgyi környezetével úgy, hogy viselkedési mintát és segítséget kapjon optimális és sokoldalú fejlődéséhez és szocializációjához. A gondozás (testi szükségletek kielégítése) és a játék a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei, melyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítése.

A bölcsődei élet legyen élvezetes, részvételre motiváló és kielégítő tanulási élményeket biztosító, társas közegben zajló, interakciót ösztönző. A gyermekek számára biztosítani kell,

hogy koruknak és fejlettségüknek megfelelően vegyenek részt az egyes élethelyzetek, tevékenységek előkészítésében. Kiválasztásában, alakításában.

Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja a gyermek pozitív önértékelésének erősítése és a különböző faji, kulturális, vallási, nyelvi, nemi valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek tiszteletének kialakítása.

5.1. Gondozás

Bensőséges interakciós helyzet gondozónő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.

A személyes és a szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a gondozónő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicséréssel jutalmazza (ez növeli az együttműködési kedvet), a sikertelenségért viszont nem jár elmarasztalás. Lényeges az elegendő idő biztosítása, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a gondozónőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önfogadásra, a személyiség egészséges alakulására.

A gondozás jelentős mértékben befolyásolja a szokáskialakítást és az önállósodást.

5.2. Játék

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődését. A gondozónő a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

Csoportjainkban értelemszerűen a játéktevékenységek az óvodás korosztállyal együtt folynak. Fontosnak tartjuk azonban, hogy ennek a korosztálynak megfelelő játékeszközök, hely, „kuckók” is biztosítva legyenek.

5.2.1. Mondóka, ének

A sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre változatos lehetőséget biztosít az óvodai környezet. Ehhez kapcsolódóan, vagy más helyzetekben, időpontokban, a gyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket keltenek, örömelményt, érzelmi biztonságot adnak a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a gyermek további zenei fejlődésére.

5.2.2. Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi- (ezen belül beszéd, gondolkodás, emlékezet és képzelet) és szociális fejlődésére. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeiken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára alapvető érzelmi biztonság egyszerre feltétel és eredmény. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. Fejődik emberismerete, a főhőssel való azonosulás fejleszti empátiáját, gazdagodik szókinccse. A mese segíti az optimista életfilozófia és az önálló véleményalkotás alakulását.

A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

Az ilyen jellegű kezdeményezések a csoporton belül mindenkinek szólnak, ezeken a foglalkozásokon részt vehetnek a bölcsődés korúak is. Ezen kívül külön a legfiatalabb korosztálynak is szólhatnak.

5.2.3. Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység – az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés, az alkotás – nem az eredmény.

A gondozónő, óvónő a feltételek biztosításával, az egyes technikák megmutatásával, a gyermek pillanatnyi igényeinek megfelelő technikai segítséssel, az alkotókedv ébren tartásával, a gyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével, megőrzésével segítheti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődést és a személyiségfejlődésre gyakorolt hatások érvényesülését.

5.2.4. Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, az egymásról és a környezet szépségéről való gondoskodáshoz kapcsolódnak. Az öröm forrásai az együttesség, a közös munkálkodás és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. A helyzetek lényeges tanulási lehetősége az egymásra épülő elemekből álló műveletsorhoz igazodással próbálkozás, az együttműködés és a feladatok megosztása. Az egyes tevékenységek fejlesztik az ízlést, a hétköznapi élet esztétikumára iránti igényességet, a mások felé fordulást, mások igényeinek figyelembe vételét és az empátiát.

5. 3. Mozgás

Csecsemő- és kisgyermekkorban a mozgás alapvető formái alakulnak ki, fejlődnek. A mozgásigény rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást. Mind a szobában, mind az udvaron biztosítani kell a gyermekek számára minél nagyobb mozgásteret, mozgásfejlesztő játékokat, melyek használata során gyakorolják a gyermekek az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. A játékeszközök szerepe az érdeklődés felkeltése, a mozgás aktivitás fenntartása.

Fontos szempont, hogy a környezet balesetmentes legyen, a veszélyforrásokat kiküszöböljük. Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a gyermekeknek, annál nagyobb örömet lelik a játéokban.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, udvaron, a tornaszobában több lehetőség adott, mint szobában. A szobai játékok sokféleségük folytán a kéz finommozgását és a nagymozgásokat is fejlesztik. A csoportszobában is szükségesek nagymozgásos játékok.

Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására ad lehetőséget.

5.4. Tanulás

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődében nincs helye. A bölcsődei nevelés-gondozás területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük: minden olyan tapasztalat- és/vagy információszerzési folyamattanulást, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben és/vagy a gondolkodásban.

A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenység, ill. tevékenységbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A kisgyermekkorban tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és kommunikáció. A tanulás formái: utánzás, spontán játékos tapasztalatszerzés, a gondozónő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás.

6. DOKUMENTÁCIÓ

A bölcsőde a gyermek fejlődésének nyomon követése, a fejlődési folyamat alakulásáról való tájékozódás céljából az egyes módszertani javaslatokban megfogalmazott módon dokumentációt vezet.

A dokumentáció vezetése, az abban szereplő adatok, információk felhasználása a gyermekről való lehető legmagasabb színvonalú gondoskodás biztosítása, a gyermek fejlődésének segítése, a hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítése érdekében történjék. A dokumentáció semmiféleképpen sem a gyermekek minősítését szolgálja.

A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok: a tárgyyszerűség (objektivitás), a hitelesség, az árnyaltság, a rendszeresség, ill. a folyamatosság.

A dokumentáció készítéséhez alkalmazott módszerek, és eszközök kiválasztásánál különösképpen tekintettel kell lenni a kisgyermek fokozott biztonságigényére (személyi- és tárgyi környezet állandósága, az adott helyzetnek a kisgyermek megszokott, számára elfogadott élethelyzetekhez való hasonlósága).

A dokumentáció vezetéséhez kérni kell a szülők hozzájárulását, a rögzítetteket kérésre a szülőknek meg kell mutatni.

A dokumentáció vezetésénél és őrzésénél a személyiségi jogokat a legmesszebbmenőkig figyelembe kell venni.

Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a korai fejlesztés és gondozás feladatait – a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményére épített – fejlesztési évre készített egyéni fejlesztési terv alapján kell végezni. Az egyéni fejlesztési tervet a korai fejlesztést és gondozást végző vagy irányító gyógypedagógus (terapeuta) készíti el.

Az egyéni fejlesztési tervnek tartalmaznia kell az értelmi fejlesztés, a hallásfejlesztés, a látásfejlesztés, az adaptációs tréning, a mozgásfejlesztő terápiák, a pszichológiai fejlesztés feladatait.

A fejlesztést - gondozást végző gyógypedagógus (terapeuta) központilag kiadott nyomtatványon egyéni fejlesztési naplót vezet.

A gyermek fejlődését a korai fejlesztést és gondozást végző vagy irányító gyógypedagógus (terapeuta), központilag kiadott nyomtatványon értékelő lapon értékeli.

Az egyéni fejlesztési tervet és az értékelési lap egy példányát megküldi a Szakértői és Rehabilitációs Bizottságnak, illetve a szülőnek, egy példánya az ellátó intézményben marad.

Alkalmazott dokumentáció:

- Fejlődési táblázat, törzslap
- Megfigyelési tapasztalatok rögzítése
- Csoportnapló, eseménynapló
- Üzenő füzetet.
- Bölcsődei jelenlét kimutatás
- Egyéni fejlesztési terv

7. FEJLŐDÉS LEGGYAKORIBB JELLEMZŐI A BÖLCSŐDÉS KOR VÉGÉRE

- nagyon sok területen önálló a gyermek: egyedül étkezik, öltözködik, tisztálkodik, legfeljebb apró segítséget igényel,
- már nemcsak a szoros felnőtt-gyermek kapcsolatban érzi magát biztonságban, hanem szívesen játszik társaival is,
- jól tájékozódik környezetében, ismeri a napi eseményeket, a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat, az ezekhez való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számára,
- környezete iránt nyitott, érdekli minden, szívesen vesz részt új tevékenységekben,
- gazdag szókinccse van, elsősorban beszéd útján tart kapcsolatot felnőttel, gyermekkel,
- a gyermekek többsége szobatiszta.

Csanádpalota 2011. 08. 18.

Schüsler Istvánné
intézményvezető

